

**Kamer
der Volksvertegenwoordigers**

**Chambre
des Représentants**

23 MAART 1948.

BEGROTING

van het Ministerie van Openbaar Onderwijs
en Begroting van Onderwijs
voor het dienstjaar 1948.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR OPENBAAR ONDERWIJS (1) UITGEBRACHT

DOOR DE HEER **VAN DEN BERGHE Albert**.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Bladzijden ingewikkelde statistische tabellen interesseren weinigen onder ons. Wij hebben nochtans gemeend goed te doen met de gegevens en getallen in ons verslag op te nemen, die ons noodzakelijk blijken om de begroting te ontleiden en degelijk te kunnen bepreken.

Vooraf achten wij het nuttig de globale uitgaven der begroting van Openbaar Onderwijs voor 1948 met die van 1946 en van 1947 te vergelijken.

De begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs voor het dienstjaar 1948 bestaat, enerzijds, uit een bestuursbegroting en, anderzijds, uit acht begrotingen samengebracht onder de titel « Onderwijs ».

Die begrotingen bedragen gezamenlijk 4.372.330.274 frank.

(1) Samenstelling van de Commissie: de heren Van Cauwelaert, voorzitter; De Clerck, du Bus de Warnaffe, Dupont, Eneman, Gillès de Pélichy, Gilson, Goelen, Loos, Peeters, Verlackt, Baccus, Bracops, Duchesne, Eekelers, Hoyaux, Piérard, Sainte, Vercauteren, Burnelle, Herssens, Amelot, Janssens (Charles), Van den Berghs (Albert).

Zie:

4-B, Titel XXV.

4-B, Titel VII.

23 MARS 1948.

BUDGET

du Ministère de l'Instruction Publique
et Budget de l'Enseignement
pour l'exercice 1948.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE (1)

PAR M. **VAN DEN BERGHE Albert**.

MESDAMES, MESSIEURS,

Peu de membres parmi nous s'intéressent à l'examen de tableaux statistiques compliqués. Malgré cela, nous avons cru bien faire en mentionnant, dans notre rapport, les données et les chiffres qui nous semblent nécessaires en vue de l'analyse et de la discussion approfondie du budget.

Nous estimons utile d'établir au préalable un parallèle entre les dépenses globales du budget de l'Instruction publique pour 1948 et celles de 1946 et de 1947.

Le budget du Ministère de l'Instruction publique pour l'exercice 1948 comporte, d'une part, un budget d'administration et, d'autre part, huit budgets compris dans le titre « Enseignement ».

L'ensemble de ces budgets s'élève à 4.372.330.274 frs.

(1) Composition de la Commission: MM. Van Cauwelaert, président; De Clerck, du Bus de Warnaffe, Dupont, Eneman, Gillès de Pélichy, Gilson, Goelen, Loos, Peeters, Verlackt, Baccus, Bracops, Duchesne, Eekelers, Hoyaux, Piérard, Sainte, Vercauteren, Burnelle, Herssens, Amelot, Janssens (Charles), Van den Berghs (Albert).

Voir:

4-B, Titre XXV.

4-B, Titre VII.

Voor 1947 maakten die begrotingen een enkel stuk uit en bedroegen 4.311.748.960 frank.

Voor 1946 beliepen de toegekende kredieten samen met de bijkredieten, 4.131.395.350 frank.

Vergeleken met deze laatste, vertoont de totale begroting van Openbaar Onderwijs voor 1948 een verhoging van 60.581.314 frank ten opzichte van 1947, en van 247.369.924 frank tegenover 1946.

GLOBALE UITGAVE VOOR 1948 VOORZIEN TEN BATE VAN ONZE KULTUUR.

Bestemming van de kredieten.

Kredieten bestemd voor de cultuur.

A. — Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs:

a) Bestuursbegroting:

Taaltoezicht in zake onderwijs ... fr.	660.000
Psycho-medico-sociale centra en centra voor beroepskeuze ...	6.385.000
Nationale Dienst voor de Jeugd ...	11.480.000
Central iconographisch archief van nationale kunst en centraal laboratorium van de Belgische Musea ...	1.770.000
Planetarium ...	247.000
Opvoedingsfilms ...	4.500.000
Dienst voor buitenlandse betrekkingen ...	7.035.000
Fonds der Meestbegaafden ...	5.000.000
Jaarlijkse bijdrage voor UNESCO ...	7.000.000
Reizen en schoolkoloniën; opvoedingsbetogingen ...	3.000.000
Totaal ... fr.	47.077.000

b) Onderwijs:

Begroting van het Lager Onderwijs fr.	2.260.161.000
Begroting van het Normaal Onderwijs	114.819.200
Begroting van het Middelbaar Onderwijs ...	699.330.000
Begroting van het Hoger Onderwijs en van de Wetenschappen ...	474.577.274
Begroting van het Technisch Onderwijs ...	538.416.600
Begroting van het Kunstonderwijs ...	58.639.000
Begroting van Schone Kunsten ...	90.531.200
Begroting van Volksopvoeding ...	17.293.000
Totaal voor het Ministerie van Openbaar Onderwijs ... fr.	4.300.844.274

Pour 1947, ces budgets formaient un document unique d'un total de 4.311.748.960 francs.

Pour 1946, le total des crédits alloués, y compris les crédits supplémentaires, s'élevait à 4.131.395.350 francs.

Comparativement à ces derniers, le budget total de l'Instruction publique pour 1948 présente une augmentation de 60.581.314 francs sur 1947 et de 247.369.924 francs sur 1946.

DEPENSE GLOBALE POUR 1948 DESTINÉE A NOTRE CULTURE.

Destination des crédits.

Crédits destinés à la culture.

A. — Budget du Ministère de l'Instruction publique:

a) Budget d'Administration:

Contrôle linguistique en matière d'enseignement ... fr.	660.000
Centres psycho-médico-sociaux et orientation professionnelle ...	6.385.000
Service national de la Jeunesse ...	11.480.000
Archives centrales iconographiques d'art national et laboratoire central des Musées de Belgique ...	1.770.000
Planétarium ...	247.000
Cinéma éducatif ...	4.500.000
Service des relations extérieures ...	7.035.000
Fonds des Mieux-Doués ...	5.000.000
Contribution annuelle à l'UNESCO	7.000.000
Voyages et colonies scolaires; manifestations éducatives ...	3.000.000
Total ... fr.	47.077.000

b) Enseignement:

Budget de l'enseignement primaire fr.	2.260.161.000
Budget de l'enseignement normal ...	114.819.200
Budget de l'enseignement moyen ...	699.330.000
Budget de l'enseignement supérieur et des sciences ...	474.577.274
Budget de l'enseignement technique	538.416.600
Budget de l'enseignement artistique	58.639.000
Budget des Beaux-Arts ...	90.531.200
Budget de l'Education populaire ...	17.293.000
Total pour le Ministère de l'Instruction publique ... fr	4.300.844.274

B. — Begroting van het Ministerie van Landsverdediging:

Onderwijs	fr.	76.582.180
Welfare		16.530.000
Totaal	fr.	93.112.180

C. — Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin:

Onderwijs	fr.	2.550.000
-----------	-----	-----------

D. — Begroting van het Ministerie van Verkeerswezen:

Onderwijs	fr.	21.380.000
-----------	-----	------------

E. — Begroting van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en van Buitenlandse Handel:

Subsidiën voor de culturele propaganda in het buitenland	fr.	120.000
Subsidiën aan Belgische professors, geleerden en kunstenaars in het buitenland		300.000
Toelage aan de vrije school voor hogere studiën te New-York		440.000
Subsidiën voor in het buitenland uitgegeven boeken en publicatiën van algemeen nut		250.000
Subsidie aan het Belgisch Instituut te Londen		662.000
Totaal	fr.	1.772.000

Algemeen totaal fr. 4.466.735.454

F. — Buitengewone begroting:

Ministerie van Openbaar Onderwijs:		
Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel: inrichting van twee gebouwen	fr.	5.000.000
Koninklijke Musea van Kunst en Geschiedenis: bouw ter vervanging van vernielde hall		10.300.000
Universiteit te Gent		17.125.000
Universitair ziekenhuis		80.000.000
Universiteit te Luik		40.700.000
Weerkundig Instituut:		
bouw van stations		3.000.000
toerusting van 2 stations		830.000
Normaalschool te Luik: heropbouw		7.000.000
Normaalschool te Laken: voltooiing		3.000.000
Toepassingschool te Blankenberge: ruwbouw		4.000.000
Normaalschool te Virton: kostschool		5.000.000

B. — Budget du Ministère de la Défense nationale:

Enseignement	fr.	76.582.180
Welfare		16.530.000
Total	fr.	93.112.180

C. — Budget du Ministère de la Santé publique et de la Famille:

Enseignement	fr.	2.550.000
--------------	-----	-----------

D. — Budget du Ministère des Communications:

Enseignement	fr.	21.380.000
--------------	-----	------------

E. — Budget du Ministère des Affaires Etrangères et du Commerce extérieur:

Subsides pour propagande culturelle à l'étranger	fr.	120.000
Subventions à des professeurs, savants et artistes belges à l'étranger		300.000
Subvention à l'école libre des Hautes Etudes de New-York		440.000
Subventions à des livres et publications d'intérêt général publiés à l'étranger		250.000
Subside à l'Institut belge de Londres		662.000
Total	fr.	1.772.000

Total général fr. 4.466.735.454

F. — Budget extraordinaire:

Ministère de l'Instruction publique.		
Conservatoire royal de musique de Bruxelles: aménagement de deux immeubles	fr.	5.000.000
Musées royaux d'art et d'histoire: construction sur emplacement hall détruit		10.300.000
Université de Gand		17.125.000
Hôpital universitaire		80.000.000
Université de Liège		40.700.000
Institut météorologique:		
construction stations		3.000.000
équipement 2 stations		830.000
Ecole normale Liège: reconstruction		7.000.000
Ecole normale Laeken: parachèvement		3.000.000
Ecole application Blankenberge: gros-œuvre		4.000.000
Ecole normale Virton: pensionnat		5.000.000

Normaalschool te Couvin, Andenne, Gent, Lier, enz.	12.100.000
Technische scholen te Hasselt, enz.: bouwwerken, enz.	14.275.000
Technisch Onderwijs: wederopbouw Inrichtingen voor Middelbaar Onder- wijs:	7.000.000
aankopen, bouwwerken, enz.	300.000.000
wederopbouw.....	16.135.000
Hulp aan Kunstenaars: kunstwerken	500.000
Koninklijk Natuurhistorisch Museum: voortzetting der werken	90.000.000
Koninklijke Militaire School: mate- rieel, enz.	5.000.000
Kadettenschool: materieel, enz.	200.000
Krijgsschool: materieel, enz.	250.000
Militair Aardrijkskundig Instituut: materieel, enz.	1.000.000
Normaalscholen en Tehuis te St-Ghis- lain: werken, materieel, enz.	5.000.000
Heruitrusting van de Universiteiten en laboratoria: O. M. A.	5.000.000
Toelage aan de Katholieke Universi- teit te Leuven voor de wedersam- menstelling van haar bibliotheek (3 ^e schijf)	10.000.000
Verskillende kunst-, technische en wetenschappelijke inrichtingen ...	1.500.000
Algemeen Totaal ... fr.	643.915.000

Algemeen totaal van de Rijkstussen-
komsten ... fr. 5.110.650.454

De Rijksbegroting vertegenwoordigt fr. 90.207.658.041,64.
Aan Openbaar Onderwijs met betrekking tot de alge-
mene Rijksbegroting wordt 5,6 % besteed.

Lager Onderwijs.

Aantal leerlingen: 1.079.546.

Het lager onderwijs kost ons 2.260.161.000 frank en
bestaat uit:

A. — Bewaarscholen (toestand op 1 October 1947).

Aard der school	Leerlingen	Onderwijzend personeel
Gemeentelijke ...	67.148	2.384
Aangenomen ...	133.155	3.617
Aanneembare ...	44.916	1.436
Totaal ...	245.219	7.437

Ecole normale Couvin, Andenne, Gand, Lierre, etc.	12.100.000
Ecoles techniques Hasselt, etc.: constructions, etc.	14.275.000
Enseignement technique: reconstruc- tions	7.000.000
Etabliss. d'enseignement moyen: acquisitions, constructions, etc.	300.000.000
reconstructions	16.135.000
Aide aux artistes: travaux d'art ...	500.000
Musée royal d'Histoire naturelle: continuation des travaux ...	90.000.000
Ecole royale militaire: matériel, etc.	5.000.000
Ecole des Cadets: matériel, etc. ...	200.000
Ecole de guerre: matériel, etc.	250.000
Institut géographique militaire: maté- riel, etc.	1.000.000
Ecoles normales et Home à St-Ghis- lain: travaux, matériel, etc.	5.000.000
Rééquipement des Universités et des laboratoires: O. M. A.	5.000.000
Subvention à l'Université catholique de Louvain pour la reconstitution de sa bibliothèque (3 ^e tranche) ...	10.000.000
Divers établissements artistiques, techniques et scientifiques ...	1.500.000
Total général ... fr.	643.915.000

Total général des interventions de
l'Etat ... fr. 5.110.650.454

Le budget de l'Etat s'élève à fr. 90.207.658.041,64.
Par rapport au budget général de l'Etat 5,6 % sont con-
sacrés à l'Instruction publique.

Enseignement primaire.

Nombre d'élèves: 1.079.546.

L'enseignement primaire nous coûte 2.260.161.000 fr.
et comprend:

Ecoles gardiennes (situation au 1er octobre 1947).

Genre d'Ecole	Elèves	Personeel enseignant
Communales ...	67.148	2.384
Adoptées ...	133.155	3.617
Adoptables ...	44.916	1.436
Total ...	245.219	7.437

B. — *Lagere scholen.*

Aard der school	Leerlingen	Onderwijzend personeel
Gemeentelijke	399.281	16.699
Aangenomen	298.088	11.601
Aanneembare	137.892	5.954
Totaal	825.261	34.254

Aanpassing van de onderwijzerswedde.

Op 3 Februari 1948 werd een wetsvoorstel bij de Kamer der Volksvertegenwoordigers ingediend door de heer Alb. Van den Berghe, met het doel tegemoet te komen aan de eenparige wens van de Senaatscommissie van Openbaar Onderwijs, uitgedrukt in haar Verslag over haar vergadering van 19 December 1946, hoofdstukken III en VIII 4°, alsmede aan de plechtige verklaringen van de heer Minister Vos en de Eerste Minister Huysmans, afgelegd in de Kamer op 13 Februari 1947: « De Regering is bereid morgen de door U voorgestelde tekst onder vorm van ontwerp in te dienen ».

Het barema der wettelijke wedde van het Onderwijzend Personeel, vastgesteld bij de wet van 20 Februari 1947, bedraagt 80 % van de toenmalige wedde van de regenten.

Bij besluit van de Ministerraad van 16 Januari 1948 werd de wedde der regenten aanmerkelijk verhoogd, zodat de verhouding thans geen 80 % meer bedraagt.

Een lid heeft de vraag gesteld of het nodige krediet tot het verwezenlijken van de ministeriële beloften in de begroting van Openbaar Onderwijs voor het dienstjaar 1948 voorzien is?

Bevorderingsbrevet.

De kantonnale inspecteurs, via de hoofdinspecteurs, kregen mededeling en opdracht op de a.s. trimestriële conferenties voor het gemeentelijk onderwijs, het onderwijzend personeel in kennis te brengen met de oogmerken van de Minister van Openbaar Onderwijs, voor het jaar 1949 een gans nieuw en gehonoreerd diploma de onderwijswereld te laten inwieken.

Op verzoek om meer inlichtingen over deze geplande hervorming, antwoordt het departement als volgt:

Het besluit, waarbij het examen, tot het bekomen van het bevorderingsbrevet (hoofdakke) wordt ingesteld, zal eerlang aan de goedkeuring van de Prins-Regent worden onderworpen.

B. — *Les écoles primaires.*

Genre d'Ecole	Elèves	Personnel enseignant
Communales	399.281	16.699
Adoptées	298.088	11.601
Adoptables	137.892	5.954
Total	825.261	34.254

Rajustement du traitement des instituteurs.

Le 3 février 1948, M. Alb. Van den Berghe a déposé une proposition de loi à la Chambre, dans le but de répondre au vœu unanime exprimé par la Commission de l'Instruction Publique du Sénat, dans le rapport de sa séance du 19 décembre 1946, chapitres III et VIII, 4°, ainsi qu'aux déclarations solennelles faites à la Chambre, le 13 février 1947, par M. le Ministre Vos et par M. le Premier Ministre Huysmans: « Le Gouvernement est prêt à déposer demain, sous forme de projet de loi, le texte que vous proposez. »

Le barème des traitements légaux du personnel enseignant, fixé par la loi du 20 février 1947, s'élève à 80 % du traitement alors en vigueur pour les régents.

Par un arrêté en date du 16 janvier 1948, délibéré en Conseil des Ministres, le traitement des régents fut considérablement augmenté, de sorte que la proportion n'atteint plus actuellement 80 %.

Un membre a demandé si le crédit nécessaire à la réalisation des promesses ministérielles a été prévu au budget de l'Instruction Publique pour l'exercice 1948?

Brevet de promotion.

Par les inspecteurs principaux les inspecteurs cantonaux ont été avisés qu'ils devaient informer le personnel enseignant, lors des prochaines conférences trimestrielles du personnel enseignant communal, de l'intention de M. le Ministre de l'Instruction Publique de créer, pour l'année 1949, un diplôme nouveau et rémunéré, destiné à l'enseignement.

Suite à la demande de fournir de plus amples détails sur cette réforme projetée le Département a répondu:

L'arrêté instaurant l'examen en vue de l'obtention du brevet de promotion (brevet supérieur) sera soumis prochainement à l'approbation du Prince Régent.

Vierde graad.

Over het nut en de waarde van de vierde graad lopen de meningen wijd uiteen. De ene pleit voor de radicale afschaffing de andere voor het behoud. Ook de opeenvolgende heren ministers blijken er een gans verschillende opvatting op na te houden.

Voor enkele maanden scheen het lot van de vierde graad beslist en de omvorming stond voor de deur.

De achtbare heer Minister Huysmans spreekt een andere taal; hij heeft de ware geest van de vierde graad achterhaald en opnieuw in relief gesteld.

Er wordt op klaarheid aangedrongen. Of wel is de vierde graad gedoemd om te verdwijnen, of wel dient hij ingericht.

Op 8.714 scholen-lager onderwijs, met een bevolking van 825.261 leerlingen, zijn er slecht 4.576 vierdegraad-klassen met 89.103 leerlingen.

Het verkeerd begrijpen van de ware geest van de vierde graad, het ontbreken van een duidelijk omlijnd programma en het weifelen van de directie van Openbaar Onderwijs zijn, naar de mening van sommige leden van de Commissie, medeoorzaken van de mislukking, zo de vierde graad er een is.

Het belang van ons onderwijs eist dat hier gehandeld wordt.

Regelmatige bezoldiging van het onderwijzend personeel.

Een lid van de Commissie deelt mede:

Vele schoolbesturen klagen op dit ogenblik terecht over de abnormale vertraging, die de beslissingen aangaande de toelagen ondergaan en over het lang uitblijven der bezoldiging.

Een groot aantal onderwijzers, die op 1 September in dienst getreden zijn, werden tot op heden nog niet bezoldigd, vooral in de grote steden.

Onderwijzers met een voorlopig mandaat, soms met 3 of 4 jaren dienst, weten nog niet of de toelagen zullen behouden blijven. Onder deze onderwijzers zijn ook familievaarders. Het is een kwestie van menselijkheid deze leerkrachten niet zo lang op hun bezoldiging te laten wachten, die ze nodig hebben om te kunnen leven.

Ondervraagd omtrent de oorzaken van deze toestand, antwoordt het Departement:

Het gelijktijdig onderzoek enerzijds van de gemeentescholen en anderzijds der private scholen verwekt nieuwe moeilijkheden voor het personeel belast met het vaststellen van het aantal staatstoelagen.

Daaruit vloeit onvermijdelijk een vertraging voort niet tegenstaande de onberispelijke vlijt en toewijding der agenten van de Administratie.

Le quatrième degré.

Les opinions diffèrent grandement quant à l'utilité et la valeur du quatrième degré. Les uns préconisent sa suppression radicale; les autres, son maintien. Les Ministres successifs semblent également avoir des opinions complètement différentes.

Il y a quelques mois, le sort du quatrième degré semblait réglé et la refonte était imminente.

L'honorable Ministre, M. Huysmans, parle un autre langage; il a saisi le véritable sens du quatrième degré et l'a remis en évidence.

Il faut de la clarté: ou bien le quatrième degré est condamné à disparaître, ou bien, il faut l'organiser.

Sur 8.714 écoles primaires, avec une population de 825.261 élèves, on ne compte que 4.576 classes du quatrième degré, avec 89.103 élèves.

La compréhension erronée du véritable sens du quatrième degré, l'absence d'un programme clairement délimité et les hésitations de la direction de l'Instruction Publique sont, de l'avis de certains membres de la Commission, des causes concourantes de l'échec en question, si le quatrième degré en est un.

Dans l'intérêt de notre enseignement, il est nécessaire d'agir dans ce domaine.

La liquidation régulière des traitements du personnel enseignant.

Un membre de la Commission signale ce qui suit:

A l'heure actuelle, de nombreuses directions d'école se plaignent, avec raison, du retard anormal que subissent les décisions relatives aux subsides ainsi que des grands retards dans le paiement des rémunérations.

Un grand nombre d'instituteurs entrés en service le 1er septembre dernier ne sont pas encore payés jusqu'à présent, surtout dans les grandes villes.

Des instituteurs, à mandat temporaire, comptant jusqu'à 3 ou 4 années de service, ignorent toujours si les subsides seront maintenus. Parmi ces instituteurs, il y a des pères de famille. C'est une question d'humanité que de ne pas laisser ces membres de l'enseignement dans l'attente prolongée d'une rémunération dont ils ont besoin pour vivre.

Interrogé sur les causes de cette situation, le Département répond:

L'examen simultané des écoles communales, d'une part, et des écoles privées, d'autre part, crée de nouvelles difficultés pour le personnel chargé de déterminer l'importance des subsides de l'Etat.

Il en résulte inévitablement un retard malgré le zèle et le dévouement irréprochables des agents de l'Administration.

De brand die veel dossiers met belangrijke inlichtingen heeft vernield draagt daar natuurlijk ook schuld aan.

Het werk is thans evenwel ver gevorderd en de betreurenswaardige toestanden waarop het achtbaar lid zinspeelt zullen weldra geregeld zijn.

Staatssubsidies.

Een lid bepleit de verhoging van het aandeel van de Staat in het kostgeld van de schipperskinderen (erkende tehuizen).

Antwoord: Wat betreft de verhoging van het Staatsaandeel in de onderhoudskosten van de kinderen die ondergebracht zijn in de erkende tehuizen voor kinderen wier ouders geen vaste verblijfplaats hebben, deze kwestie wordt voor het ogenblik ingestudeerd, ten einde een bevredigende oplossing te vinden voor het begin van het volgende schooljaar.

Zij, die hun post verlieten in 1940.

Bij de Duitse inval in Mei 1940, verlieten leerkrachten, sommige zedelijk, andere door oorlogsgeweld verplicht, hun post. De meest willekeurige sancties werden tegenover hen getroffen.

Een lid vraagt:

Is de tijd niet gekomen om de gevallen te herzien en eventueel onrecht te herstellen.

Antwoord: De oplossing van die aangelegenheid hangt niet af van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, maar wel van het Ministerie van Begroting (Algemeen Bestuur) dat in het bezit werd gesteld van voorstellen vanwege de diensten van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

Militaire diensten van de onderwijzers die geen 25 dagen dienst telden vóór hun inlijving.

Een Commissielid zegt:

Een vergissing van ernstige aard moet worden hersteld.

Het gaat om het mederekenen voor de periodieke verhogingen van de in vreedstijd bij het leger doorgebrachte tijd.

Voor sommige onderwijzers komen de in vreedstijd vervulde legerdiensten in aanmerking voor bevordering. Voor andere niet.

Waarom? Het is de wil van de wet.

Hoe luidt deze?

L'incendie, qui a détruit de nombreux dossiers contenant des renseignements importants, intervient naturellement pour une part de responsabilité.

Toutefois, le travail est actuellement très avancé, et les situations regrettables auxquelles fait allusion l'honorable membre seront bientôt réglées.

Subsidies de l'Etat.

Un membre plaide en faveur de la majoration de la quote-part de l'Etat dans les frais d'entretien des enfants de bateliers (hommes agréés).

Réponse: En ce qui concerne la majoration de la quote-part de l'Etat dans les frais d'entretien des enfants placés dans les homes agréés pour enfants, dont les parents n'ont pas de résidence fixe, cette question fait actuellement l'objet d'une étude en vue de trouver une solution satisfaisante pour le début de la prochaine année scolaire.

Abandon de poste en 1940.

Lors de l'invasion allemande, en mai 1940, de nombreux membres du corps enseignant ont quitté leur poste, certains sous une contrainte morale; d'autres, à la suite des hostilités. Ils ont été l'objet de sanctions les plus arbitraires.

Un membre demande:

Le moment n'est-il pas venu de revoir ces cas et de réparer éventuellement les injustices commises?

Réponse: La solution de cette question ne dépend pas du Ministère de l'Instruction Publique, mais bien du Ministère du Budget (Administration générale), qui a été saisi de propositions émanant des services du Ministère de l'Instruction Publique.

Services militaires des instituteurs ne comptant pas 25 jours de service avant leur entrée à l'armée.

Un membre de la Commission déclare:

Il y a lieu de réparer une grave erreur.

Il s'agit de la prise en considération du temps passé à l'armée en temps de paix pour le calcul des augmentations périodiques.

Pour certains instituteurs, les services militaires accomplis en temps de paix comptent pour l'avancement. Pour d'autres pas.

Pourquoi? C'est la loi qui le veut ainsi.

Que dit la loi?

« Art. 31. — B.4°. Wordt eveneens in aanmerking genomen met het oog op de periodieke verhogingen, de tijd gedurende welke de onderwijzer aan zijn militaire verplichtingen voldeed, met inbegrip van de tijd der wederoproeping bij het leger, indien hij bij de inlijving in het leger :

- » a) definitief een bediening vervulde;
- » b) of vijf en twintig dagen tijdelijke schooldiensten telde in een der hierboven bedoelde inrichtingen. »

Wij achten de in a) gestelde voorwaarde billijk, maar wij kunnen niet aannemen dat door b) een ganse reeks onderwijzers van het genot van voormelde bepaling verstoken blijft alleen omdat zij het geluk niet hadden 25 dagen dienst te tellen vóór hun vertrek naar het leger.

Dit is een onrecht en vooral een vergissing met ernstige gevolgen.

1. Sommige onderwijzers worden tot de dienst opgeroepen nadat zij hun diploma behaalden. De oproepingen slaan op verschillende tamelijk van elkander verwijderde tijdperken. De laatste opgeroepen kunnen gemakkelijk 25 dagen interim vinden vóór hun opneming in het leger.

Maar het hangt geenszins van de eersten af, dat zij zo snel moeten vertrekken en aldus geen onderricht kunnen geven om de gestelde voorwaarde der 25 dagen te vervullen. Dit hangt uitsluitend en volkomen af van de Staat zelve.

2. De voor de dienst niet geschikte onderwijzers en zij die een vrijstelling bekomen beschikken over al de tijd om zich definitief te laten benoemen of om talrijke interims te vervullen, terwijl de trouwe dienaars niets ontvangen en geld verteren.

En wanneer zij vast zullen worden benoemd, zullen de vrijgestelden een verhoging bekomen vóór diegenen die hun legerdienst zullen hebben vervuld.

3. Die onderwijzers worden aldus in een minderwaardige toestand geplaatst tegenover hun vrouwelijke collega's, die natuurlijk geen legerdienst moeten vervullen.

Antwoord van het Departement :

Het Departement werkt thans een wetsontwerp uit, dat weldra zal voorgesteld worden.

Er ontbreken nog enige elementen, die door het Ministerie van Landsverdediging moeten medegedeeld worden.

De gemeentelijke bijwedde.

Een lid van de Commissie zegt :

Honderden gemeentebesturen zien zich verplicht de minimale wedde van hun onderwijzend personeel te verhogen op eigen rekening.

« Art. 31. — B.4°. Est également admissible en vue des augmentations périodiques, le temps pendant lequel l'instituteur a satisfait à ses obligations militaires, y compris le temps de rappel, si au moment de son entrée à l'armée :

- a) il occupait un emploi à titre définitif;
- b) ou comptait vingt-cinq jours de services scolaires rendus à titre temporaire dans un des établissements visés ci-dessus. »

Nous trouvons équitable la condition énoncée sous a), mais nous ne pouvons admettre, que par le b) toute une catégorie d'instituteurs soit exclue du bénéfice de la disposition ci-dessus, simplement parce qu'ils n'ont pas eu la chance de compter 25 jours de services avant le départ pour l'armée.

C'est une injustice et surtout une erreur qui peut avoir de graves conséquences.

1. Certains instituteurs sont appelés après avoir obtenu leur diplôme. Les appels portent sur plusieurs périodes assez distantes. Les derniers appelés peuvent facilement trouver 25 jours d'interim à faire avant l'entrée à l'armée.

Or, il ne dépend nullement des premiers de devoir partir si vite, ce qui les empêche d'enseigner pour accomplir la condition des 25 jours. Cela dépend uniquement et entièrement de l'Etat lui-même.

2. Les instituteurs inaptes au service et ceux qui sont exemptés ont tout le temps de se faire nommer définitivement ou de remplir de nombreux interims pendant que les fidèles serviteurs ne touchent rien tout en dépensant.

Et, lors de leur nomination définitive, les exemptés obtiendront une augmentation avant ceux qui auront accompli leur devoir militaire.

3. Ces instituteurs sont ainsi mis en état d'infériorité vis-à-vis de leurs collègues féminins, qui, naturellement n'ont pas de service militaire à accomplir.

Réponse du Département :

Le Département élabore actuellement un projet de loi qui sera déposé d'ici peu.

Quelques éléments restent encore à fournir par le Ministère de la Défense Nationale.

Le supplément de traitement communal.

Un membre de la Commission déclare :

Des centaines d'administrations communales se voient obligées de majorer, à leurs frais, le traitement minimum de leur personnel enseignant.

Voor sommige gemeentelijke mandatarissen betekent die noodzakelijke weddeaanpassing een nachtmerrie, gezien de netelige toestand van de gemeentelijke financiën.

Andere gemeentebesturen weigeren elke geoorloofde weddeverhoging aan heel het onderwijzend personeel of aan een gedeelte ervan; daardoor ontstaan ongezonde toestanden, die een nefaste invloed hebben op ons onderwijs.

Het zou een lid van de commissie genoeg doen te mogen vernemen hoeveel gemeentebesturen gebruik hebben gemaakt van hun macht, hun door het M.O. van 28 Mei 1947 verleend. *Staatsblad* 2 Juni 1947.

Verlengde leerplicht.

Commissies werden aangesteld met opdracht het probleem te bestuderen.

Tal van verslagen moeten opgesteld zijn.

De idee van de verlengde leerplicht is niet nieuw: verschillende landen zijn ons op deze weg voorgegaan. Ook hier in eigen land werden proeven gedaan in de Oost-Kantons en met werkloze jeugd.

Bezwaren zijn geopperd: de nijverheid vreest het verdwijnen van een aanzienlijke jonge arbeidskracht uit het productieproces.

De aanzienlijke kosten voor het bouwen en inrichten van talrijke nieuwe schoollokalen stellen een ernstige handicap daar.

Het vinden van geschikte en geschoolde leeraars voor 14 tot 16 jaren is een ernstig probleem.

Commissieleden wensen de inzichten van de Regering te kennen inzake verlengde leerplicht.

Medisch toezicht.

Een lid van de Commissie drukt zich uit als volgt:

Talrijke onderzoeken hebben uitgewezen, dat er reeds vóór de oorlog een merkelijk percentage zwakke kinderen onder onze schoolbevolking bestond; het is bekend, dat sedert 1940 de gezondheidstoestand van de Belgische kinderen en jeugd nog is gedaald.

Onder de middelen die van aard zijn om die toestand te verhelpen, neemt het Medisch Schooltoezicht een belangrijke plaats in.

Uit de ondervinding blijkt, dat het huidig stelsel op zeer onvoldoende wijze werkt; het biedt feitelijk niet de waarborgen van een goede technische uitvoering, noch voor het gezondheidstoezicht noch voor de gezondheidsinspectie.

Hier dringt zich zienderogen een hervorming op.

Heeft het departement plannen klaar?

Mogen wij die kennen?

Ce rajustement de traitement nécessaire est un cauchemar pour certains mandataires communaux à cause de la situation difficile des finances communales.

D'autres administrations communales refusent toute majoration de traitement à l'ensemble du personnel enseignant ou à une partie de celui-ci; il en résulte des situations malsaines qui ont une influence néfaste sur notre enseignement.

Un membre de la commission désirerait connaître le nombre des communes qui ont fait usage de la faculté leur conférée par l'Arrêté Ministériel du 28 mai 1947 (*Moniteur* du 2 juin 1947).

Prolongation de la scolarité.

Des commissions ont été créées en vue de l'étude de ce problème.

Nombre de rapports, sans doute, ont été dressés.

L'idée de la prolongation de la scolarité n'est pas nouvelle: plusieurs pays nous ont précédés dans cette voie.

Egalement dans notre pays des expériences ont été faites dans les cantons de l'Est et avec de jeunes chômeurs.

Des objections sont formulées: l'industrie craint la disparition du circuit de la production, d'un nombre considérable de jeunes travailleurs.

Les frais considérables que nécessitent la construction et l'aménagement de nombreux nouveaux locaux constituent là un handicap sérieux.

La recherche de professeurs qualifiés pour des élèves de 14 à 16 ans constitue un problème sérieux.

Des membres de la Commission voudraient connaître les intentions du Gouvernement en ce qui concerne la prolongation de la scolarité.

L'inspection médicale.

Un membre de la Commission s'exprime comme suit:

De nombreuses investigations ont révélé, déjà, avant la guerre, une proportion notable d'enfants débiles dans nos écoles; il est notoire que, depuis 1940, l'état sanitaire de l'enfance et de la jeunesse belge a encore décliné.

Parmi les moyens propres à remédier à cet état de choses, l'Inspection Médicale Scolaire occupe une place très importante.

L'expérience montre que le système actuel fonctionne d'une façon très insuffisante; il n'offre pas, en fait, les garanties d'une bonne exécution technique, ni pour la tutelle sanitaire ni pour l'inspection d'hygiène.

Il est évident qu'une réforme s'impose ici.

Le Département dispose-t-il de plans?

Pouvons-nous les connaître?

Meestbegaafden.

De Commissie toonde grote aandacht voor het vraagstuk.

Het werk voor de Meestbegaafden, opgericht onmiddellijk na de oorlog 1914-1918, vond niet alleen in het Parlement doch ook in de Pers en bij de openbare mening een geestdriftig onthaal.

Het gold immers een werk van zo een verheven betekenis dat het alle critiek trotseerde; daarbij werd het in het leven geroepen op een ogenblik dat de Natie het dringendst behoefte had aan flinke en werkzame krachten.

Nu het land andermaal te kampen heeft met de moeilijkheden van de naoorlogse periode, doet dezelfde toestand zich opnieuw voor.

Onze Commissie is dan ook vast besloten haar actie ten voordele van de Fondsen der Meestbegaafden niet als beëindigd te beschouwen door het grondig bespreken, het goedkeuren en het stemmen van het wetsontwerp n° 526 1946-1947 houdende wijziging van de wetten dd. 15 October 1921 en 25 Juni 1927 tot inrichting van de Fondsen der Meestbegaafden, waarbij het bedrag der provinciale en gemeentelijke toelagen wordt verdubbeld.

Leden van de Commissie dringen aan op meer steun.

De beurzen dienen aangepast aan de algemeen economische toestand van het land.

Vanwege de Regering kan en moet er, volgens de mening van meerdere leden van de Commissie, een grotere inspanning tot geldelijk steunen van de Fondsen gedaan worden.

Een lid vestigt de bijzondere aandacht van de Regering en van de Commissie op de geest van de wet: het Fonds is geen weldadigheidsbureau, maar een steunen van meestbegaafden of meerbegaafden, en dit ook in het Technisch Onderwijs.

In de praktijk kent men veel te weinig beurzen toe aan leerlingen uit het Technisch Onderwijs; alsof dit soort onderwijs geen elites nodig had.

De heer Minister antwoordt:

Het probleem van de zogenaamde meestbegaafden moet in zijn geheel herzien worden; de benaming is niet gelukkig; liever hoorden wij begaafden of hoogstens meerbegaafden of welbegaafden. De schifting moet ernstiger gebeuren en mag niet steunen op de illusies dat wij een elite van geniale kinderen zullen kunnen ontdekken met allerlei wetenschappelijke testen of proeven.

Leden wensen dat men zich zou milder tonen in de tegemoetkoming voor belangwekkende gevallen.

Sedert 1922 heeft het Departement met min of meer succes gereageerd tegen de handelwijze van sommige comités die het beschikbare geld over een groot aantal beschermelingen wensen te verdelen. Men kan enerzijds aandringen opdat het bedrag der studiebeurzen in uitzonderlijke gevallen merkbaar zou vermeerderd worden, maar het is moeilijk thans verder te gaan, immers het weren van talrijke kandidaten zou gebeuren in tegenstrijd met de

Mieux-Doués.

La Commission s'est intéressée tout particulièrement au problème.

L'œuvre des mieux-doués, créée immédiatement après la guerre 1914-1918, a rencontré, non seulement au Parlement mais aussi dans la Presse et auprès de l'opinion publique, un accueil enthousiaste.

Il s'agissait, en effet, d'une œuvre d'une signification si élevée qu'elle défiait toute critique; de plus, sa création eut lieu à un moment où la nation demandait de toute urgence des éléments robustes et actifs.

Maintenant que le pays doit à nouveau faire face aux difficultés de l'après-guerre, la même situation se représente.

Aussi notre Commission est-elle fermement décidée à ne pas considérer comme terminée son action en faveur des Fonds des mieux-doués, après l'examen approfondi et le vote du projet de loi n° 526, 1946-1947, modifiant les lois organiques des 15 octobre 1921 et 25 juin 1927 concernant les Fonds des Mieux-Doués, et doublant le taux des subside provinciaux et communaux.

Des membres de la Commission insistent en vue d'une aide plus grande.

Les bourses doivent être adaptées à la situation économique générale du pays.

De l'avis de nombreux membres de la Commission, le Gouvernement peut et doit faire un plus grand effort en vue d'aider pécuniairement les Fonds.

Un membre attire l'attention particulière du Gouvernement et de la Commission sur l'esprit de la loi: le Fonds n'est pas un bureau de bienfaisance mais un soutien pour les plus doués ou mieux doués, et cela aussi dans l'Enseignement Technique.

En réalité, on attribue trop peu de bourses aux élèves de l'enseignement technique, comme si ce genre d'enseignement n'avait pas besoin d'élites.

M. le Ministre a répondu:

Le problème des soi-disant mieux-doués doit être revu dans son ensemble; la dénomination n'est pas heureuse; nous préférierions entendre « doués » ou tout au plus « plus doués » ou « bien doués ». La sélection doit se faire de façon plus sérieuse et ne peut se baser sur l'illusion que nous pourrions découvrir une élite d'enfants exceptionnellement doués, grâce à des tests ou épreuves scientifiques de tout genre.

Des membres demandent que l'on se montre plus généreux dans les cas intéressants.

Depuis 1922, le Département a réagi avec plus ou moins de succès contre les agissements de certains comités désireux de répartir l'argent disponible entre un grand nombre de protégés. On peut, d'une part, insister pour que le montant des bourses d'études soit notablement majoré dans des cas exceptionnels, mais il est difficile d'aller plus loin actuellement. En effet, l'élimination de nombreux candidats irait à l'encontre de l'esprit dans lequel fut rédigé

geest waarin de memorie van toelichting werd opgesteld in verband met de wijziging van de organieke wet die reeds gestemd werd door de Kamers der Volksvertegenwoordigers.

Men dringt aan opdat er meer belang zou gehecht worden aan de steun te verlenen aan jongelingen die het technisch onderwijs volgen. Het Departement heeft niet nagelaten bij elke passende gelegenheid de provinciale en gemeentelijke besturen te wijzen op de betekenis van artikel 21 van de organieke wet. De algemene onderrichtingen van 30 April 1946 hebben nogmaals de nadruk gelegd op dit punt. De kandidaten die van het Fonds der Meestbegaafden wensden te genieten wendden zich spontaan of op het aanraden van hun leraars tot de bevoegde instanties. De schiftingscomité's komen dus slechts in contact met de kandidaten ter gelegenheid van de proeven. Dan alleen krijgen de jury's de gelegenheid sommige laureaten die er best voor geschikt schijnen te oriënteren naar het technisch onderwijs. Het feit dat er maar ongeveer 400 jongelingen jaarlijks steun genieten met het oog op hun technische vorming, is te wijten aan het feit dat de bevolking nog onvoldoende is ingelicht over de mogelijkheden die het technisch onderwijs biedt.

Er wordt vanwege het Departement aangedrongen in al de schoolmilieu's opdat propaganda in die zin zou gevoerd worden. De stichting van toegepaste afdelingen bij tal van middelbare onderwijsinstellingen zal de gelegenheid bieden een passende selectie te doen.

De uitbreiding van de bestaande diensten voor school- en beroepsoriëntering en de stichting van nieuwe centra zal eveneens tot dit doel bijdragen. Anderdeels bereidt de bevoegde dienst van het Departement een film voor, die inzonderheid de ouders en de schoolbevolking zal wijzen op het belang van het technisch onderwijs.

Er wordt aangedrongen op een vermeerdering van de Staatssubventie zonder dat de lasten van provincie en gemeente zouden verhogen. Deze mogelijkheid zal grondig onderzocht worden. De hervorming kan eventueel ingevoerd worden zonder nieuwe wijzigingen aan de organieke wetten, daar de tekst van artikel 6 - 3 van de organieke wet gelegenheid biedt om langs budgetaire weg het bedrag van de Staat te vermeerderen.

Verloren dienstjaren voor Onderwijzend Personeel.

Een lid verklaart :

Artikel 31 B vergt de registratieformaliteit voor het aannemen van sommige dienstjaren.

Herhaaldelijk heeft de wetgeving alle mogelijke bewijzen aanvaard om de geldigheid van dienstjaren te rechtvaardigen.

In 1912 bepaalde de wet van 18 Mei in haar artikel 7, paragraaf 5 :

« De diensten, in aanneembare scholen bewezen sedert het inwerkingtreden der wet van 15 September 1895, kun-

l'exposé des motifs suite à la modification de la loi organique, déjà votée par la Chambre des Représentants.

Il est insisté en vue de voir attacher un intérêt plus grand à l'aide à allouer aux jeunes qui fréquentent l'enseignement technique. Le Département a profité de toutes les occasions pour attirer l'attention des administrations provinciales et communales sur la signification de l'article 21 de la loi organique. Les instructions générales du 30 avril 1946 ont insisté, une fois de plus, sur ce point. Les candidats désireux de bénéficier du Fonds des mieux-doués s'adressent d'emblée ou sur l'avis de leur professeur aux autorités compétentes. Les comités de sélection n'entrent donc en contact avec les candidats qu'à l'occasion des examens. Alors seulement les jurys ont l'occasion d'orienter certains lauréats vers l'enseignement technique. Le fait que, chaque année, quelque 400 jeunes gens seulement bénéficient d'une allocation en vue de leur formation technique est le résultat du manque d'information de la population sur les possibilités qu'offre l'enseignement technique.

Le Département insiste dans tous les milieux scolaires pour qu'une propagande soit faite dans ce sens. La création de sections d'application auprès de nombreux établissements d'enseignement moyen offrira la possibilité de faire une sélection adéquate.

Le développement des offices d'orientation scolaire et professionnelle existants et la création de nouveaux centres contribueront également à atteindre ce but. D'autre part, le service compétent du Département prépare un film destiné à l'attention des parents et de la population scolaire sur l'intérêt de l'enseignement technique.

Il est insisté en vue d'une augmentation de la subvention de l'Etat, sans majoration des charges des provinces et communes. Cette possibilité sera étudiée de façon approfondie. La réforme peut être éventuellement réalisée sans apporter de nouvelles modifications organiques, étant donné que le texte de l'article 6-3 de la loi organique fournit l'occasion de majorer le montant de la subvention de l'Etat par voie budgétaire.

Années de service perdues pour le Personnel enseignant.

Un membre déclare :

L'article 31B requiert la formalité de l'enregistrement pour l'admissibilité de certaines années de services.

La législation a admis à plusieurs reprises toutes preuves possibles pour justifier la validité d'années de service.

En 1912, la loi du 18 mai dans son article 7, § 5, stipulait ce qui suit :

« Les services rendus dans les écoles adoptables, depuis la mise en vigueur de la loi du 15 septembre 1895,

nen alleen medetellen wanneer de school onder toezicht van de Staat stond; de vóór die wet bewezen diensten kunnen slechts medetellen wanneer het leerprogramma der school de vakken van het lager onderwijs behelsde.

» § 6. De diensten, vóór het inwerking treden van deze wet, worden gerechtvaardigd door alle bewijsmiddelen waarover de belanghebbende beschikt, en voor elk geval doet een met redenen gestaafd ministerieel besluit uitspraak over de vraag of die diensten genoegzaam zijn bewezen.

» Nadat deze wet van kracht is geworden, tellen de diensten, in de aanneembaren scholen bewezen, slechts mede wanneer zij blijken uit het toezenden van een kennisgeving van de indiensttreding aan het betrokken Ministerie.

» Deze kennisgeving wordt voor oprecht en waar verklaard door de overheid die aan het hoofd van de school staat, en bekleed met het visa van de kantonnale opziener en van de hoofdopziener van het gebied ».

Hetzelfde lid vraagt:

1. Waarom wordt die wijze van handelen niet meer aanvaard? Indien de kantonnale en de hoofdopzieners de geldigheid niet kunnen erkennen van diensten waarover zij geen toezicht hadden; dan moeten toch het Schoolbestuur en de opzieners van het vrij onderwijs kunnen geloofd worden.

2. Kunnen alle als waar erkende bewijsmiddelen niet in dezelfde mate gelden als een registratie?

Schoolcommissie.

Het *Belgisch Staatsblad* van 12 Februari 1946 heeft op bladzijden 1129 en 1130 het besluit van de Regent, dd. 7 Februari 1946, bekend gemaakt houdende benoeming van de voorzitter en van de leden der Commissie voor de studie van het organiek regime van het onderwijs.

Leden van de Commissie verlangen de conclusies van deze hoge instelling te kennen.

Men weet dat volgende subcommissiën bestaan: een voor lager onderwijs, een voor middelbaar onderwijs, een derde voor normaal en een vierde voor het technisch onderwijs.

Bevoegdheden van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

Een lid van de Commissie uit zijn bezorgdheid nopens de pogingen die door het Departement van Volksgezondheid worden aangewend tot het veroveren van de macht op onderwijs en opvoeding van doofstomme kinderen en andere die onder een speciaal regime worden opgevoed.

Alles wat onderwijs betreft dient, volgens het achtbare lid, onder de bevoegdheid te vallen van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

ne sont admissibles que si l'école était inspectée par l'Etat; les services rendus antérieurement à cette loi ne sont admissibles que si le programme d'enseignement de l'école comprenait les matières de l'école primaire.

» § 6. Les services rendus antérieurement à la mise en vigueur de la présente loi sont justifiés par tous les moyens de preuves dont l'intéressé dispose, et un Arrêté Ministériel motivé statue, dans chaque cas, sur le point de savoir si ces services sont justifiés à suffisance.

» Après la mise en vigueur de la présente loi, les services rendus dans les écoles adoptables ne sont admissibles que s'ils sont justifiés par l'envoi d'une notification de l'entrée en fonctions au Ministère compétent.

» Cette notification est déclarée sincère et véritable par l'Autorité placée à la tête de l'école et visée par l'inspecteur cantonal et l'inspecteur principal du ressort. ».

Le même membre demande:

1. Pourquoi ne plus admettre cette manière d'agir? Si les inspecteurs cantonaux et principaux ne peuvent valablement reconnaître des services qu'ils ne pouvaient contrôler, l'on doit pouvoir admettre les affirmations de la Direction de l'école et des inspecteurs de l'enseignement libre.

2. Est-ce que tous les moyens de preuves reconnus vrais ne valent pas tout autant qu'un enregistrement?

La Commission scolaire.

Le *Moniteur belge* du 12 février 1946 a publié, aux pages 1129 et 1130, l'arrêté du Régent en date du 7 février 1946 portant nomination du président et des membres de la Commission d'étude du régime organique de l'enseignement.

Des membres de la Commission désirent connaître les conclusions de la Commission précitée.

Les sous-commissions suivantes existent: une pour l'enseignement primaire, une pour l'enseignement moyen, une troisième pour l'enseignement normal et une quatrième pour l'enseignement technique.

Attributions du Ministère de l'Instruction Publique.

Un membre de la Commission se préoccupe des efforts faits par le Département de la Santé Publique en vue de faire entrer dans ses attributions l'enseignement et l'éducation d'enfants sourds-muets et autres, dont l'éducation est soumise à un régime spécial.

Selon l'honorable membre, tout ce qui concerne l'enseignement doit ressortir au Ministère de l'Instruction Publique.

Een ander collega replikeert, dat het pogen van de Commissie van Volksgezondheid uitsluitend ingegeven schijnt door de mening, dat er meer dan gewone zorg dient besteed aan bovengenoemde kinderen en dat het Departement van Openbaar Onderwijs meer dan de handen vol heeft met het algemeen onderwijs in alle graden, waarvoor het trouwens zeer grote belangstelling toont.

De heer Minister antwoordt : Men kan pogen ons entwat te ontnemen, maar dat slaagt beslist niet.

De inspecteursloopbaan.

Een lid merkt aan :

De waarde van het inspecteurskorps hoeft geen betoog ; een pleidooi blijkt hier overbodig.

De heer Minister weet :

1. Dat het uitblijven van benoemingen onrust en ontgoocheling baart ;

2. Dat er nog steeds een declassering weegt op de inspecteursloopbaan die niet langer duren kan.

Het Departement antwoordt :

1. *Politiek van de benoemingen der kantonnale Inspecteurs.*

Het behoort aan het Kabinet daaromtrent inlichtingen te verstrekken.

Zie verklaring van de Senaat : Interpellatie Senator Jespers.

2. *Wedde der Inspecteurs van het Lager Onderwijs.*

Er werden dienaangaande voorstellen aan het Ministerie van Begroting gedaan.

RIJKSMIDDELBAAR ONDERWIJS.

Schoolbevolking van de Rijksmiddelbare Onderwijsinstellingen.

Franstalige leerlingen	36.602
Nederlandstalige leerlingen	36.406
Totaal	74.008

waarvan 48.805 jongens en 25.203 meisjes.
Totale schoolbevolking : 74.008 leerlingen.
Globale uitgave : 699.330.000 frank.

Een lid verklaart :

De wedden van de professoren en van de buitengewone hoogleraren van de Rijksuniversiteiten werden zopas door een wet verhoogd. Dit is uitstekend. Maar hoe staat het met het vraagstuk van de wedden in het middelbaar onderwijs (regenten, athenaeumleraren en inspecteurs ?)

Un autre collègue réplique que la tentative de la Commission de la Santé Publique semble uniquement inspirée par la pensée que les enfants en question ont besoin de plus de soins que les autres et que le Département de l'Instruction Publique est déjà suffisamment occupé par l'enseignement de tous grades, auquel il s'intéresse d'ailleurs tout spécialement.

Le Ministre a répondu : On peut essayer de nous enlever des attributions, mais cela ne réussira certainement pas.

La carrière d'inspecteur.

Un membre fait observer :

Il n'est pas besoin de justifier la valeur du corps des inspecteurs ; tout plaider paraît superflu.

M. le Ministre sait :

1) que l'absence de nominations est cause d'inquiétude et de déception ;

2) qu'un déclassement, qui ne peut perdurer, pèse toujours sur la carrière d'inspecteur.

Le Département répond :

1) *Politique de nomination des inspecteurs cantonaux.*

Il appartient au Cabinet de fournir des renseignements à ce sujet.

Voir déclaration au Sénat : Interpellation de M. le Sénateur Jespers.

2) *Traitement des Inspecteurs de l'Enseignement primaire.*

Des propositions ont été faites à ce sujet au Ministère du Budget.

ENSEIGNEMENT MOYEN DE L'ETAT.

Population scolaire des établissements d'Enseignement Moyen de l'Etat.

Elèves d'expression française	36.602
Elèves d'expression néerlandaise	36.406
Total général	74.008

dont 48.805 garçons et 25.203 filles.
Population scolaire totale : 74.008 élèves.
Dépense globale : 699.330.000 francs.

Un membre déclare :

Le traitement des professeurs et chargés de cours dans les Universités de l'Etat vient d'être augmenté par une loi. C'est très bien ; mais où en est le problème des traitements dans l'enseignement moyen (régents, professeurs d'athénée et inspecteurs ?)

Het Departement antwoordt :

De wedde van de regenten en van de athenaeumleraren werd zopas bij koninklijk besluit geregeld (Ministerie van Begroting).

De kwestie van de wedde van het met die graden gelijkgesteld personeel ligt, evenwel, nog altijd ter studie, alsmede overigens de wedden van de Directeurs der Middelbare Scholen, van de Inspecteurs der Middelbare Scholen, van de Prefecten der Athenaea en van de Inspecteurs der Athenaea en Normalscholen.

Een ander lid merkt op :

Art. 18. — Hier worden 30.000.000 frank voorzien voor nieuwe scholen en klassen, als uitzonderingsuitgaven. Dit wijst op gans de M. O.-politiek door het Departement gevoerd. 13 miljoen méér dan in 1946, 75 miljoen méér dan in 1947. Familiale afdelingen worden opgericht, toegepaste afdelingen, en voorbereidende afdelingen.

Dit alles is geen statu quo meer op onderwijsgebied. Er stelt zich hier een politiek vraagstuk. De wet Van der Poorten dient toegepast maar dan geen « toematen » daarboven. Ik stel voor dit artikel 18 bij amendement af te schaffen.

Ziehier het antwoord van het Departement :

Art. 18. — Sinds tientallen jaren bestaan er familiale afdelingen. De afdelingen van toegepast onderwijs voor jongens werden gesticht in September 1946-47. Er hebben altijd voorbereidende afdelingen bestaan.

De voorziene kredieten willen afschaffen voor artikel 18 betekent de bestaande afdelingen afschaffen. Is dat het statu-quo op gebied van onderwijs ?

Ziehier ten andere de opgave van de kredieten in kwestie :

uitrusting van 12 nieuwe scholen gesticht in September 1947	3.000.000
uitrusting van 12 nieuwe scholen te stichten in September 1948	4.000.000
uitrusting van 51 familiale klassen	7.450.000
uitrusting van 19 klassen voor de toegepaste afdelingen met landbouw- en industrieel karakter	2.850.000
toepassing in de voorbereidende afdelingen van het studieplan (uitrusting van de eerste twee jaren in mobilair en materiaal)	9.700.000
uitrusting van de bestaande internaten en van de nieuw te stichten internaten	3.000.000
Totaal	30.000.000

Wat de cijfers betreft die geciteerd worden door het lid, wordt er duidelijk bepaald op pagina 77, artikel 18 van het budget van onderwijs, dat het gevraagde krediet voor 1947, 13.000.000 bedroeg en de waarschijnlijke uitgave voor 1946, 12.000.000.

Le Département répond :

Le traitement des régents et celui des professeurs d'athénée vient d'être fixé par arrêté royal (Ministère du Budget)

Toutefois, la question du traitement du personnel assimilé à ces grades est toujours à l'étude, ainsi d'ailleurs que les traitements des Directeurs des Ecoles Moyennes, des Inspecteurs des Ecoles Moyennes, des Préfets d'Athénée et des Inspecteurs d'Athénée et des Ecoles Normales.

Un autre membre fait observer :

Art. 18. — Les 30.000.000 francs pour des écoles et classes nouvelles ont été inscrits à la rubrique des dépenses exceptionnelles. Ceci est caractéristique de la politique suivie par le Département en matière d'E. M. : 130 millions de plus qu'en 1946, 75 millions de plus qu'en 1947. Il est créé des sections familiales, appliquées et préparatoires.

En matière d'enseignement le statu quo n'est pas respecté. Ici se présente un problème politique. La loi Van der Poorten doit être appliquée, mais il n'y a pas lieu d'accorder plus qu'il n'y est prévu. Je propose de supprimer cet article 18 par amendement.

Voici la réponse du Département :

Art. 18. — Des sections familiales existent depuis des dizaines d'années. Les sections d'enseignement appliqué pour garçons furent créées en septembre 1946-47. Des sections préparatoires ont toujours existé.

La suppression des crédits prévus à l'article 18 entraînerait la suppression des sections existantes. Est-ce cela le statu quo en matière d'enseignement ?

Voici d'ailleurs le détail de ces crédits :

équipement de 12 écoles nouvelles créées en septembre 1947	3.000.000
équipement de 12 écoles nouvelles à créer en septembre 1948	4.000.000
équipement de 51 classes familiales	7.450.000
équipement de 19 classes pour les sections appliquées à caractère agricole et industriel	2.850.000
application dans les sections préparatoires du plan d'études (équipement des deux premières années en mobilier et matériel)	9.700.000
équipement des internats existants et des nouveaux internats encore à créer	3.000.000
Total	30.000.000

Quant aux chiffres cités par l'honorable membre, il est bien spécifié à la page 77, article 18, du budget de l'enseignement que le crédit sollicité pour 1947 s'éleva à 13 millions de francs et la dépense probable pour 1947 à 12 millions de francs.

Wij komen dus tot een verschil van 17 miljoen tussen de kredieten van 1947 en deze van 1948 en van 18 miljoen tussen deze van 1946 en deze van 1948.

Anderzijds wijzen wij bijzonder op de paradoxale toestand die wij thans beleven, nl. dat in de voorbereidende afdelingen het leerplan van 1936 niet werd ingevoerd dan wanneer België over geheel de wereld bekend staat voor dat plan (*studiemilieu en belangstellingscentra*). Wij stellen vast dat men in het middelbaar onderwijs niet tot de uitvoering van dat plan is kunnen overgaan omdat het nodige didactisch materiaal ontbrak.

Het gaat hier over een algemeen plan van 6 studie jaren en het aangevraagde krediet strekt zich uit over 2 studie jaren.

Het is ondenkbaar dat de voorbereidende afdelingen van de Staatsscholen, die lagere scholen zijn, het leerplan van 1936 niet toepassen, dan wanneer men uit de vreemde dit plan ter plaatse komt bestuderen.

Toegepast middelbaar onderwijs.

Vraag. — In welke middelbare scholen bestaan de prae-landbouwkundige, prae-industriële afdelingen voor de jongens en de afdelingen voor onderwijs met familiaal karakter voor de meisjes?

LIJST VAN DE TOEGEPASTE MIDDELBARE SCHOLEN.

Toestand in September 1947.

Vlaams landsgedeelte.

M. S.	Blankenberge...	1 ^{re} fam.
M. M.	Boom	"
K. A.	Diest	1 ^{ste} nijverh.
M. S.	Eisden	1 ^{ste} nijverh., 1 ^{ste} fam.
M. M.	Hasselt	1 ^{ste} , 2 ^e , 3 ^e fam.
M. S.	Hemiksem	1 ^{ste} , 2 ^e nijv., 1 ^{ste} fam.
M. S. M.	Leopoldsburg	1 ^{ste} fam.
M. S. M.	Lokeren	"
"	Maaseik	"
"	Mechelen	"
"	Nieuwpoort	"
M. S. J.	Ninove	1 ^{ste} nijverh.
M. S. M.	Ninove	1 ^{ste} fam.
"	Oostende	"
K. A.	St.-Niklaas	1 ^{ste} , 2 ^e nijv.
M. S.	St.-Truiden	1 ^{ste} , 2 ^e landb.
"	Schaerbeek	1 ^{ste} fam.
M. S. M.	Tienen	"
"	Tongeren	1 ^{ste} , 2 ^e fam.
"	Vilvoorde	1 ^{ste} fam.
M. S.	Zaventem	1 ^{ste} , 2 ^e landb., 1 ^{ste} fa.
A. A.	Vilvoorde	1 ^{ste} fam.
M. S.	Zelzate	1 ^{ste} , 2 ^e nijv.

Il y donc une différence de 17 millions entre les crédits de 1947 et ceux de 1948, et de 18 millions entre les crédits de 1946 et ceux de 1948.

D'autre part, nous attirons spécialement l'attention sur la situation paradoxale qui existe actuellement, notamment que le plan d'études de 1936 n'est toujours pas adopté dans les sections préparatoires, alors que la Belgique est renommée dans le monde entier pour ce plan (*milieu d'études et centres d'intérêt*). Nous constatons que ce plan d'études n'a pu être adopté dans l'enseignement moyen parce que le matériel didactique indispensable manquait.

Il s'agit ici d'un plan général de 6 années d'études, et le crédit sollicité s'étend sur 2 années d'études.

Il est inconcevable que les sections préparatoires des écoles de l'Etat, qui sont des écoles primaires, n'appliquent pas le plan d'études de 1936, lorsque l'on vient de l'étranger l'étudier ici sur place.

Enseignement moyen appliqué.

Question. — Quelles sont les écoles où existent des sections pré-agricoles ou pré-industrielles pour garçons et des sections d'enseignement familial pour filles?

LISTE DES ECOLES MOYENNES APPLIQUEES.

Situation en septembre 1947.

Partie flamande du pays.

E. M.	Blankenberge	1 ^{re} fam.
E. M. F.	Boom	"
A. R.	Diest	1 ^{re} industr.
E. M.	Eisden	1 ^{re} industr., 1 ^{re} fam.
E. M. F.	Hasselt	1 ^{re} , 2 ^{me} , 3 ^{me} fam.
E. M.	Hemiksem	1 ^{re} , 2 ^{me} industr., 1 ^{re} fam.
S. A.	Bourg Léopold	1 ^{re} fam.
E. M. F.	Lokeren	"
"	Maaseik	"
"	Malines	"
"	Nieuport	"
E. M. G.	Ninove	1 ^{re} industr.
E. M. F.	Ninove	1 ^{re} fam.
"	Oostende	"
A. R.	St-Nicolas	1 ^{re} , 2 ^{me} industr.
E. M.	St-Trond	1 ^{re} , 2 ^{me} agriculture.
"	Schaerbeek	1 ^{re} fam.
E. M. F.	Tirlemont	"
"	Tongres	1 ^{re} , 2 ^{me} fam.
"	Vilvorde	1 ^{re} fam.
F. M.	Zaventem	1 ^{re} , 2 ^{me} agr., 1 ^{re} fam
S. A.	Vilvorde	1 ^{re} fam.
E. M.	Selzate	1 ^{re} , 2 ^{me} industr.

Waals landsgedeelte.

M. S. M.	Andenne	1 ^{ste} , 2 ^e , 3 ^e fam.
»	Ath	1 ^{ste} , 2 ^e fam.
M. S.	Aywaille	»
»	Beaumont	1 ^{ste} landb.
»	Beauraing	1 ^{ste} fam.
M. S. M.	Eigenbrakel	»
»	's Gravenbrakel	»
K. A.	Dour	1 ^{ste} fam., 2 ^e landb.
M. S.	Flobecq	1 ^{ste} fam.
»	Frasnes-lez-Buissenal	»
»	Gilly	1 ^{ste} fam., 2 ^e landb.
K. A.	Geldenaken	1 ^{ste} landb.
»	Marche	1 ^{ste} nijverh.
M. S.	Pepinster	1 ^{ste} , 2 ^e , 3 ^e fam.
M. S. M.	Péruwelz	1 ^{ste} fam.
M. S.	Philippeville	1 ^{ste} fam., 1 ^{ste} nijv.
»	Quiévrain	1 ^{ste} fam.
M. S. M.	Schaerbeek	1 ^{ste} fam., 1 ^{ste} nijv.
A. A.	Tamines	1 ^{ste} , 2 ^e fam., 1 ^{ste} nijv.
M. S.	Trazegnies	1 ^{ste} fam., 1 ^{ste} , 2 ^e nijv.
A. A.	Virton	1 ^{ste} nijverh.
M. S. M.	Visé	1 ^{ste} , 2 ^e fam.
M. S.	Walcourt	1 ^{ste} fam.
M. S. M.	Waver	»

NORMAAL ONDERWIJS.

Aantal leerlingen : 9.774.

Globale uitgave : 114.819.200 frank.

A. — Officieel Onderwijs.**I. — Normaalafdelingen voor bewaarschoolonderwijzeressen.**

	Leerlingen	Leraars
1. Rijksonderwijs	161	—
2. Provinciaal Onderwijs	28	—
3. Gemeenteonderwijs	57	—

II. — Lagere Normaalscholen.

1. Rijksonderwijs	1184
2. Provinciaal Onderwijs	358
3. Gemeenteonderwijs	688

III. — Middelbare Normaalscholen.

1. Rijksonderwijs	345
2. Provinciaal Onderwijs	—
3. Gemeenteonderwijs	71

Partie wallonne du pays.

E. M. F.	Andenne	1 ^{re} , 2 ^{me} , 3 ^{me} fam.
»	Ath	1 ^{re} , 2 ^{me} fam.
E. M.	Aywaille	»
»	Beaumont	1 ^{re} agric.
»	Beauraing	1 ^{re} fam.
E. M. F.	Braine-l'Alleud	»
»	Braine-le-Comte	»
A. R.	Dour	1 ^{re} fam., 1 ^{re} agric.
E. M.	Flobecq	1 ^{re} fam.
»	Frasnes-lez-Buissenal	1 ^{re} fam.
»	Gilly	1 ^{re} fam., 2 ^{me} agric.
A. R.	Jodoigne	1 ^{re} agriculture.
»	Marche	1 ^{re} industr.
E. M.	Pepinster	1 ^{re} , 2 ^{me} , 3 ^{me} fam.
E. M. F.	Péruwelz	1 ^{re} fam.
E. M.	Philippeville	1 ^{re} fam., 1 ^{re} industr.
»	Quiévrain	1 ^{re} fam.
E. M. F.	Schaerbeek	1 ^{re} fam., 1 ^{re} industr.
S. A.	Tamines	1 ^{re} fam., 1 ^{re} ind., 2 ^e fam.
E. M.	Trazegnies	1 ^{re} fam., 1 ^{re} , 2 ^{me} industr.
S. A.	Virton	1 ^{re} industr.
E. M. F.	Visé	1 ^{re} , 2 ^{me} fam.
E. M.	Walcourt	1 ^{re} fam.
E. M. F.	Wavre	»

ENSEIGNEMENT NORMAL.

Nombre d'élèves : 9.774

Dépense globale : 114.819.200 francs.

A. — Enseignement officiel.**I. — Ecoles Normales Gardiennes.**

	Elèves	Professeurs
1. Enseignement de l'Etat	161	—
2. Enseignement Provincial	28	—
3. Enseignement Communal	57	—

II. — Ecoles Normales Primaires.

1. Enseignement de l'Etat	1.184
2. Enseignement Provincial	358
3. Enseignement Communal	688

III. — Ecoles Normales Moyennes.

1. Enseignement de l'Etat	345
2. Enseignement Provincial	—
3. Enseignement Communal	71

B. — Vrij Onderwijs.

1. Normaalafdelingen voor bewaarschoolonderwijzeressen	839
2. Lagerè Normaalscholen	5994
3. Middelbare Normaalscholen	407

Thans, met de oefenscholen, 663
leden van het onderwijzend personeel.

Vraag. — Artikel 14 vermeldt o.a. 350.000 frank toelagen aan het Kindertheater. Welk is de juiste bestemming van dit bedrag? Is dit een steun voor een bepaald gezelschap? Een bepaalde instelling? Een bijzondere opleiding van de toekomstige leraars?

Antwoord. — De som van 350.000 frank voorzien bij artikel 14, voor het Kindertheater is in hoofdzaak bestemd om toelagen te verlenen: enerzijds aan de groep « Comédiens Normaliens » te Brussel en anderzijds aan de groep « Jeugdtonaal » te Antwerpen.

Deze som zal eveneens gebruikt worden om alle andere gelijkaardige groepen die in de loop van het jaar 1948 gesticht zouden worden, te helpen.

Bij de vorming der toekomstige onderwijzers is het kindertheater van zeer groot belang: hier wordt hun de gelegenheid geboden in onmiddellijke aanraking te komen met de kinderen en hun reacties te bestuderen.

Het normaalonderwijs verlangt ten eerste de groepen, die op dat gebied een toonbeeld zijn, aan te moedigen om hun zodoende toe te laten, op hun beurt, de normaalscholen in hun pogingen te helpen.

Inderdaad tijdens het toneeltornooi, voorzien voor 1948-49, zal bedoelde competitie in het normaalonderwijs speciaal het Kindertheater als doel hebben.

Te dien einde werden de instellingshoofden der Rijksnormaalscholen verzocht reeds gedurende dit jaar proefnemingen te doen.

Een deel van het bedoeld krediet zou bestemd zijn om de uitgave te subsidiëren van de tekst van enkele toneelstukken voor kinderen samengesteld door de leerlingen van een normaalschool en waarvan de waarde de kosten zou wettigen.

Dergelijke handelwijze zou voor de andere instellingen een aanmoediging zijn tot het bevorderen van het Kindertheater.

Vraag. — Art. 8-1. — Onder dit artikel wordt opnieuw een som voorzien van 200.000 frank voor « scoutstroepen » in het normaalonderwijs. Waarom valt dergelijk initiatief niet onder de voorziene subsidiëring van de Nationale Jeugddienst? Worden ook andere vormen van jeugdbeweging in het normaalonderwijs gesubsidieerd?

Waar en aan welke troep wordt dit krediet aangewend?

Antwoord. — De som van 200.000 frank voorzien bij artikel 8-1 voor de scoutstroepen in de Rijksnormaalscholen vertegenwoordigt geen toelage.

B. — Enseignement libre.

1. Ecoles Normales Gardiennes ...	839
2. Ecoles Normales Primaires ...	5.994
3. Ecoles Normales Moyennes ...	407
Actuellement, avec les écoles d'application,	663
membres du personnel enseignant.	

Question. — L'article 14 mentionne notamment 350.000 francs de subsides au Théâtre pour enfants. Quelle est l'exacte destination de ce montant? Est-ce une subvention à une troupe déterminée? Un établissement déterminé? Une formation spéciale pour les futurs professeurs?

Réponse. — La somme de 350.000 francs prévue à l'article 14 pour le Théâtre pour enfants est principalement destinée à l'octroi de subsides, d'une part, au groupe « Comédiens normaliens », à Bruxelles, et, d'autre part, au groupe « Jeugdtonaal », à Anvers.

Cette somme sera également utilisée pour aider tous les autres groupes semblables qui seraient créés au cours de l'année 1948.

Le Théâtre pour enfants est d'une très grande importance pour la formation des futurs instituteurs: l'occasion leur est ainsi offerte d'entrer directement en contact avec les enfants et d'étudier leurs réactions.

L'enseignement normal désire tout particulièrement encourager les groupes qui donnent l'exemple dans ce domaine pour leur permettre ainsi de seconder, à leur tour, les écoles normales.

En effet, pendant le tournoi prévu pour 1948-49, la compétition envisagée pour l'enseignement normal aura spécialement pour but le Théâtre pour enfants.

A cette fin, les chefs d'établissement des écoles normales de l'Etat ont été invités à faire des expériences déjà au cours de cette année.

Une partie du crédit en question serait destinée à subsidier la publication du texte de quelques pièces de théâtre pour enfants composées par les élèves d'une école normale et dont la valeur justifierait les frais.

Cette façon d'agir constituerait pour les autres établissements un encouragement en vue de promouvoir le Théâtre pour enfants.

Question. — Art. 8-1. — A cet article, il est prévu à nouveau une somme de 200.000 francs en faveur des Troupes scouts dans l'enseignement normal. Pourquoi une telle initiative n'entre-t-elle pas dans le cadre des subsides prévus pour le service national de la Jeunesse? Subsidie-t-on aussi d'autres formes de mouvements de jeunesse dans l'enseignement normal?

Où et en faveur de quelle troupe ce crédit est-il affecté?

Réponse. — La somme de 200.000 francs prévue à l'article 8-1 en faveur des troupes scouts dans les écoles normales de l'Etat ne représente pas un *subside*.

Bedoelde som is bestemd tot de aankoop van materiaal voor de eerste uitrusting van de reeds bestaande of te stichten groepen in de Rijksnormaalscholen.

Dit kampeermateriaal is aangekocht door de Staat en blijft zijn eigendom; het is ingeschreven op de inventaris van het materiaal der instelling waarvoor het bestemd is. De N. J. D. subsidieert alleen de Jeugdbewegingen buiten de Rijksscholen; deze Dienst is niet bevoegd om materiaal voor de Rijksscholen te kopen.

Het instellingshoofd staat het gebruik van bedoeld materiaal bij voorkeur toe aan de scouts- of « girls-guides » troep die bestaat in de inrichting; doch hij mag het materiaal eveneens ter beschikking stellen van andere jeugdtroepen die in de school bestaan of van studiegroepen gesticht met het doel de omgeving waar de instelling gelegen is te verkennen.

Er werd overeengekomen in 1946 (ministeriële nota's dd. 21 Mei 1946 en 25 October 1946) dat de eerste uitrusting der scoutstroepen in de Rijksnormaalscholen zou aangekocht worden op de volgende wijze: een eerste schijf van 80.000 frank van het voorziene globale krediet ('t zij 320.000 frank) werd aangerekend op de begroting van 1946; een tweede schijf, 't zij 240.000 frank werd aangerekend op de begroting van 1947.

Het eerste krediet kon, ten gevolge van zijn laattijdige goedkeuring, niet volledig gebruikt worden. Het tweede krediet werd, ten gevolge van verschillende omstandigheden, waaronder de brand, die de administratie belet heeft zich werkdadig met de uitrusting der scholen op dat gebied bezig te houden, slechts gebruikt ten belope van 89.866 frank.

Een som van 150.134 frank is dus ongebruikt gebleven van de begroting 1947.

De 200.000 frank voorzien voor 1948 vertegenwoordigen de som waarover nog mocht beschikt worden om de voorgenomen aankopen voor de uitrusting te voltooien.

Alleen de omschrijving van het artikel van de begroting zou aanleiding kunnen geven tot kritiek, in die zin dat het verkieslijk zou geweest zijn deze omschrijving niet te beperken tot de scoutstroepen, maar eveneens aan te duiden dat de krediet bestemd was om de instelling uit te rusten op gebied van kampeermateriaal (scouts- en « girls-guides » troepen, jeugd-groeperingen, enz.)

Vraag. — Normaalonderwijs. — Artikel 7-1, enz. Onder benaming « Rijksnormaalscholen en Rijksmiddelenbare scholen » te Aarlen en te Brussel II, worden verschillende bedragen tot een totaal van 9.000.000 frank voorgesteld.

Welk is de reden waarom deze scholen speciaal voorzien worden?

Welk is hun aantal leerlingen.

Antwoord. — Een krediet van 5.710.000 frank werd onder dit artikel ingeschreven voor de 16 Rijksnormaalscholen en de twee Rijksmiddelenbare scholen te Aarlen en te Brussel II.

La somme en question est destinée à l'achat de matériel de premier équipement pour les groupes déjà existants ou à créer dans les écoles normales de l'Etat.

Ce matériel de campement est acheté par l'Etat et reste sa propriété; il est inscrit à l'inventaire du matériel de l'établissement auquel il est destiné. Le S. N. J. subsidie uniquement les mouvements de jeunesse en dehors des écoles de l'Etat; ce service n'est pas qualifié pour acheter du matériel destiné aux écoles de l'Etat.

L'autorisation par le chef de l'établissement d'utiliser le matériel en question est donnée de préférence à la troupe scout ou de « girl guides » déjà existante dans l'établissement; mais il peut également mettre le matériel à la disposition d'autres groupements de jeunesse existant dans l'école ou de groupes d'étude créés dans le but d'explorer les environs de l'établissement.

Il a été convenu en 1946 (notes ministérielles des 21-5-46 et 25-10-46) que le premier équipement des troupes scouts dans les écoles normales de l'Etat serait acheté de la façon suivante: une première tranche de 80.000 francs du crédit global prévu (soit 320.000 fr.) fut imputée au budget de 1946; une seconde tranche, soit 240.000 francs, fut portée au budget pour 1947.

Le premier crédit n'a pu être complètement utilisé par suite de son approbation tardive. Le second crédit n'a pu être utilisé qu'à concurrence de 89.866 francs du fait de différentes circonstances, parmi lesquelles l'incendie, qui ont empêché l'administration de s'occuper activement de l'équipement des écoles dans ce domaine.

Une somme de 150.134 francs resta ainsi inutilisée au budget pour 1947.

Les 200.000 francs prévus pour 1948 représentent la somme dont il pouvait encore être disposé pour compléter les achats projetés.

Seul le libellé de cet article du budget pourrait donner lieu à critique, dans ce sens qu'il eût été préférable de ne pas limiter ce libellé aux troupes scouts, mais d'indiquer également que le crédit était destiné à l'équipement de l'organisme dans le domaine du matériel de campement (troupes scouts et « girl-guides », groupements de jeunesse, etc.).

Question. — Enseignement normal. — A l'article 7-1, etc., il est proposé sous la rubrique « Ecoles normales de l'Etat et Ecoles moyennes de l'Etat pour filles à Arlon et à Bruxelles II », une série de crédits s'élevant au total à 9.000.000.000 francs.

Pour quelle raison vise-t-on spécialement ces écoles?

Combien d'élèves ont-elles?

Réponse. — Un crédit de 5.710.000 francs fut inscrit à cet article pour les 16 écoles normales de l'Etat et pour les deux écoles normales de l'Etat à Arlon et à Bruxelles II.

Het is als volgt onderverdeeld :

7-1	1.750.000 fr.
7-2	300.000 fr.
7-3	3.000.000 fr.
7-4	500.000 fr.
7-5	160.000 fr.

Totaal... 5.710.000 fr.

De lokalen van de middelbare scholen te Aarlen en Brussel II maken deel uit van het gebouwcomplex waarin ook de lokalen van de normaalschool zijn ondergebracht. De normaalschool en de middelbare school te Aarlen worden zelfs door één schoolhoofd bestuurd.

Uit dien hoofde zijn de uitgaven voor onderhoud en verbruik van voornoemde scholen niet begrepen in het krediet voorzien onder artikel 73-7 (Middelbaar Onderwijs) maar wel in dit voorzien onder artikel 72-7 Normaalonderwijs.

De Middelbare school te Aarlen telt 104 leerlingen en de middelbare school te Brussel II 326 leerlingen.

Vraag. — Art. 19-1. Welk is de lijst der normaalscholen en tehuizen voor kinderen welke geen vaste verblijfplaats hebben, waar een sportplein is aangelegd?

Antwoord. — Art. 19-1. Slechts één enkele normaalschool bezit een sportplein: deze te Aarlen. Dit plein wordt voor het ogenblik uitgerust.

De normaalschool te Verviers beschikt over een speel-terrein dat van de gemeente gehuurd wordt en dat op een half uur gaans van de school gelegen is.

De normaalschool te Couvin beschikt over een sportplein dat aan de gemeente behoort.

De normaalschool te Doornik beschikt over een sportplein dat aan het Rode Kruis van België behoort.

De normaalschool te Blankenberge huurt een sportplein van een boogschuttersmaatschappij. Dit plein is naast de school gelegen.

Onderhandelingen zijn aan de gang voor de aankoop van sportpleinen voor de normaalscholen te *Nijvel*, *Hoei* en *Andenne*.

Voor de normaalschool te Virton zijn eveneens onderhandelingen aan de gang om een plein te huren.

Vraag. — Een lid vraagt of het Departement bij het invoeren van het bevorderingsbrevet de houders van diploma's van hogere paedagogische studiën niet vergeten zal?

Antwoord. — De toestand van de licentiaten en doctors in de opvoedkunde, gediplomeerden van de instituten van opvoedkunde verbonden aan de Universiteiten werd niet uit het oog verloren.

Il se répartit comme suit :

7-1	1.750.000 fr.
7-2	300.000 fr.
7-3	3.000.000 fr.
7-4	500.000 fr.
7-5	160.000 fr.

Total... 5.710.000 fr.

Les locaux des écoles moyennes d'Arlon et de Bruxelles II font partie du bloc de bâtiments comprenant également les locaux de l'école normale. L'école normale et l'école moyenne d'Arlon sont même sous la direction d'un seul chef d'école.

De ce fait, les dépenses d'entretien et de consommation des écoles précitées ne sont pas comprises dans le crédit prévu à l'article 73-7 (Enseignement moyen) mais bien dans celui prévu à l'article 72-7 (Enseignement normal).

L'école moyenne à Arlon compte 104 élèves et l'école moyenne à Bruxelles II, 326 élèves.

Question. — Art. 19-1. Quelle est la liste des écoles normales et homes d'enfants n'ayant pas de résidence fixe où est aménagée une plaine de sports?

Réponse. — Art. 19-1. Une seule école normale possède une plaine de sports: celle d'Arlon. Cette plaine est actuellement équipée.

L'école normale de Verviers dispose d'une plaine de jeux donnée en location par la commune et qui se trouve à une demi-heure de marche de l'école.

L'école normale de Couvin dispose d'une plaine de sports appartenant à la commune.

L'école normale de Tournai dispose d'une plaine de sports appartenant à la Croix-Rouge de Belgique.

L'école normale de Blankenberghe loue une plaine de sports d'une société de tir à l'arc. Cette plaine se trouve près de l'école.

Des pourparlers sont en cours en vue de l'achat de plaines de sports pour les écoles normales de *Nivelles*, *Huy* et *Andenne*.

Pour l'école normale de Virton, des pourparlers sont également en cours en vue de louer une plaine.

Question. — Un membre demande si le Département en instaurant le brevet de promotion n'oubliera pas les porteurs de diplômes d'études pédagogiques supérieures?

Réponse. — La situation des licenciés et docteurs en pédagogie, diplômés des instituts pédagogiques annexés aux Universités, n'a pas été perdue de vue.

A. — In het Lager Onderwijs.

Het Departement koestert het inzicht voor te stellen om bij toepassing van artikel 29-4° van de organieke wet op het Lager onderwijs, aan de onderwijzers en onderwijzeressen die houder zijn van de diploma's van licentiaat of van doctor in de paedagogische wetenschappen een bijkomende spanning toe te kennen waarvan het cijfer zou toegevoegd worden aan de tabel der spanningen gevoegd bij de wet van 20 Februari 1947, te weten:

Voor de licencie in de paedagogische wetenschappen ofwel de licencie in selectie en beroepsoriëntering: 10 punten spanning. Voor het gelijktijdig bezit van de twee licencies: 12 punten spanning.

Voor het doctoraat in paedagogische wetenschappen: 3 punten bijkomende spanning.

Totaal: 15 punten voor het bezit van de 3 diploma's.

B. — In het Normaal Onderwijs.

1) De houders van het diploma van licentiaat of doctor in de paedagogische wetenschappen zijn vrijgesteld van een belangrijk deel (theoretische proeven) van de proeven van het examen leidend tot het bekwaamheidsdiploma voor het onderwijs van de opvoedkunde in de rijksnormaalscholen.

2) De bestuurders en leraars van de Rijksnormaalscholen die tegelijkertijd houder zijn van het diploma van regent en van het diploma van licentiaat of van doctor in paedagogische wetenschappen behaald na vier jaar universitaire studies mogen, ingevolge de bepalingen van het Koninklijk besluit van 28 Maart 1940, genieten van de weddenschaal van de leraars licenciaten, geaggregeerden van het Middelbaar Onderwijs van de hogere graad.

3) De bestuurders en de leraars in de opvoedkunde van de Rijksnormaalscholen die terzelfder tijd houder zijn van het bekwaamheidsdiploma voor het onderwijs van de opvoedkunde in de rijksnormaalscholen en van het diploma van licentiaat in paedagogische wetenschappen behaald na vier jaar universitaire studies, mogen insgelijks, bij toepassing van het Koninklijk besluit van 22 October 1947, van hetzelfde barema genieten.

Anderzijds gaan mijn diensten onverwijld overgaan tot de studie van de kwestie der aanwerving van het personeel van de normaalscholen met het doel er toe te komen dat de licenciaten en doctors in paedagogische wetenschappen niet zouden benadeeld worden tegenover de andere universiteitsgediplomeerden.

Technisch Onderwijs.

Aantal leerlingen: 183.907.

Globale uitgaven: 538.416.600 frank.

A. — Dans l'Enseignement primaire.

Le Département a l'intention de proposer l'attribution, par application de l'art. 29-4° de la loi organique de l'Enseignement primaire, aux instituteurs et institutrices porteurs d'un diplôme de licencié ou de docteur en sciences pédagogiques, d'une tension supplémentaire dont la valeur serait ajoutée au tableau des tensions annexé à la loi du 20 février 1947, à savoir:

Pour le licencié en sciences pédagogiques ou le licencié en sélection et orientation professionnelle: 10 points de tension. Pour la possession simultanée des deux licences: 12 points de tension.

Pour le doctorat en sciences pédagogiques: 3 points de tension supplémentaire.

Total: 15 points pour la possession des 3 diplômes.

B. — Dans l'Enseignement normal.

1) Les porteurs du diplôme de licencié ou de docteur en sciences pédagogiques sont dispensés d'une partie importante (épreuves théoriques) des épreuves de l'examen conduisant au diplôme de capacité pour l'enseignement pédagogique dans les écoles normales de l'Etat.

2) Les directeurs et professeurs des écoles normales de l'Etat qui sont simultanément en possession du diplôme de régent et du diplôme de licencié ou de docteur en sciences pédagogiques obtenus après quatre ans d'études universitaires peuvent, conformément aux dispositions de l'arrêté royal du 28 mars 1940, bénéficier du barème des professeurs licenciés, agrégés de l'enseignement moyen du degré supérieur.

3) Les directeurs et professeurs en pédagogie des écoles normales de l'Etat qui sont en même temps porteurs du diplôme de capacité pour l'enseignement de la pédagogie dans les écoles normales de l'Etat et du diplôme de licencié en sciences pédagogiques obtenu après quatre années d'études universitaires, peuvent également bénéficier du même barème, par application de l'arrêté royal du 22 octobre 1947.

D'autre part, mes services procéderont incessamment à l'étude de la question du recrutement du personnel des écoles normales dans le but d'éviter que les licenciés et doctors en sciences pédagogiques ne soient lésés par rapport aux autres diplômés universitaires.

Enseignement technique.

Nombre d'élèves: 183.907.

Dépenses globales: 538.416.600 francs.

	Leerlingen.	Leraars.
Staat : Vb. 1947	3.637	
Provincie)	11.313)	18.000 leden van het
Gemeente) Vb. 1945	46.842)	onderwijzend
Vrije)	122.115)	personeel.
	183.907	

Vraag. — Art. 17. — Hier is voor Prijsdelingen in het Rijkstechnisch Onderwijs 57.000 frank voorzien. Hoeveel is dit per leerling? Het M. O. voorziet 4.875.000 frank.

Antwoord. — Het bedrag van 57.000 frank werd voorzien voor het Rijksvakmuseum te Morlanwelz. Voor het dienstjaar 1949 wordt de kwestie van de kredieten voor de prijsdelingen in het Rijkstechnisch Onderwijs onderzocht.

Vraag. — Welke nieuwe Rijksinrichtingen kwamen tot stand en waar?

Antwoord. — In 1947 werden volgende Rijksinrichtingen voor technisch onderwijs ingericht:

- a) Rijksmijnbouwschool te Hasselt;
- b) Rijkstechnische School te Diest;
- c) Belgisch Textielinstituut te Gent;
- d) School voor Maatschappelijk Dienstbetoon te Quaregnon;
- e) Rijkslandbouwschool te Diksmuide;
- f) Rijkshogere Nijverheids- en Handelsschool te Ieper.

Afd. 75. — Technisch Onderwijs.

Vraag. — Art. 3-4. — Kan de heer Verslaggever een statistiek bekomen van de loongroepen der thans rechtstreeks uitbetaalde wedden der leraars erkend T. O.?

B. v. wedden van 1.000 tot 2.000 frank : X leraars.

Wedden van 2.000 tot 3.000 frank : Y leraars.

Wedden van 3.000 tot 4.000 frank : Z leraars.

Tevens het aantal leraars waarvoor nog geen rechtstreekse uitbetaling gebeurt, gezien hun klas nog niet erkend is, hun dossier nog in onderzoek e. d. ? Of anders het aantal leraars dat nog ten laste der erkende inrichtingen T. O. is.

Antwoord. — Het personeel der erkende technische scholen waarvan het bestuur te gepasten tijde de documenten heeft overgemaakt, die betrekking hebben enerzijds op de normalisatie der programma's, anderzijds op de rechtstreekse uitbetaling, werd rechtstreeks bezoldigd van de maand Januari 1948 af. Dit personeel heeft, zoals voorzien, de assignaties tussen 1 en 5 Februari ontvangen. De leraars, waarvan de benoeming of de aanstelling niet

	Elèves.	Professeurs.
Etat : Exercice 1947	3.637	
Province)	11.313)	18.000 membres du
Commune) Exercice	46.842)	personnel
Libres) 1945	122.115)	enseignant.
	183.907	

Question. — Art. 17. — Cet article prévoit 57.000 fr. pour les distributions des prix dans l'enseignement technique de l'Etat. Combien cela représente-t-il par élève, L'E. M. prévoit 4.875.000 francs.

Réponse. — Le montant de 57.000 francs a été prévu pour le Musée professionnel de l'Etat à Morlanwelz. Pour l'exercice 1949, la question des crédits pour les distributions des prix dans l'enseignement technique de l'Etat est à l'étude.

Question. — Quels sont les nouveaux établissements de l'Etat qui ont été créés et où?

Réponse. — En 1947, les établissements d'enseignement technique de l'Etat ci-après ont été créés:

- a) Ecole des Mines de l'Etat à Hasselt;
- b) Ecole technique de l'Etat à Diest;
- c) Institut belge du Textile à Gand;
- d) Ecole de Service Social à Quaregnon;
- e) Ecole d'Agriculture de l'Etat à Dixmude;
- f) Ecole industrielle et commerciale du soir à Ypres.

Section 75. — Enseignement technique.

Question. — Art. 3-4. — Monsieur le Rapporteur peut-il obtenir une statistique des catégories de traitements actuellement payés directement aux professeurs des établissements agréés de l'enseignement technique?

Par exemple: traitements de 1.000 à 2.000 francs : X professeurs.

Traitements de 2.000 à 3.000 francs : Y professeurs.

Traitements de 3.000 à 4.000 francs : Z professeurs, etc.

Quel est le nombre de professeurs qui ne sont pas encore payés directement parce que leur catégorie n'a pas encore été reconnue, que leur dossier est encore à l'étude, etc. ? Sinon, quel est le nombre de professeurs qui sont toujours à charge des établissements agréés de l'E. T. ?

Réponse. — Le personnel des écoles techniques dont la direction a transmis en temps utile les documents se rapportant, d'une part, à la normalisation des programmes et, d'autre part, au paiement direct, a été rémunéré directement depuis le mois de janvier 1948. Comme prévu, ce personnel a reçu les assignations entre le 1er et le 5 février. Les professeurs dont la nomination ou la désignation n'avait pas été reconnue n'ont pas reçu de supplé-

erkend was, hebben geen weddetoelage ontvangen. Dit werd trouwens aan de scholen medegedeeld bij omzend-brief n° 595 van 4 November 1947.

Wij mogen hopen dat de wedde van al de personeels-leden, verbonden aan de inrichtingen, waarvan de toe-stand in overeenstemming gebracht werd met de onder-richtingen betreffende de normalisatie van het technisch onderwijs, binnen afzienbare tijd zullen vereffend worden, rekening houdend met het juist aantal prestaties.

Dit geldt eveneens voor de op 1 Januari of op 1 Juli ver-vallende periodieke weddeverhogingen der personeels-leden.

Alles wordt in het werk gesteld om een regelmatige uit-kering der weddetoelagen aan al de leden van het per-soneel te verzekeren; schikkingen zijn getroffen met het doel het onderzoek der bundels van de in instantie gehou-den aanvragen te bespoedigen. De diensten bevinden zich thans voor een geweldig zware taak en in het belang der scholen en van het personeel zelf is het niet mogelijk een deel der diensten van het werk af te houden, ten einde statistieken op te maken in de aard van degene die ge-vraagd worden.

Vraag. — Een Commissie voor het onderzoek van de programma's der afdelingen voor bouwkunde werkt se-dert enige tijd in het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

Een lid verlangt te weten :

1° of de werkzaamheden van deze Commissie geëindigd zijn;

2° of het mogelijk is de besluiten te kennen die de Com-missie eventueel bereikt heeft.

Antwoord. — 1° De werkzaamheden van de Commissie tot hervorming van het bouwkunde-onderwijs zijn thans niet geëindigd. Zij hoopt nochtans in staat te zijn haar besluiten in April of Mei e.k. aan de heer Minister voor te leggen, ten einde, in geval van instemming, die besluiten door middel van een besluit te doen bekrachtigen. De nieuwe beschikkingen zouden aldus bij de aanvang van het schooljaar 1948-1949 toepasselijk gemaakt worden.

2° De Commissie heeft tot dusver volgende kwesties on-derzocht :

a) de nieuwe *toelatingsvoorwaarden* tot de studiën in de bouwkunde. Zij heeft aan de heer Minister voorgesteld de minimumleeftijd tot toelating vast te stellen op 17 jaar en van *alle* toekomstige bouwkundigen te eisen dat zij eerst zouden slagen in een *toelatingsexamen*. Dit examen slaat in zijn grote lijnen op het programma van het middelbaar onderwijs van de hogere graad, en omvat een tekenproef.

De heer Minister heeft zijn instemming betuigd met het programma van het *ingangsexamen*. Reeds vóór de her-vatting der lessen van het schooljaar 1947-48, heeft hij aan de scholen voor bouwkunde medegedeeld dat zij als regel-matige leerlingen in het 3de jaar van het huidige stelsel nog

ment de traitement. Cela a d'ailleurs été notifié aux écoles par la circulaire n° 595 du 4 novembre 1947.

Il est permis d'espérer que les traitements de tous les membres du personnel attaché aux établissements dont la situation a été mise en concordance avec les instructions relatives à la normalisation de l'enseignement technique, seront liquidés à bref délai, compte tenu du nombre exact des prestations.

Ceci s'applique également aux augmentations périodiques des traitements des membres du personnel qui viennent à échéance le 1er janvier ou le 1er juillet.

Tout est mis en œuvre pour assurer une liquidation ré-gulière des suppléments de traitement à tous les membres du personnel. Des dispositions sont prises en vue d'activer l'examen des dossiers relatifs aux demandes encore en instance. Les services se trouvent en ce moment devant une tâche extrêmement lourde et, dans l'intérêt même des écoles et du personnel, on ne peut détacher du travail une partie du personnel afin de dresser des statistiques dans le genre de celles qui sont demandées.

Question. — Une commission pour l'examen des pro-grammes des sections d'architecture fonctionne depuis quelque temps au Ministère de l'Instruction Publique.

Un membre désire savoir :

1° si les travaux de cette Commission sont terminés;

2° s'il est possible de connaître les conclusions aux-quelles la Commission a éventuellement abouti.

Réponse. — Les travaux de la Commission de Réforme de l'Enseignement de l'Architecture ne sont pas terminés à l'heure actuelle. Toutefois, cette Commission espère être en mesure de soumettre ses conclusions à Monsieur le Ministre en avril ou mai prochain, de manière à pou-voir, en cas d'accord, faire sanctionner ces conclusions par voie d'arrêté. Les dispositions nouvelles pourraient ainsi être rendues applicables à la rentrée de l'année scolaire 1948-49.

2° La Commission a jusqu'à présent examiné :

a) les *conditions d'admission* nouvelles aux études d'ar-chitecture. Elle a proposé à Monsieur le Ministre de fixer à 17 ans l'âge minimum et d'exiger de tous les futurs archi-tectes la réussite préalable d'un *examen d'admission*. Cet examen porte dans les grandes lignes sur le programme de l'enseignement moyen du degré supérieur et comporte une épreuve de dessin.

Monsieur le Ministre a marqué son accord sur le pro-gramme de l'épreuve d'admission. Il a, dès avant la ren-trée de l'année 1947-48, informé les écoles d'architecture qu'elles ne devaient plus admettre comme élèves réguliers en troisième année du régime actuel que les diplômés de

slechts gediplomeerden van het Hoger middelbaar onderwijs of de leerlingen die het 2de jaar, van de technische graad in bouwkunde (programma van 1936) hebben geëindigd mochten aanvaarden en dat zij hun leergangen van het 1ste en 2de jaar zo dienden te oriënteren dat de leerlingen een opleidingspeil bereiken dat nagenoeg overeenstemt met hetgeen zal geëist worden voor het toelatingsexamen.

Gedeeltelijke vrijstellingen van het toelatingsexamen zouden in zekere gevallen kunnen toegestaan worden, in functie van de voorheen door de kandidaten gedane studiën.

Bovendien, zullen overgangsmaatregelen dienen te worden getroffen ten voordele van de jonge lieden die nog steeds studeren.

b) *de duur van de studiën in bouwkunde*: zij worden vastgesteld op 5 jaar. Het is evenwel mogelijk dat de Commissie voorstelt aan de scholen het recht te laten om een voorbereidend jaar in te richten; dit zou o. m. ten doel hebben de opleiding van de jonge lieden op graphisch gebied te volmaken.

c) *de vaststelling van de respectievelijke omvang en de verdeling over vijf jaren van de stof van het programma van bouwkunde*: dit werk werd toevertrouwd aan een sub-commissie waarvan o. m. alle directeurs van de scholen voor bouwkunde of hun afgevaardigden deel uitmaken.

d) *het opmaken van het programma van de leerstof* der verschillende groepen van vakken is thans aan de gang. Dit werk werd door de sub-commissie toevertrouwd aan een zeker aantal professoren en specialisten.

Er valt op te merken dat de Commissie zelf de ontwerpen van de onder het 3° en 4° hierboven vermelde sub-commissie zal dienen goed te keuren.

De toelagen voor werkingskosten aan de erkende instellingen voor technisch en landbouwonderwijs bedragen 30.000.000 frank.

De toelagen aan dezelfde instellingen voor uitrustingskosten belopen 20.000.000 frank.

Ik zou willen weten welke instellingen die toelagen hebben genoten mits ze te rangschikken per provinciën en localiteiten. Ik zou eveneens, voor ieder van hen, willen weten of het gaat om een openbare of om een private instelling.

Het is niet mogelijk aan het achtbare lid de lijst te verstrekken van de instellingen die, met het oog op hun wederuitrusting in materieel, de op de begroting van 1948 aan te rekenen Staatstoelagen hebben genoten.

De reden daarvan ligt in het feit dat de verdeling der kredieten, die op dit gebied door de Kamers voor een dienstjaar worden toegekend, in de loop van dit dienstjaar zelf geschiedt.

Ik acht het belangwekkend het achtbare lid attent te maken op het feit dat een nieuw ontwerp van besluit, waarin de wijze van toekenning der buitengewone subsidiën voor de aankoop van materieel nauwkeurig wordt

L'Enseignement moyen supérieur ou les élèves sortant de deuxième année du degré technique d'architecture (programme de 1936) et qu'elles devaient orienter leurs cours des première et deuxième années de manière que les élèves atteignent un niveau de formation sensiblement équivalent à celui qui sera requis pour l'examen d'admission.

Des dispenses partielles d'examen d'admission pourront être accordées dans certains cas, en fonction des études faites antérieurement par les candidats.

De plus, des dispositions transitoires devront être prises en faveur des jeunes gens en cours d'études.

b) *La durée des études d'architecture*: celle-ci serait fixée à 5 ans. Toutefois, il est possible que la Commission propose de laisser aux écoles la faculté d'organiser une année préparatoire; celle-ci aurait pour but, notamment, de parfaire la formation des jeunes gens en matière graphique.

c) *La détermination, la fixation du volume respectif et la répartition sur cinq années des matières du programme d'architecture*: ce travail a été confié à une sous-commission dont font partie, notamment, tous les directeurs des écoles d'architecture ou leurs délégués.

d) *La rédaction du programme des matières* des différents groupes de branches est en cours d'exécution. Ce travail a été confié par la sous-commission à un certain nombre de groupes de professeurs et spécialistes.

Il est utile de faire remarquer que la Commission elle-même devra approuver les projets de la sous-commission repris sous le 3° et le 4° ci-dessus.

Les subventions pour frais de fonctionnement aux établissements d'enseignement technique et agricole agréés: 30.000.000 de francs.

Subventions aux mêmes établissements pour frais d'équipement: 20.000.000 de francs.

Je désirerais connaître les établissements ayant bénéficié de ces subventions, en les classant par provinces et localités. J'aimerais aussi savoir, pour chacun d'eux, s'il s'agit d'un établissement public ou d'un établissement privé.

Il n'est pas possible de fournir à l'honorable membre la liste des établissements qui, en vue de leur équipement en matériel, ont bénéficié de subventions de l'Etat à valoir sur le budget de 1948.

La raison en est qu'en ce domaine, la répartition des crédits accordés pour un exercice par les Chambres se fait durant cet exercice même.

Je crois intéressant de signaler à l'honorable membre qu'un nouveau projet d'arrêté définissant avec précision le mode d'attribution des subsides extraordinaires pour achat de matériel a été mis au point; il permettra à mon

vastgesteld, werd uitgewerkt; het zal mijn Departement in staat stellen de sommen die het ter beschikking worden gesteld met een maximum van doelmatigheid aan te wenden.

Vraag. — Hoe worden de subsidies voor werkingskosten aan Technische en Landbouwscholen verdeeld?

Antwoord. — De aan de erkende technische en landbouwscholen toegekende subsidiën voor werkingskosten worden berekend volgens de beschikkingen van artikelen 16, 17 en 18 van het Coördinatiebesluit van 10 Maart 1947.

De bedragen, die per leerling worden vastgesteld, verschillen naar gelang van de erkenningscategorie. Zij luiden als volgt:

a) *Technisch Onderwijs:*

(Artikel 16):

A1	...	75 fr. per leerling.
A2	voor de afdelingen ijzer, hout, scheikunde, weven	125 "
	Andere en voorbereidende afdelingen	75 "
A3	voor de afdelingen ijzer, hout, electriciteit, weven.	190 "
	voor de andere afdelingen	75 "
A4	...	75 "
A5	tot opleiding van de licenciaten	60 "
	tot opleiding van ingenieurs	75 "
A6	...	25 "
A7	...	60 "
A8	...	25 "
B1	...	10 "
B2	...	10 "
B3	...	10 "
B4	...	25 "
B5	...	10 "
B6	afdeling lassen	75 "
	andere afdelingen	65 "
C1	met normaalafdelingen, waaronder de normaalafdeling voor huishoudkunde	90 "
C1	andere	65 "
C2	...	65 "
C3	...	65 "
C4	...	10 "
C5	...	65 "
C6	...	30 "
C1/A6	handelsafdelingen	25 "
C1/A2	scholen voor verpleegsters	65 "

département d'utiliser avec un maximum d'efficacité les sommes qui seront mises à sa disposition.

Question. — Comment sont répartis les subsides pour frais de fonctionnement alloués aux écoles techniques et agricoles?

Réponse. — Les subsides pour frais de fonctionnement, alloués aux écoles techniques et agricoles agréées, sont calculés suivant les dispositions des articles 16, 17 et 18 de l'Arrêté de Coordination du 10 mars 1947.

Les taux, fixés par tête d'élève, diffèrent suivant la catégorie d'agrégation; ils s'établissent comme suit:

a) *Enseignement technique.*

(Article 16):

A1	...	75 fr. par élève.
A2	pour les sections: fer, bois, chimie, électricité, tissage	125 "
	Autres sections et sections préparatoires	75 "
A3	pour les sections: fer, bois, électricité, tissage	190 "
	pour les autres sections	75 "
A4	...	75 "
A5	formant des licenciés	60 "
	formant des ingénieurs	75 "
A6	...	25 "
A7	...	60 "
A8	...	25 "
B1	...	10 "
B2	...	10 "
B3	...	10 "
B4	...	25 "
B5	...	10 "
B6	section de soudure	75 "
	autres sections	65 "
C1	avec sections normales, dont la section normale ménagère	90 "
C1	autres	65 "
C2	...	65 "
C3	...	65 "
C4	...	10 "
C5	...	65 "
C6	...	30 "
C1/A6	sections commerciales	25 "
C1/A2	écoles d'infirmières	65 "

b) Landbouwonderwijs.

(Artikel 17):

A2-A3	middelbare landbouw-, tuinbouw- en landbouw- mechanicascholen	75	„
C1	scholen voor landbouw- huishoudkunde van de hogere graad... ..	90	„
C2	scholen voor landbouw- huishoudkunde van de middelbare graad	65	„
C2	afdelingen voor land- bouwhuishoudkunde van de middelbare graad ...	50	„

Die bedragen werden, wegens de stijging van de prijs der grondstoffen, verdubbeld totdat latere beschikkingen worden getroffen, zoals wordt bepaald door het besluit van de Regent van 12 Mei 1947.

Rekening houdend met het omvangrijke werk dat de Diensten van het Technisch Onderwijs dienen te leveren, enerzijds, wegens de normalisatie van het technisch onderwijs en, anderzijds, wegens het inluiden van het nieuw rechtstreeks en individueel betalingsregime der wedden, is het mij onmogelijk thans een uitvoerige lijst te doen opmaken die per categorie en per afdeling voor iedere instelling, het bedrag der toelagen voor werkingskosten zou opgeven.

Ik geef echter, per provincie en per categorie van scholen, de verdeling der subsidiën op zoals zij blijkt uit een statistiek opgemaakt volgens de voor het dienstjaar 1945 vereffende uitgaven.

Die verdeling heeft geen grote wijzigingen ondergaan, zoals blijkt uit het globaal bedrag dat tijdens de jongste drie dienstjaren werd uitbetaald:

1945 : 22.183.469 frank.

1946 : 23.325.985 frank.

1947 : 23.367.980 frank.

Vraag. — Welke zijn de besluiten van de Coördinatie-raad die tot opdracht heeft de basis te leggen voor een politiek van het technisch onderwijs?

Antwoord. — De Coördinatie-raad van het Technisch Onderwijs heeft een zeer uitgebreide opdracht; een aantal problemen in verband met de nijverheid en het onderwijs worden onderzocht. Besluiten werden tot op heden nog niet genomen.

Vraag. — Hoe werden de subsidies voor werkingskosten aan de technische scholen verdeeld in 1947?

Ingedeeld per provincie.

b) Enseignement agricole.

(Article 17).

A2-A3	écoles moyennes agricoles, horticoles et de mécanique agricole... ..	75	„
C1	écoles ménagères agricoles du degré supérieur... ..	90	„
C2	écoles ménagères agricoles du degré moyen... ..	65	„
C2	sections ménagères agricoles du degré moyen... ..	50	„

Ces taux, en raison de l'augmentation du coût des matières, ont été doublés jusqu'à dispositions ultérieures ainsi que le détermine l'arrêté du Régent du 12 mai 1947.

Compte tenu de la grande somme de travail que les Services de l'Enseignement technique doivent fournir en raison, d'une part, de la normalisation de l'Enseignement technique et, d'autre part, de la mise en marche du nouveau régime de paiement direct et individuel des traitements, il ne m'est pas possible de faire établir actuellement une liste détaillée donnant par catégorie et par section pour chaque institution le montant des subsides pour frais de fonctionnement.

Toutefois, je donne, par province et par catégorie d'écoles, la répartition des subsides telle qu'elle ressort d'une statistique établie suivant les dépenses liquidées pour l'exercice 1945.

Cette répartition n'a pas subi de fortes modifications ainsi qu'il ressort du montant total liquidé pendant ces trois derniers exercices:

1945 : 22.183.469 francs.

1946 : 23.325.985 francs.

1947 : 23.367.980 francs.

Question. — Quelles sont les conclusions du Conseil de Coordination chargé d'établir les bases d'une politique de l'enseignement technique?

Réponse. — Le Conseil de Coordination de l'Enseignement technique a une mission très étendue. Il examine un nombre de problèmes relatifs à l'industrie et à l'enseignement. Des décisions n'ont pas encore été prises jusqu'à présent.

Question. — Comment furent répartis les subsides pour frais de fonctionnement aux écoles techniques?

Répartition par province.

Subsidien voor werkingskosten.

Provincie	Categorie		Provinciale scholen	Gemeente- scholen	Vrije scholen
Antwerpen	Technische scholen :				
	Jongens (dag)	A	124.650	401.290	1.456.068
	Jongens (avond)	B	4.860	48.020	274.746
	Meisjes (dag)	C	—	202.650	1.336.456
	Meisjes (avond)	C	—	734	36.516
	Landbouwscholen	A	—	—	28.800
	Landbouwscholen	C	—	—	228.600
Brabant (Vlaams) ...	Technische scholen :				
	Jongens	A	13.000	160.740	348.660
	Jongens	B	—	70.191	68.172
	Meisjes (dag)	C	—	73.740	340.504
	Meisjes (avond)	C	—	2.820	12.540
	Landbouwscholen	A	—	—	57.750
	Landbouwscholen	C	—	—	68.350
Brabant (Waals) ...	Technische scholen :				
	Jongens	A	61.750	406.070	648.970
	Jongens	B	68.070	373.126	378.004
	Meisjes (dag)	C	—	277.688	573.183
	Meisjes (avond)	C	—	12.201	11.980
	Landbouwscholen	A	19.950	—	—
Oostvlaanderen ...	Technische scholen :				
	Jongens	A	—	66.160	1.153.920
	Jongens	B	—	21.020	266.814
	Meisjes (dag)	C	—	21.580	822.445
	Meisjes (avond)	C	—	3.840	46.070
	Landbouwscholen	A	—	—	69.010
	Landbouwscholen	C	—	—	47.330
Westvlaanderen ...	Technische scholen :				
	Jongens	A	—	222.120	1.267.842
	Jongens	B	—	154.988	382.678
	Meisjes (dag)	C	7.930	—	668.310
	Meisjes (avond)	C	—	—	120.938
	Landbouwscholen	A	—	—	45.600
	Landbouwscholen	C	—	—	66.100
Limburg	Technische scholen :				
	Jongens	A	—	37.240	750.980
	Jongens	B	—	—	16.754
	Meisjes (dag)	C	—	—	390.494
	Meisjes (avond)	C	—	—	9.160
	Landbouwscholen	A	—	—	35.550
	Landbouwscholen	C	—	—	61.400

Subsides pour frais de fonctionnement.

Province	Catégorie	Ecoles provinciales	Ecoles communales	Ecoles libres
Anvers... ..	Ecoles techniques :			
	Garçons (jour) A	124.650	401.290	1.456.068
	Garçons (soir) B	4.860	48.020	274.746
	Filles (jour) C	—	202.650	1.336.456
	Filles (soir) C	—	734	36.516
	Ecoles agricoles A	—	—	28.800
	Ecoles agricoles C	—	—	228.600
Brabant (flamand) ...	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	13.000	160.740	348.660
	Garçons... .. B	—	70.191	68.172
	Filles (jour) C	—	73.740	340.504
	Filles (soir) C	—	2.820	12.540
	Ecoles agricoles A	—	—	57.750
	Ecoles agricoles C	—	—	68.350
Brabant (wallon) ...	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	61.750	406.070	648.970
	Garçons... .. B	68.070	373.126	378.004
	Filles (jour) C	—	277.688	573.183
	Filles (soir) C	—	12.201	11.980
	Ecoles agricoles A	19.950	—	—
Flandre orientale... ..	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	—	66.160	1.153.920
	Garçons... .. B	—	21.020	266.814
	Filles (jour) C	—	21.580	822.445
	Filles (soir) C	—	3.840	46.070
	Ecoles agricoles A	—	—	69.010
	Ecoles agricoles C	—	—	47.330
Flandre occidentale ...	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	—	222.120	1.267.842
	Garçons... .. B	—	154.988	382.678
	Filles (jour) C	7.930	—	668.310
	Filles (soir) C	—	—	120.938
	Ecoles agricoles A	—	—	45.600
	Ecoles agricoles C	—	—	66.100
Limbourg	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	—	37.240	750.980
	Garçons... .. B	—	—	16.754
	Filles (jour) C	—	—	390.494
	Filles (soir) C	—	—	9.160
	Ecoles agricoles A	—	—	35.550
	Ecoles agricoles C	—	—	61.400

Provincie	Categorie	Provinciale scholen	Gemeente-scholen	Vrije scholen
Henegouwen	Technische scholen :			
	Jongens A	966.478	39.000	719.294
	Jongens B	381.069	223.670	203.810
	Meisjes (dag) C	60.550	258.032	430.150
	Meisjes (avond) C	—	132.448	21.945
	Landbouwscholen A	33.450	11.400	30.300
	Landbouwscholen C	11.570	—	71.550
Luik	Technische scholen :			
	Jongens A	392.312	387.436	728.579
	Jongens B	15.760	113.874	137.637
	Meisjes (dag) C	—	425.890	258.601
	Meisjes (avond) C	—	6.120	2.440
	Landbouwscholen A	14.100	11.400	9.600
	Landbouwscholen C	—	—	25.800
Luxemburg	Technische scholen :			
	Jongens A	—	—	148.770
	Jongens C	—	2.920	2.323
	Meisjes (dag) C	—	—	92.416
	Meisjes (avond) C	—	—	—
	Landbouwscholen A	—	—	30.387
	Landbouwscholen C	—	—	87.600
Namen	Technische scholen :			
	Jongens A	—	—	155.510
	Jongens C	—	832	17.304
	Meisjes (dag) C	—	—	240.856
	Meisjes (avond) C	—	1.720	6.900
	Landbouwscholen A	5.250	—	—
	Landbouwscholen C	—	—	34.800
Oostvlaanderen (Fr.)	Technische scholen :			
	Jongens A	—	58.860	108.580
	Jongens C	—	—	31.200
	Meisjes (avond) C	—	—	4.380
	Landbouwscholen A	—	—	—
Totalen	Frans	2.030.309	2.842.687	5.212.860
	Vlaams	150.440	1.498.607	10.448.557
	Totaal	2.180.749	4.341.294	15.661.426

Province	Catégorie	Ecoles provinciales	Ecoles communales	Ecoles libres
Hainaut	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	966.478	39.000	719.294
	Garçons... .. B	381.069	223.670	203.810
	Filles (jour) C	60.550	258.032	430.150
	Filles (soir)... .. C	—	132.448	21.945
	Ecoles agricoles A	33.450	11.400	30.300
	Ecoles agricoles C	11.570	—	71.550
Liège	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	392.312	387.436	728.579
	Garçons... .. B	15.760	113.874	137.637
	Filles (jour) C	—	425.890	258.601
	Filles (soir)... .. C	—	6.120	2.440
	Ecoles agricoles A	14.100	11.400	9.600
	Ecoles agricoles C	—	—	25.800
Luxembourg	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	—	—	148.770
	Garçons... .. B	—	2.920	2.323
	Filles (jour) C	—	—	92.416
	Filles (soir)... .. C	—	—	—
	Ecoles agricoles A	—	—	30.387
	Ecoles agricoles C	—	—	87.600
Namur	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	—	—	155.510
	Garçons... .. B	—	832	17.304
	Filles (jour) C	—	—	240.856
	Filles (soir)... .. C	—	1.720	6.900
	Ecoles agricoles A	5.250	—	—
	Ecoles agricoles C	—	—	34.800
Flandre orientale (fr.)	Ecoles techniques :			
	Garçons... .. A	—	58.860	108.580
	Garçons... .. B	—	—	31.200
	Filles (soir)... .. C	—	—	4.380
	Ecoles agricoles A	—	—	—
	Français... ..	2.030.309	2.842.687	5.212.860
	Flamand	150.440	1.498.607	10.448.557
	Totaux	2.180.749	4.341.294	15.661.426

HOGER ONDERWIJS.

Aantal studenten ingeschreven in de universiteiten,
faculteiten of aangehechte instituten
voor het academisch jaar 1947-1948.

I. — Universiteiten.

1) Luik :

2198 studenten ingeschreven op 13 November 1947.

2) Gent :

2163 studenten ingeschreven op 19 November 1947.

3) Brussel :

3121 studenten ingeschreven op 12 November 1947.

4) Leuven :

6250 studenten ingeschreven op 18 November 1947.

II. — Institut St-Louis, te Brussel.

319 studenten ingeschreven op 19 November 1947.

III. — Facultés N. D. de la Paix te Namen.

402 studenten ingeschreven op 19 November 1947.

IV. — Faculté Polytechnique te Bergen.

239 studenten ingeschreven op 13 November 1947.

V. — Rijksveeartsenijschool te Kuregem.

100 studenten ingeschreven op 10 November 1947.

VI. — Rijkslandbouwhogeschool te Gembloux.

399 studenten ingeschreven op 10 November 1947.

VII. — Rijkslandbouwhogeschool te Gent.

101 studenten ingeschreven op 10 November 1947.

Aantal leerlingen : 15.292.

Globale uitgave : 474.577.274 frank.

Volgens de wet van 23 Juni 1930, worden toelagen verleend aan volgende instellingen :

I. — Vrije Universiteit te Brussel.

II. — Katholieke Universiteit te Leuven.

III. — Faculté polytechnique te Bergen.

Ziehier de bedragen van de toelagen voor 1947 :

I. — Vrije Universiteit te Brussel : 41.997.300.

II. — Katholieke Universiteit te Leuven : 41.997.300.

III. — Faculté polytechnique te Bergen : 8.397.640.

ENSEIGNEMENT SUPERIEUR.

Nombre d'étudiants inscrits dans les universités,
facultés ou instituts annexés
pour l'année académique 1947-1948.

I. — Universités.

1) Liège :

2198 étudiants inscrits à la date du 13 novembre 1947.

2) Gand :

2163 étudiants inscrits à la date du 19 novembre 1947.

3) Bruxelles :

3121 étudiants inscrits à la date du 12 novembre 1947.

4) Louvain :

6250 étudiants inscrits à la date du 18 novembre 1947.

II. — Institut St-Louis, à Bruxelles.

319 étudiants inscrits à la date du 19 novembre 1947.

III. — Facultés N. D. de la Paix à Namur.

402 étudiants inscrits à la date du 19 novembre 1947.

IV. — Faculté Polytechnique de Mons.

239 étudiants inscrits à la date du 13 novembre 1947.

V. — Ecole de Médecine vétérinaire de l'Etat de Cureghem.

100 étudiants inscrits à la date du 10 novembre 1947.

VI. — Institut agronomique de l'Etat à Gembloux.

399 étudiants inscrits à la date du 10 novembre 1947.

VII. — Institut supérieur agronomique de l'Etat, à Gand.

101 étudiants inscrits à la date du 10 novembre 1947.

Nombre d'élèves : 15.292.

Dépense globale : 474.577.274 francs.

D'après la loi du 23 juin 1930, les Etablissements ci-dessous reçoivent des subventions :

I. — L'Université libre de Bruxelles.

II. — L'Université catholique de Louvain.

III. — La Faculté polytechnique de Mons.

Voici les chiffres des subventions pour l'année 1947 :

I. — L'Université libre de Bruxelles : 41.997.300.

II. — L'Université catholique de Louvain : 41.997.300.

III. — La Faculté polytechnique de Mons : 8.397.640.

NATIONALE DIENST VOOR DE JEUGD

Beroepsoriëntering.

Een lid beklaagt er zich over dat te weinig gemeentelijke diensten voor beroepsoriëntering worden opgericht. De achtbare collega dringt aan op meer krachtadige actie vanwege het departement ter dier zake.

Het Departement antwoordt:

Wanneer een gemeente een dienst voor Beroepsoriëntering sticht en deze dienst onderwerpt aan de reglementaire voorschriften, wordt, op advies van de Raad voor Beroepsoriëntering, de gebruikelijke subventie toegekend.

Het departement van Openbaar Onderwijs kan niet rechtstreeks tussenbeide komen wanneer de Bestendige Deputatie weigert de nodige kredieten te laten inschrijven op de gemeentebegroting. Deze zaak hangt rechtstreeks af van het Algemeen Bestuur der Provincie- en gemeentezaken bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het Departement van Openbaar Onderwijs kan en zal het Ministerie van Binnenlandse Zaken attent maken op de wenselijkheid de kredieten voor inrichting en de werking van de gemeentelijke diensten voor Beroepsoriëntering te behouden.

Nationale Dienst voor de Jeugd.

Een lid stelt voor betreffende titel XXV:

Bij middel van bijgevoegde voorstellen van amendement, wens ik de sommen voorzien voor het oprichten van « medico-psycho-sociale centra » te halveren, en ze bij het krediet voor erkende Diensten te voegen. Eveneens de sommen voorzien voor het « Nationaal Jeugdtehuis » te schrappen, en ze te voegen bij de kredieten voorzien voor de kadervorming der jeugdbewegingen. Idem voor de bedragen voorzien voor kampeermateriaal.

Amendementen ingediend op Titel XXV 1948, Ministerie van Openbaar Onderwijs:

art. 3, al. 1: bedrag verminderen met	fr. 1.000.000
art. 3, al. 2: bedrag verminderen met	... 330.000
art. 7, al. 1: bedrag-verminderen met	... 150.000
art. 7, al. 2: bedrag verminderen met	... 150.000
art. 7, al. 3: bedrag verminderen met	... 250.000
art. 8, al. 1: bedrag verminderen met	... 200.000
art. 10, al. 4: bedrag verminderen met	... 50.000
art. 14, al. 2: bedrag verhogen met	... 2.000.000
art. 14, al. 5: bedrag verhogen met	... 4.130.000
art. 17, al. 3: bedrag verminderen met	... 250.000
art. 18, al. 1: bedrag verminderen met	... 1.500.000
art. 19, al. 6: bedrag verminderen met	... 750.000
art. 19, al. 7: bedrag verminderen met	... 1.500.000

SERVICE NATIONAL DE LA JEUNESSE.

Orientation professionnelle.

Un membre se plaint du fait qu'il est créé trop peu de services communaux d'orientation professionnelle. L'honorable collègue insiste en vue d'une action plus énergique de la part du Département en ce domaine.

Le Département a répondu ce qui suit:

Lorsqu'une commune crée un service d'orientation professionnelle et soumet ce service aux instructions réglementaires la subvention usuelle est allouée sur avis du Conseil de l'Orientation professionnelle.

Le Département de l'Instruction Publique ne peut pas intervenir directement lorsque la Députation permanente refuse l'inscription des crédits nécessaires au budget communal. Cette question relève directement de la Direction Générale des Affaires provinciales et communales au Ministère de l'Intérieur.

Le Département de l'Instruction Publique attirera l'attention du Ministère de l'Intérieur sur l'opportunité de maintenir les crédits pour l'organisation et le fonctionnement des services communaux d'orientation professionnelle.

Service National de la Jeunesse.

Un membre propose en ce qui concerne le titre XXV:

Par les amendements ci-après, je désire dédoubler les sommes prévues pour la création de centres psycho-médico-sociaux et les ajouter au crédit prévu pour les Services agréés. Je désire également voir supprimer les sommes prévues pour la « Maison nationale de la Jeunesse » et les ajouter aux crédits prévus pour la formation des cadres des mouvements de jeunesse. La même chose pour des sommes prévues pour l'achat de matériel de camping.

Amendements proposés au titre XXV 1948 du Ministère de l'Instruction Publique:

art. 3, al. 1: réduire le montant de	... fr. 1.000.000
art. 3, al. 2: réduire le montant de	... 330.000
art. 7, al. 1: réduire le montant de	... 150.000
art. 7, al. 2: réduire le montant de	... 150.000
art. 7, al. 3: réduire le montant de	... 250.000
art. 8, al. 1: réduire le montant de	... 200.000
art. 10, al. 4: réduire le montant de	... 50.000
art. 14, al. 2: augmenter le montant de	... 2.000.000
art. 14, al. 5: augmenter le montant de	... 4.130.000
art. 17, al. 3: réduire le montant de	... 250.000
art. 18, al. 1: réduire le montant de	... 1.500.000
art. 19, al. 6: réduire le montant de	... 750.000
art. 19, al. 7: réduire le montant de	... 1.500.000

Het Departement antwoordt:

Voorwerp: Begroting Openbaar Onderwijs 1948 (B. O.).

1) Overdracht der kredieten B. O. — Staat aan vrije Diensten voor B. O.

1° *Diensten ingericht door de Staat.*

Het is onmogelijk in te gaan op het voorstel strekkende tot afschaffing der kredieten bestemd voor de diensten ingericht door de Staat. De Staat heeft voortaan als plicht zijn eigen instellingen voor onderwijs te laten genieten van de gegevens der school- en beroepsoriëntering.

Deze oriëntering is inderdaad door haar preventieve rol, van aard om de huishoudelijke inrichting van het onderwijs te verbeteren.

Al te dikwijls richt dit laatste zich tot overbevolkte klassen en deze onbezonnen toestand moet onvermijdelijk schade berokkenen aan het algemeen peil en resultaat der studies, terwijl hierdoor tegelijkertijd een overtollige uitgave ten laste komt der Begroting.

Aan de andere kant is het nodig, daar waar slechts Diensten voor Beroepsoriëntering met privaat karakter bestaan, Staatsinstellingen ter beschikking te stellen der ouders.

Ook moet worden opgemerkt dat het oprichten van Diensten voor B. O. door de Staat werd ondernomen als proef en dat de kredieten hiervoor voorzien eveneens omvatten de uitgaven der Diensten voor medisch schooltoezicht en de sociale Diensten wier werkzaamheden in de schoot der instellingen voor Staatsonderwijs nauw moeten samengaan.

2° *De Raad voor Voorlichting bij Beroepskeuze.*

Werd steeds geraadpleegd voor alle aangelegenheden voorzien bij het K. B. van 21 Augustus 1937, betreffende de erkenning door de Staat van vrije Diensten en het toekennen van Staatstoelagen.

« Al wat de Diensten van de Staat betreft wordt door » hem (= de Staat) geregeld ». (Art. 2 van vermeld besluit).

3° *Contrôle.*

In strijd met de bewering vooropgezet door het achtbare lid, was de werkzaamheid der Diensten, erkend door de Staat, steeds aan een nauwgezette en doeltreffende controle onderworpen; het Departement heeft bovendien het inzicht deze aan te vullen door onderzoek en toezicht ter plaatse.

4° *Modaliteiten betreffende de vereffening der Subsidies.*

De ervaring heeft aangetoond, dat het verkieslijk is de Staatstoelagen eerst na voorlegging van het jaarlijks verslag te liquideren; de driemaandelijksse uitbetaling kan in-

Le Département répond:

Objet: Budget de l'Instruction Publique 1948 (O. P.).

1) Transfert des crédits O. P. — Offices libres d'O. P. reconnus par l'Etat.

1° *Offices institués par l'Etat.*

Il est impossible de donner suite à la proposition tendant à supprimer les crédits destinés aux services institués par l'Etat. Il est désormais du devoir de l'Etat de faire bénéficier ses propres établissements d'enseignement des données de l'orientation scolaire et professionnelle.

Cette orientation est, en effet, par son rôle préventif, de nature à contribuer à l'amélioration de l'organisation intérieure de l'enseignement.

Trop souvent l'enseignement s'adresse à des classes surpeuplées. Cette situation malsaine est évidemment préjudiciable au niveau général et au résultat des études, et entraîne en même temps des dépenses supplémentaires à charge du Budget.

D'autre part, il est nécessaire de mettre à la disposition des parents des Offices de l'Etat dans les localités où il n'existe que des Offices d'Orientation professionnelle à caractère privé.

De plus, il y a lieu d'observer que l'Etat n'a créé ces Offices d'O. P. qu'à titre d'essai, et que les crédits prévus à cet effet comprennent également les dépenses des Services de l'inspection médicale scolaire et des Services sociaux dont les activités au sein des Etablissements d'enseignement de l'Etat devraient être étroitement coordonnées.

2° *Le Conseil d'Orientation Professionnelle.*

Ce Conseil a toujours été consulté sur toutes les questions prévues à l'arrêté royal du 21 août 1937, relatives à la reconnaissance par l'Etat des Offices libres et à l'octroi des subsides de l'Etat.

« Tout ce qui concerne les Offices de l'Etat est réglé par » lui (= l'Etat) ». (Art. 2 de l'arrêté susdit).

3° *Contrôle.*

Contrairement aux assertions de l'honorable membre, les activités des Offices reconnus par l'Etat ont toujours été soumises à un contrôle consciencieux et efficace. De plus, il entre dans les intentions du Département de compléter ce contrôle par une enquête et une inspection sur place.

4° *Modalités relatives à la liquidation des subsides.*

L'expérience a démontré qu'il est préférable de ne liquider les subsides de l'Etat qu'après la production du rapport annuel; le paiement trimestriel peut, en effet, donner

derdaad aanleiding geven tot latere terugvorderingen. Deze wijze van vereffening werd toegepast onmiddellijk na de bevrijding ten einde de Diensten op dit ogenblik te vrijwaren tegen financiële moeilijkheden.

5° De Staatstoelage.

Omvat een Staatstussenkomst in de algemene kosten van de Diensten, meer bepaald een aandeel in de wedde van het personeel en een bijdrage in de werkingskosten.

Artikel 7 van het organiek K. B. moet dus worden opgevat als een aanduiding voor de beheerraden der Diensten nopens het gebruik dezer Staatstoelage.

Het leveren van de drukwerken, voorgeschreven door het Centrum voor Voorlichting bij Beroepskeuze, vertegenwoordigt in feite een toelage in natura die, in geval ze wordt verleend, de subsidies in speciën in dezelfde verhouding doet verminderen. Over het algemeen verkiezen de Diensten — welke ten slotte het best hun eigen behoeften kennen — een integrale toelage in speciën.

6° Subsidies in speciën om zekere Diensten hun oprichtingskosten te helpen bestrijden mogen slechts bij uitzondering verleend worden (art. 12); ze werden tot heden nooit toegekend.

7° Categorieën.

De grote uitbreiding, welke sommige belangrijke Diensten genomen hebben, heeft de aandacht getrokken van het Departement op de wenselijkheid een billijker stelsel bij de toekenning der subsidies toe te passen; deze kwestie wordt thans onderzocht.

8° Werking der Diensten voor B. O.

Wat betreft de noodzakelijke coördinatie tussen de verschillende nieuwe initiatieven, waarvan de Heer Volksvertegenwoordiger Verlackt gewag maakt, moet worden opgemerkt, dat deze nooit werd uit het oog verloren; dit wordt trouwens uitdrukkelijk voorgeschreven door de besluiten van 1937 (o.a. artikel 5 van het K. B. van 22 Augustus 1937 :

« Samenwerking met medisch schooltoezicht, voorbehoedende geneeskunde, geesteshygiëne, dispensaria, diensten voor arbeidsbemiddeling en wederaanpassing, secretariaat voor leerlingenwezen, enz.).

Bij Besluit van de Regent, dd. 28 Januari 11, wordt in die zin een nauwe samenwerking voorgeschreven tussen de Diensten voor B. O. en de Schiftingscommissies voor M. B.

Besluit. — Uit hetgeen voorafgaat blijkt duidelijk dat de werking ondernomen door het Departement op het stuk van B. O. zich geleidelijk aanpast aan de nieuwe noodwendigheden.

lieu à des répétitions ultérieures. Ce mode de liquidation a été pratiqué immédiatement après la libération en vue de préserver en ce moment les Offices contre des difficultés financières.

5° La subvention de l'Etat.

Elle comprend une contribution de l'Etat dans les frais généraux des Offices, notamment une part d'intervention dans le traitement du personnel et une participation dans les frais de fonctionnement.

L'article 7 de l'arrêté royal organique, doit donc être compris comme une indication pour les conseils d'administration des Offices concernant l'affectation de cette subvention de l'Etat.

La fourniture des imprimés prescrits par le Centre de l'orientation professionnelle, représente en fait un subside en nature qui, en cas d'octroi, entraîne la réduction dans la même proportion des subsides en espèces. Les Offices qui, en fin de compte, connaissent le mieux leurs propres besoins, préfèrent en général une subvention intégrale en espèces.

6° Les subsides en espèces pour aider certains Offices à couvrir leurs frais de premier établissement ne peuvent être alloués qu'à titre exceptionnel (art. 12); ils n'ont jamais été alloués jusqu'à présent.

7° Catégories.

La grande extension prise par certains Offices importants a attiré l'attention du Département intéressé sur l'opportunité d'appliquer un système plus équitable pour l'octroi des subsides; cette question est à l'étude.

8° Fonctionnement des Offices d'O. P.

Quant à la coordination nécessaire des différentes nouvelles initiatives dont fait mention M. le représentant Verlackt, il y a lieu d'observer que celle-ci n'a jamais été perdue de vue; cette coordination est d'ailleurs explicitement prescrite par les arrêtés de 1937 (e. a. art. 5 de l'arrêté royal du 22 août 1937 :

« Collaboration avec... l'inspection médicale scolaire, la médecine préventive, l'hygiène mentale, les dispensaires, les services de placement et de réadaptation, le secrétariat de l'apprentissage, etc.).

Un Arrêté du Régent du 28 janvier dernier prescrit, en ce sens, une collaboration étroite entre les Offices d'O. P. et les Commissions de sélection des Mieux Doués.

Conclusion: Il ressort de ce qui précède que l'action entreprise par le Département en matière d'O. P. s'adapte peu à peu aux nécessités nouvelles.

Nationale Dienst voor de Jeugd.

Nota van het Departement.

Voorwerp. — Amendement op artikel 17/3 der Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

De Nationale Dienst voor Jeugd heeft verscheidene taken:

- 1) Hulp verlenen aan de gekwalificeerde jeugdbewegingen;
- 2) hun actie te coördineren, door hen aan te tonen dat zij veel van hun doeleinden gemeen hebben, en onder oogpunt van technieken, praktisch alle dezelfde handelwijze volgen;
- 3) de niet-georganiseerde jeugd, die de grote massa van de jeugd van het land uitmaakt, niet uit het oog verliezen en initiatieven nemen, ertoe strekkend deze jongeren aan te zetten zich bij de gekwalificeerde bewegingen te laten inlijven en er actief aan mede te werken.

Als Staatsorganisme, dient de Nationale Dienst voor de Jeugd vooral een element van verstandhouding tussen de bewegingen te zijn.

Het is nuttig en dringend gewenst tot de jongeren zelf, de proef gedaan met de Nationale Raad voor de Jeugd, uit te breiden, waar in een geest van broederlijkheid en wederzijds begripen, 15 vertegenwoordigers van alle strekkingen elkaar hebben leren kennen, waarden en gemeenschappelijke doeleinden nastreven. Deze proefneming is trouwens doorslaggevend geweest op dit punt.

Het gaat hier om het principe zelf van de Nationale Dienst voor de Jeugd: ofwel zal de Dienst enkel het verdeelingsorgaan zijn voor de toelagen, naar voorafgaandelijk vastgestelde criteria; ofwel, wat ik verkies, zal zij zelf initiatieven nemen in verband met de hierboven aangehaalde doelstellingen.

De inrichting in de loop van het jaar 1948, van een Jeugdehuis, beantwoordt aan de 3 doeleinden die door de Nationale Dienst voor de Jeugd nagestreefd worden:

- 1) Het ontbreekt het merendeel der bewegingen aan geschikte lokalen om er hun cursussen voor de kadervorming te laten doorgaan. Het Jeugdehuis, te dien einde ter beschikking van al de bewegingen gesteld, zal hen in aanzienlijke mate hierbij helpen, door hen te ontlasten van de materiële zorg voor installatie en inrichting. Zij zullen er evenwel van een volledige vrijheid inzake programma en uitvoering hunner eigen doctrine, genieten. Ieder om de beurt, ofwel verschillende tegelijkertijd, zullen er uitgenodigd worden en er over kunnen beschikken in de volgorde, vastgelegd door een kalender.

- 2) Ten einde het contact tussen de onderscheidene bewegingen en vooral onder de leiders ervan te vergemakkelijken, is het veruit verkieslijk dat deze ontmoetingen

Service National de la Jeunesse.

Note du Département.

Objet: Amendement à l'article 17/3 du Budget du Ministère de l'Instruction publique.

Le Service National de la Jeunesse assume différentes missions:

- 1) aider les mouvements de jeunesse qualifiés;
- 2) coordonner leur action en leur démontrant qu'ils poursuivent très souvent des buts identiques et que, du point de vue des techniques, ils appliquent tous les mêmes méthodes;
- 3) ne pas perdre de vue la jeunesse non organisée, qui constitue la grande masse dans notre pays, et prendre des initiatives tendant à engager ces jeunes gens à s'affilier aux mouvements qualifiés et d'y collaborer activement.

En tant qu'organisme de l'Etat, le Service National de la Jeunesse doit constituer le trait d'union entre les différents mouvements.

Il est utile et il s'impose d'urgence d'étendre aux jeunes mêmes l'essai du Conseil National de la Jeunesse, où dans un esprit de fraternité et de mutuelle compréhension, 15 représentants de toutes les tendances ont appris à se connaître, à s'apprécier et à poursuivre des buts communs. Cet essai a d'ailleurs été décisif à cet égard.

Il s'agit ici du principe même du Service National de la Jeunesse: ou bien le Service ne sera que l'organisme de répartition des subsides, ou bien, ce que je préfère, il prendra lui-même des initiatives en rapport avec les buts mentionnés plus haut.

La création d'une Maison Nationale de la Jeunesse au cours de l'année 1948, répond aux trois objectifs poursuivis par le Service National de la Jeunesse.

- 1) La plupart des mouvements ne disposent pas de locaux convenables pour y donner leurs cours de formation des cadres. La Maison de la Jeunesse qui sera mise à cet effet à la disposition de tous les mouvements, les aidera dans une large mesure en les déchargeant des soucis matériels d'installation et d'équipement. Ils y bénéficieront toutefois d'une complète liberté quant à l'exécution de leur programme et l'exécution de leur doctrine. Chaque mouvement ou plusieurs à la fois, seront invités à tour de rôle et pourront disposer des locaux dans l'ordre fixé par un calendrier.

- 2) Afin de faciliter le contact entre les différents mouvements, et surtout entre leurs chefs, il est préférable que ces rencontres et les travaux communs aient lieu dans le

en gemeenschappelijke werkzaamheden plaats zouden vinden in het kader van een officieel tehuis, waar al de bewegingen op een volstrekte voet van gelijkheid behandeld worden. Daarenboven zal het in deze tehuizen zijn dat de N. D. J. zijn technische cursussen op touw zal zetten; ik wens de nadruk te leggen op het woord « technische ».

Met de hulp van speciaal geschoolde en ter zake bevoegde monitors, zullen de verschillende opvoedingstechnieken er onderwezen worden; waarmee alle bewegingen hun voordeel zullen kunnen doen; waarheen de bewegingen hun best geschoolde krachten zullen kunnen zenden, die later aan deze bewegingen de verkregen kennis zullen kunnen overdragen die hen door gespecialiseerde krachten werd bijgebracht; leerkrachten enkel gekozen om hun technische hoedanigheden en niet uit hoofde van hun overtuiging, of van het feit dat zij tot deze of gene beweging behoren. Door de jongeren samen te brengen op zuiver technisch terrein — aan de bewegingen de zorg voor filosofische en politieke opvoeding overlatend — zullen zij elkaar leren kennen en waarderen.

3) Het is ook in deze jeugdtehuizen dat wij, ten bate van de jongeren die nog in geen beweging staan, documentatie- en studievergaderingen zullen inrichten, waarvan de cursussen gegeven zouden worden door de nationale leiders van de onderscheidene jeugdbewegingen.

Het merendeel der jongeren zal, ingevolge deze vergaderingen, voor de idee der bewegingen gewonnen worden, bij welke zij zich dan, naarvolgens hun voorkeur, vrijelijk zouden aansluiten.

Ten slotte zal dit jeugdtehuis de aangewezen plaats zijn waar de N.D.J. een school voor vorming van kaderleden op touw zal kunnen zetten, gelijk het reeds gedaan werd door de provincies en zoals ook bepaalde particuliere organismen, dit trachten te doen. Het programma van deze school, eveneens van louter technische aard, zal uitgewerkt worden door de N.D.J., na bespreking in de Nationale Raad voor de Jeugd en rekening gehouden met de reeds opgedane ervaring. Hierbij zal getracht worden de wanorde en de krachtenversnippering te vermijden die op het huidig ogenblik de bestaande scholen kenmerken. Daarenboven zal dit nationaal jeugdtehuis de bij uitstek aangewezen plaats zijn voor internationale samenkomsten en ontmoetingen.

Nota.

Voorwerp. — Amendement op artikel 19/7 der Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

De ondervinding, opgedaan bij de uitlening van kampeermateriaal in de loop van het jaar 1947, is te doorslaggevend geweest opdat de Nationale Dienst voor de Jeugd zijn hulp aan de bewegingen en aan de Jeugd in de loop van 1948 niet aanzienlijk zou versterken.

Het nut, de jeugdbewegingen te helpen zich kampeermateriaal aan te schaffen, werd aangetoond door de bewegingen zelf, die overgegaan zijn tot de oprichting van de V.Z.W.O. « J », die bijna uitsluitend belast is met het verlening of door aankoop, van kampeermateriaal, waar-

cadre d'une maison officielle, où tous les mouvements seront traités sur un pied de parfaite égalité. De plus, ce sera dans ces maisons que le S.N.J. organisera ses cours techniques; je désire attirer spécialement l'attention sur le mot « techniques ».

Les différentes techniques d'éducation, dont les mouvements profiteront, y seront enseignées par des moniteurs spécialement qualifiés et compétents en la matière. Les mouvements y pourront envoyer leurs éléments les plus capables qui, à leur tour, enseigneront plus tard dans les mouvements mêmes les connaissances qu'ils auront apprises de professeurs spécialisés, choisis exclusivement pour leurs qualités techniques et non pas en raison de leur conviction ou parce qu'ils appartiennent à l'un ou l'autre mouvement. En réunissant les jeunes sur le plan purement technique — l'éducation philosophique ou politique est laissée aux mouvements mêmes — ils apprendront à se connaître et à s'apprécier.

3) C'est aussi dans ces maisons de la Jeunesse que nous organiserons des réunions de documentation et d'étude pour les jeunes n'appartenant à aucun mouvement. Les cours seraient donnés par les chefs nationaux des divers mouvements de jeunesse.

Ces réunions permettront de rallier la plupart des jeunes à l'idée des mouvements de jeunesse, auxquels ils s'affilieront alors librement et selon leur choix.

Enfin, cette maison de la jeunesse sera l'endroit indiqué où le S.N.J. pourra établir son école pour la formation de membres de cadre, ainsi que les provinces l'ont déjà réalisé, et comme certains organismes particuliers tentent de le faire. Le programme de cette école, également de caractère purement technique, sera élaboré par le S.N.J. de concert avec le Conseil National de la Jeunesse et tenant compte de l'expérience acquise. A cet égard, on s'efforcera d'éviter la confusion et la dispersion des efforts qui caractérisent actuellement les écoles existantes. Cette maison nationale de la jeunesse sera en outre le lieu par excellence pour l'organisation de réunions et rencontres internationales.

Note.

Objet. — Amendement à l'article 19/7 du Budget du Ministère de l'Instruction Publique.

L'expérience acquise lors du prêt de matériel relatif au camping au cours de l'année 1947 a été trop concluante pour que le Service National de la Jeunesse ne mette tout en œuvre pour renforcer, en 1948, son aide aux mouvements et à la Jeunesse.

L'utilité de l'aide aux mouvements de jeunesse en vue de l'acquisition de matériel de camping, a été démontrée par les mouvements mêmes qui ont procédé à la création de l'A. S. B. L. « J », qui est presque exclusivement chargée de procurer aux mouvements qui en sont

van het merendeel der bewegingen verstoken blijven. Alleen voor het jaar 1947, en dan nog met beperkte middelen, heeft de Nationale Dienst voor de Jeugd materiaal uitgeleend tot een gecontroleerd en controleerbaar totaal van 227.000 openlucht-dagen. Dit cijfer spreekt genoeg voor zich zelf. Op eenvoudige vraag, enkele dagen vooraf, wordt aan de bewegingen het door hen gevraagde materiaal ter beschikking gesteld, en worden zij aldus ontlast van hooglopende aankopen en een hele reeks materiële bekommernissen.

Ik zou er ten eerste prijs op stellen de dienst voor uitleening van materiaal aan de bewegingen, binnen de kortst mogelijke tijdspanne op gang te brengen ten einde in de loop van 1948 een totaal van 500 tot 600.000 openlucht-dagen te kunnen bereiken. Dit cijfer is belachelijk laag tegenover de noden van onze jeugd en bijzonder tegenover deze van de arbeidersjeugd (betaald verlof).

Vraag. — Art. 17. — Welk is de detaillering der uitgaven 1947 (tot en met December) welke door de Nationale Dienst voor de Jeugd werd verricht? (met uitzondering van de wedden).

Antwoord. — 1. Gespecificeerde opgave der uitgaven van de N. D. J. voor het jaar 1947.

Administratie — Reizen — Vervoer	250.000
Documentatie	12.000
Arbeidskaravanen	597.900
Kampeermateriaal	200.000
Kamp voor inleiding in het toneel	135.000
School voor toneelkunst	50.000
Buitenlandse betrekkingen: Nederlands-Belgische samenkomst, Conferentie te Londen	26.600
Contact-Centrum der Belgische Jeugd	50.000
Aankoop van materieel van verschillende aard, ter beschikking gesteld van de bewegingen en de jeugdherbergen	5.500.000

Vraag. — Art. 14-5. — Volgens welke normen zal het krediet van 6.000.000 frank aan de jeugdbewegingen e. d. verdeeld worden?

Antwoord. — 2. Criteria voor de verdeling van de som van 6.000.000 frank voorzien voor 1948.

Deze criteria werden nog niet vastgesteld. De Nationale Raad voor de Jeugd houdt zich met de zaak bezig en heeft de studie der criteria voor de erkenning van de jeugdbewegingen en voor de hulp bij de kadervorming, op de agenda van haar volgende zitting geplaatst.

privés, du matériel de camping, soit par location, par prêt ou par achat. Pour la seule année 1947, le Service National de la Jeunesse a prêté, avec des moyens réduits, du matériel de camping jusqu'à concurrence d'un total contrôlé et contrôlable de 227.000 journées de plein air. Ce chiffre est suffisamment éloquent en soi. Sur simple requête quelques jours à l'avance, le matériel demandé par les mouvements est mis à leur disposition, et ceux-ci sont ainsi déchargés d'achats onéreux et de nombre de soucis matériels.

Je voudrais pouvoir mettre en train dans le plus bref délai le service de prêt de matériel aux mouvements, afin d'atteindre en 1948 un total de 500 à 600.000 journées de plein air. Ce chiffre est encore dérisoire au regard des besoins de notre jeunesse et surtout de la jeunesse ouvrière (congé payé).

Question. — Art. 17. — Quel est le détail des dépenses (jusque décembre inclusivement) effectuées pour 1947 par le Service National de la Jeunesse (exception faite des traitements)?

Réponse. — 1. Relevé spécifié des dépenses du S. N. J. pour l'exercice 1947.

Administration — Voyages — Transport fr.	250.000
Documentation	12.000
Caravanes de travail	597.900
Matériel de camping	200.000
Camp d'initiation au théâtre	135.000
Ecole d'art dramatique	50.000
Relations avec l'étranger: Réunion néerlandobelge, Conférence de Londres	26.600
Centre de contact de la Jeunesse belge	50.000
Achat de matériel divers mis à la disposition des mouvements et des auberges de jeunesse	5.550.000

Question. — Art. 14-5. — Quels sont les critères d'après lesquels le crédit de 6.000.000 de francs aux mouvements de jeunesse sera réparti?

Réponse. — 2. Critères pour la répartition de la somme de 6.000.000 de francs prévue pour 1948.

Ces critères n'ont pas encore été fixés. Le Conseil National de la Jeunesse s'occupe de cette tâche et a inscrit l'étude des critères pour la reconnaissance des mouvements de jeunesse et pour l'aide en matière de formation des cadres à l'ordre du jour de sa prochaine séance.

SCHONE KUNSTEN.

I. — Muziekscholen.

Aard der scholen	Dag-leerlingen.	Avond-leerlingen.	Leraars
Staatscholen...	2.158	—	(
Provincie ...	—	—	(1,671
Gemeente...	(7.858	(18.405	(
Andere instellingen	(	(	(

II. — Beeldende kunsten.

Staatscholen...	917	—	(
Provincie ...	—	—	(885
Gemeente...	(3.133	(8,565	(
Andere instellingen	(	(	(
Totaal ...	14.066	27,070	

Uitgaven : 58.639.000 frank.

Schone Kunsten, Letteren, Volksopvoeding, enz...

Een lid verklaart :

Reeds jaren klaagt men over het teveel aan werk in het Ministerie.

Het kwaad wordt steeds erger. Ten gevolge daarvan stelt men op het gebied van de Schone Kunsten en de culturele manifestaties een betreurenswaardige verwaarlozing of wanorde vast.

Men heeft eindelijk, na vele jaren, een directeur-generaal benoemd. Maar hij heeft niet veel te zeggen. Alles gebeurt in het Kabinet van de Minister. Bij voorbeeld, de aankoop van kunstwerken.

De tijden zijn moeilijk voor onze kunstenaars. Zij hebben niet de indruk dat zij door de Regering worden geholpen.

Toneel. Aanmoediging van de toneelkunst.

Men dient zich te verheugen over de inspanningen ten voordele van het Toneel en over het uitstekend werk van het Nationaal Toneel.

Maar de Franstalige afdeling krijgt een toelage van 5 miljoen, de Nederlandstalige 4 miljoen. Dit is veel geld.

Anderzijds ontvangen al de andere schouwburgen en toneelverenigingen samen niet meer dan 3 1/2 miljoen.

Dit is geen verdelende rechtvaardigheid.

Fonds der Letteren. De wet treedt in werking. De Regering heeft 400.000 frank ingeschreven voor de eerste op-richting. Dit is uitstekend, maar onvoldoende. Men dient

BEAUX-ARTS.

I. — Ecoles de Musique.

Nature des Ecoles.	Elèves du		Professeurs.
	Jour.	Soir.	
Ecoles de l'Etat...	2.158	—	(
Provincie ...	—	—	(1,671
Commune...	(7.858	(18.405	(
Autres Institutions	(	(	(

II. — Arts plastiques.

Ecoles de l'Etat...	917	—	(
Provincie ...	—	—	(885
Commune...	(3.133	(8.565	(
Autres Institutions	(	(	(
Total ...	14.066	27.070	

Dépense : 58.639.000 francs.

Beaux-Arts, Lettres, Education populaire, etc...

Un membre déclare :

Voilà des années que l'on dénonce l'encombrement du Ministère.

Le mal ne fait qu'empirer. De ce fait, on constate pour tout ce qui concerne les Beaux-Arts et les manifestations culturelles une carence ou un désordre regrettable.

On a nommé enfin, après bien des années, un directeur général. Mais il n'a pas beaucoup à dire. Tout se fait au Cabinet du Ministre. Par exemple, pour l'achat d'œuvres d'art.

Les artistes connaissent des temps difficiles. Ils n'ont pas l'impression d'être aidés par le Gouvernement.

Théâtres. Encouragements à l'art dramatique :

Il faut se réjouir de l'effort qui est fait en faveur du théâtre et du bon travail que fait le Théâtre National.

Mais celui-ci reçoit 5 millions pour la langue française et 4 millions pour la langue néerlandaise. C'est beaucoup d'argent.

En dehors de cela, tous les autres théâtres et compagnies dramatiques, ensemble, ne reçoivent pas plus de 3 millions et demi.

Ce n'est pas de la justice distributive.

Fonds des lettres : La loi entre en application. Le Gouvernement a inscrit 400.000 francs comme fonds de premier établissement. C'est bien. Ce n'est pas suffisant. Il

van de Minister van Verkeerswezen te verkrijgen dat hij het overschot van de niet door het N. I. R. gebruikte opbrengst van de radio-taxen aan het Fonds zou overdragen.

Academiën: De voorwaarden in welke de Academie voor de Franse taal en letterkunde dient te werken en te beraadslagen, zijn een blijvend schandaal.

Herstelbetalingen in zake Kunst vanwege Duitsland?

Wat heeft de Regering op dat gebied gedaan? Wat doet zij?

In de Commissie voor Openbaar Onderwijs heeft een lid zich onthouden bij de stemming over de begrotingen en rechtvaardigde die onthouding als volgt:

« Ik zal mij onthouden bij de stemming over de Begrotingen van het Ministerie van Openbaar Onderwijs en van Onderwijs die ons zijn voorgelegd »

Ik stem niet *neen* omdat ik lid ben van de merdenheid en ik nog vertrouwen heb in de huidige politieke samenstelling. Ondanks mijn gehechtheid aan de zaak van het openbaar onderwijs en de noodzakelijkheid het de voorrang te verlenen, ben ik er van overtuigd dat, in de tegenwoordige omstandigheden, de Regering niet anders kan handelen op het gebied van 't onderwijs.

Anderzijds heb ik de grootste achting voor de tegenwoordige Minister.

Het is een man van ervaring die als schepen van onderwijs te Antwerpen en als Minister van zijn bevoegdheid heeft doen blijken.

Ik stem niet *ja* omdat, op alle gebieden die geen betrekking hebben op het eigenlijk Onderwijs: Schone Kunsten, Letteren, Volksopvoeding, enz. men op het Departement dat overladen is, een onduidelijk in gebreke blijven, wanorde en willekeur vaststelt. »

Antwoorden.

Antwoord. — *Voorwerp*: Schone Kunsten, Letteren, Volksopvoeding, enz.

Het is niet mogelijk met nauwkeurigheid te antwoorden op een critiek die in zo vage en algemene bewoordingen is gesteld. Het is volstrekt waar dat de Staat er niet kan aan denken zich elk jaar de dankbaarheid te verzekeren van de ongeveer 3.000 personen die, in België, aanspraak maken op de titel van kunstenaar. Spreken van een betreutswaardig in gebreke blijven of van wanorde, betekent de inspanningen op het gebied van administratieve organisatie miskennen die reeds, in alle sectoren van het kunst- en geestesleven, waardeerbare resultaten hebben opgeleverd. Het krediet voor het aankopen van kunstwerken werd van 1 miljoen in 1946 op 2 miljoen gebracht in 1947. Er werden twee kunstadviseurs benoemd om de algemene directie van de Schone Kunsten in haar taak te helpen, om regelmatig de ateliers en tentoonstellingen te bezoeken en voorstellen te doen.

Het bedrag van de prijzen van Rome werd in 1947 van 20.000 op 60.000 frank gebracht.

In 1947 werd ook de toekenning van reisbeurzen aan kunstenaars bij besluit opnieuw ingevoerd; de toekenning

faut obtenir du Ministre des Communications qu'il transfère au Fonds le surplus du produit de la redevance radio-phonique non utilisée par l'I. N. R.

Les Académies: Les conditions dans lesquelles l'Académie de Langue et de Littérature françaises travaille et délibère est un scandale permanent.

Réparations artistiques à obtenir de l'Allemagne?

Le Gouvernement qu'a-t-il fait dans ce domaine? Que fait-il?

A la Commission de l'Instruction Publique, un membre s'est abstenu au vote sur le Budget dans les termes que voici:

« Je m'abstiendrai au vote sur les Budgets de l'Instruction Publique et de l'Enseignement qui nous sont soumis. »

Je ne vote pas *non* parce que je suis membre de la majorité, que j'ai encore confiance dans la formation politique actuelle. Malgré mon attachement à la cause de l'enseignement public et la nécessité d'en assurer la primauté, je crois que, dans les circonstances actuelles, le Gouvernement ne peut rien faire d'autre au point de vue scolaire.

D'autre part, j'ai la plus haute estime pour le Ministre actuel.

C'est un homme d'expérience qui a fait ses preuves comme échevin de l'Instruction à Anvers et comme Ministre.

Je ne vote pas *oui* parce que pour toutes les matières qui ne touchent pas à l'enseignement proprement dit: Beaux-Arts, Lettres, Education populaire, etc., on constate au Département, qui est congestionné, une carence, un désordre ou un arbitraire intolérables. »

Réponses.

Réponse. — *Objet*: Beaux-Arts, Lettres, Education populaire, etc...

Il n'est pas possible de répondre avec précision à des critiques formulées en termes vagues et généraux. Il est parfaitement exact que l'Etat ne peut songer à s'assurer, chaque année, la gratitude des quelque 3.000 personnes qui, en Belgique, se réclament du titre d'artiste. Parler de carence ou de désordre regrettable, c'est méconnaître des efforts d'organisation administrative qui, dans tous les secteurs de la vie artistique, ont produit déjà des résultats appréciables. Le crédit des acquisitions d'œuvres d'art a été porté à 1 million en 1946, à 2 millions en 1947. Deux conseillers artistiques ont été nommés pour aider la direction générale des Beaux-Arts dans ses tâches, visiter régulièrement les ateliers et expositions, faire des propositions.

Le montant des Prix de Rome a été porté, en 1947, de 20.000 à 60.000 francs.

En 1947 encore, un arrêté a rétabli l'octroi de bourses de voyage à des artistes, en réglementant l'octroi de ces

van die beurzen werd geregeld volgens een veel soepeler besluit dan in 't verleden.

In 1946 werden studie- en meesterschapsbeurzen, ten bedrage van 760.000 frank gesticht, ten bate van de verdienstelijkste leerlingen van de grote academiën.

Op het gebied van de coördinatie tussen de verschillende departementen werden gelukkige initiatieven tot stand gebracht. Het Bestuur van de Schone Kunsten werkt voortaan nauw samen met de Commissie voor de Kunsten en Kunstambachten van het Ministerie van Openbare Werken, en met de Commissie voor de Kunstambachten en -Nijverheden van het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, waar het ruim vertegenwoordigd is. De tussenkomst van het Bestuur van de Schone Kunsten, of van zijn vertegenwoordigers, heeft aldus de bestelling in de hand gewerkt, aan meer dan 30 kunstenaars, van grote werken met het oog op de versiering van de gebouwen en eigendommen van de Staat, alsmede de bestelling van tapijtwerken, kunstglasramen, geel koperwerk en plateelwerk.

Het Bestuur van de Schone Kunsten spant zich in om, binnen de perken van zijn kredieten, in gans het land de inrichting van grote overzichtelijke tentoonstellingen aan te moedigen, en besteedt elk jaar 60.000 frank aan de inrichting van het Vierjaarlijks Salon der Schone Kunsten.

Antwoord. — Voorwerp: Nationaal Toneel en andere gesubsidieerde schouwburgen.

De oprichting van het Franstalig en Nederlandstalig Nationaal Toneel sluit het principe van de verdelende rechtvaardigheid uit.

De toestand van het Nationaal Toneel ten opzichte van de tussenkomst van het Departement is dezelfde als van het Nationaal Orkest van België, waarvan het bestaan volstrekt niet het bestaan van andere orkesten belet, maar dat het voordeel geniet van een speciaal stelsel wegens de taak welke de Staat het opdraagt.

De oprichting van het Nationaal Toneel beantwoordde aan een herhaaldelijk uitgesproken wens, inzonderheid door de Commissie voor het Toneel in 1935. De Commissie voor het Openbaar Onderwijs van de Kamer heeft erkend dat het Nationaal Toneel uitstekend werk levert, inzonderheid door de verspreiding van degelijke toneelvoorstellingen in al de Belgische Provincies, en heeft daardoor ook hulde gebracht aan de door het Departement gevoerde politiek. Die politiek kan slechts haar volledige uitwerking hebben, indien aan het Nationaal Toneel de nodige middelen worden bezorgd die het moeten toelaten zijn opdracht te vervullen.

Er dient, anderzijds, opgemerkt dat de niet-verplichte subsidiën ten voordele van de toneelkunst, ingeschreven in artikel 14 van de begroting, in aanmerkelijke verhoudingen werden verhoogd.

Het krediet dat in 1940 één miljoen bedroeg, werd in 1948 op 3.300.000 frank gebracht.

Antwoord. — Voorwerp: Fonds der Letteren.

Dank zij de spoed welke het Bestuur van de Schone Kunsten en de Letteren heeft aan de dag gelegd in zake

bourses, suivant un régime beaucoup plus souple que par le passé.

En 1946, des bourses d'études et de maîtrise, au montant de 760.000 francs, ont été créées en faveur des élèves les plus méritants des grandes académies.

Dans le domaine de la coordination entre les divers départements, des initiatives heureuses ont été réalisées. L'Administration des Beaux-Arts travaille désormais en étroite collaboration avec la Commission des Arts et Métiers d'Art du Ministère des Travaux Publics, et avec la Commission des Artisanats et Industries d'Art du Ministère des Affaires Economiques et des Classes Moyennes, où elle est largement représentée. L'intervention de l'Administration des Beaux-Arts, ou de ses représentants, a ainsi favorisé la commande à plus de 30 artistes, de grands travaux destinés à la décoration de bâtiments et de propriétés de l'Etat, ainsi que la commande et l'exécution de tapisseries, de vitraux d'art, d'œuvres de dinandiers et de céramistes.

L'Administration des Beaux-Arts s'efforce, dans les limites de ses crédits, d'encourager dans tout le pays les grandes expositions d'ensemble et consacre, chaque année, 60.000 francs à l'organisation du Salon quadriennal des Beaux-Arts.

Réponse. — Objet: Théâtre National et autres théâtres subventionnés.

L'institution d'un Théâtre National d'expression française et d'expression néerlandaise exclut le principe de la justice distributive.

La situation du Théâtre National, au point de vue de l'intervention du Département, est la même que celle de l'Orchestre National de Belgique, dont l'existence n'empêche nullement celle d'autres orchestres, mais qui bénéficie d'un régime spécial en raison du rôle que l'Etat lui assigne.

La création du Théâtre National a répondu à un vœu formulé à maintes reprises et notamment par la Commission du Théâtre, en 1935. En reconnaissant le bon travail effectué par le Théâtre National, notamment en matière de diffusion de spectacles de qualité dans toutes les provinces belges, la Commission de l'Instruction Publique de la Chambre a rendu hommage à la politique suivie par le Département. Cette politique ne peut produire ses effets que si le Théâtre National est doté des moyens d'action qui lui permettront de remplir sa mission.

Il est à remarquer, d'autre part, que les subventions facultatives en faveur de l'art dramatique, inscrites à l'article 14 du budget, ont été relevées dans de notables proportions.

Le crédit, qui était de 1 million en 1940, a été porté à 3.300.000 francs en 1948.

Réponse. — Objet: Fonds des Lettres.

Grâce à la célérité apportée par l'Administration des Beaux-Arts et des Lettres en ce qui concerne les mesures

het nemen van de uitvoeringsmaatregelen betreffende de toepassing van de wet op het Fonds der Letteren, kon ten bate van dit Fonds een eerste toelage van 120.000 frank worden uitgetrokken op de kredieten van 1947.

Op de begroting voor 1948 is een toelage van 300.000 frank voorzien.

Het Departement van Openbaar Onderwijs kan, op dit ogenblik, niet meer doen ten voordele van het Fonds der Letteren.

Het is de taak van de twee Academiën die belast zijn met het beheer van het Fonds der Letteren, om samen de actiemiddelen op te sporen die er het best kunnen toe bijdragen om hun geldmiddelen te verhogen.

Antwoord. — *Voorwerp:* Koninklijke Academie voor Franse Taal en Letterkunde: lokalen.

De Koninklijke Academie voor Franse Taal en Letterkunde, die sedert haar oprichting was ondergebracht in het Paleis der Academiën, heeft die lokalen tijdens de bezetting verlaten ten gevolge van onderhandelingen waaraan het Bestuur van de Schone Kunsten en Letteren geen deel heeft genomen. De lokalen welke vroeger aan de Academie voor Taal en Letterkunde waren toegewezen, worden thans ingenomen door de Vlaamse Academie voor Geneeskunde. De Koninklijke Academie voor Franse Taal en Letterkunde heeft sedert de bevrijding het ministerieel hotel in de Lambermontstraat, waarvan zij een gedeelte bezette, moeten verlaten.

De oplossing van dit vraagstuk hangt samen met de oplossing van het vraagstuk van de herverdeling van de lokalen van het Paleis der Academiën en met de versmelting van de Academiën.

Antwoord. — *Voorwerp:* Herstelbetalingen op kunstgebied vanwege Duitsland.

Op verzoek van de heer Minister van Buitenlandse Zaken, werd door de Dienst voor de Bescherming van het cultureel patrimonium, afhankelijk van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, een lijst opgesteld van de schade door België geleden op artistiek en cultureel gebied. Die lijst werd op 22 September 1945 overgemaakt aan de heer Minister van Buitenlandse Zaken en een korte opgave er van werd gepubliceerd in het « Memorandum van de Belgische Regering betreffende de verliezen en de schade welke België ten gevolge van de Duitse bezetting heeft geleden » (1 October 1945).

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken was eveneens van oordeel dat de bespreking van de vredesverdragen met Duitsland en Oostenrijk aan de Belgische Regering waarschijnlijk de gelegenheid zou bieden sommige eisen te doen gelden in zake de toekenning van cultuurgoederen welke in het bezit zijn van die landen, en die van bijzonder belang zijn voor ons nationaal kunstpatrimonium.

Ten einde het Ministerie van Buitenlandse Zaken te documenteren, werd dan door de Dienst voor de Bescherming van het cultureel Patrimonium een lijst opgemaakt met de eisen welke België kan voorleggen met het oog op de vergoeding van de verliezen die wij op artistiek en

d'exécution relatives à l'application de la loi sur le Fonds des Lettres, un premier subside de 120.000 francs en faveur de ce Fonds a pu être prélevé sur les crédits de 1947.

Un subside de 300.000 francs est prévu au budget de 1948.

Le Département de l'Instruction Publique ne peut faire, actuellement, davantage en faveur du Fonds des Lettres.

Il appartiendra aux deux Académies qui sont chargées de la gestion du Fonds des Lettres de rechercher conjointement les moyens d'action les plus propres à augmenter ses ressources.

Réponse. — *Objet:* Académie Royale de Langue et de Littérature françaises: locaux.

L'Académie Royale de Langue et de Littérature françaises, qui était installée depuis sa création au Palais des Académies, a quitté ces locaux sous l'occupation, à la suite de négociations où l'Administration des Beaux-Arts et des Lettres n'eut aucune part. Les anciens locaux assignés à l'Académie de Langue et de Littérature sont actuellement occupés par l'Académie Flamande de Médecine. L'Académie Royale de Langue et de Littérature françaises a été expulsée, depuis la libération, de l'hôtel ministériel dont elle occupait, une partie, rue Lambermont.

La solution de cette question est liée à la solution du problème de la redistribution des locaux du Palais des Académies et de la refonte des Académies.

Réponse. — *Objet:* Réparations artistiques à obtenir de l'Allemagne.

A la demande de M. le Ministre des Affaires Etrangères, un relevé des dommages subis par la Belgique dans le domaine artistique et culturel a été établi par les soins du Service de la Protection du Patrimoine culturel, relevant du Ministère de l'Instruction publique. Ce relevé a été transmis à Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères, le 22 septembre 1945, et un sommaire en a été publié dans le « Memorandum du Gouvernement belge relatif aux pertes et dommages subis par la Belgique par suite de l'occupation allemande » (1er octobre 1945).

Le Ministère des Affaires Etrangères a également estimé que les négociations des traités de paix avec l'Allemagne et avec l'Autriche offriraient probablement l'occasion au Gouvernement belge de formuler certaines revendications en matière d'attribution de biens culturels que possèdent ces pays et qui présentent un intérêt particulier pour notre patrimoine artistique national.

En vue de documenter le Ministère des Affaires Etrangères, le Service de la Protection du Patrimoine culturel a donc dressé la liste des revendications à présenter par la Belgique à titre de compensation pour les pertes subies dans le domaine artistique et culturel pendant l'occupa-

cultureel gebied tijdens de bezetting hebben geleden. Die lijst met eisen werd op 23 Januari 1947 overgemaakt aan de heer Minister van Buitenlandse Zaken (Dienst van de Vredesconferenties).

De keuze van de geëiste werken werd gedaan rekening houdend met de wensen te kennen gegeven door de bevoegde Kunstinstituten en Kunstgenootschappen van het land. Die lijst met eisen ligt thans weer ter studie. Er dienen, inderdaad, enkele wijzigingen aan toegebracht, wegens de stand van onze culturele betrekkingen met Oostenrijk en de moeilijkheden om nauwkeurige inlichtingen te verkrijgen over de kunstwerken die zich in sommige zones van Duitsland en Oostenrijk bevinden.

Een ander lid beklaagt er zich over, dat er te weinig invloed uitstraalt vanwege de Koninklijke Vlaamse Academie.

Wordt door het Departement alles gedaan om die hoge instelling in staat te stellen haar voornaamste rol te spelen?

De Minister verklaart dat er te veel academies en te veel leden zijn.

Hij kondigt hervormingen aan.

Bioscoop. — Een lid verklaart: De Regering heeft een subsidie verleend van 10 miljoen voor de inrichting van een Filmfestival te Brussel. Men weet niet welk voordeel ons land daaruit heeft getrokken.

Tussenkoms van een lid betreffende het Wereldfestival van de Film en Schone Kunsten te Brussel.

De vereniging zonder winst oogmerken « Wereldfestival van de Film en de Schone Kunsten » heeft aan de Regering een Algemeen Verslag doen toekomen over de internationale wedstrijd waarvan zij verleden jaar de inrichting had op zich genomen.

Op 5 October 1947 werd een exemplaar van dit verslag bezorgd aan het Ministerie van Openbaar Onderwijs en een ander aan de heer Eerste-Minister.

De Regering heeft van de oprichting van de Vereniging zonder winst oogmerken af, een zeer actieve controle uitgeoefend op haar werkzaamheden.

De Departementen van Openbaar Onderwijs, van Financiën en van Verkeerswezen hadden er, inderdaad, elk een afgevaardigde; die drie ambtenaren hebben actief en trouw deelgenomen aan de werkzaamheden van het organisme.

Uit de verslagen van die drie afgevaardigden blijkt, dat het bedrag van 10 miljoen frank dat aan de V.Z.W.O. werd toegekend, oordeelkundig werd gebruikt, en alleen gediend heeft voor de technische behoeften van het Festival. De weelde uitgaven werden gedragen door de organismen van de buitenlandse filmnijverheid die aan de wedstrijd deelnamen.

Die laatste uitgaven kunnen op meer dan twintig miljoen frank worden geraamd. Bij wijze van voorbeeld, kunnen wij aanhalen dat één enkel Amerikaanse Compagnie, de R. K. O. Radio-Films, verklaard heeft 60.000 dollars te hebben uitgegeven voor laboratoriumwerken, publiciteit, propaganda, ontvangst en verblijf van haar afgevaardigden en filmsterren.

tion. Ce tableau des revendications a été transmis, le 23 janvier 1947, à M. le Ministre des Affaires Etrangères (Service des Conférences de la Paix).

Le choix des œuvres revendiquées a été établi en tenant compte des vœux exprimés par les institutions et sociétés savantes du pays. Cette liste de revendications est actuellement remise à l'étude. Elle est appelée, en effet, à subir certaines modifications en raison de l'état de nos relations culturelles avec l'Autriche et des difficultés d'obtenir des renseignements précis au sujet des œuvres d'art se trouvant dans certaines zones occupées d'Allemagne et d'Autriche.

Un autre membre regrette que l'influence exercée par l'Académie Royale Flamande ne soit pas plus profonde.

Il demande si le département met tout en œuvre pour permettre à cette haute institution de remplir sa tâche éminente.

Le Ministre déclare qu'il y a trop d'académies et trop de membres.

Il annonce des réformes.

Cinéma. — Un membre déclare: Le Gouvernement a donné 10 millions de subsides pour l'organisation du Festival du Film à Bruxelles. On ne sait pas le profit qu'en a retiré notre pays.

Intervention d'un membre en ce qui concerne le Festival Mondial du Film et des Beaux-Arts de Belgique.

L'association sans but lucratif dénommée « Festival Mondial du Film et des Beaux-Arts » a fait parvenir au Gouvernement un rapport général sur la compétition internationale qu'elle s'était chargée d'organiser l'an dernier.

Un exemplaire de ce rapport a été déposé au Département de l'Instruction Publique le 5 octobre 1947 et un autre chez Monsieur le Premier Ministre.

Dès la fondation de l'A. S. B. L., le Gouvernement a exercé un contrôle très actif sur les travaux.

En effet, les Départements de l'Instruction Publique, des Finances et des Communications y ont chacun un délégué; ces trois fonctionnaires ont participé d'une façon active et assidue à la vie de l'organisme.

Des rapports de ces trois délégués il ressort que la somme de dix millions de francs attribuée à l'A.S.B.L. a été employée avec discernement et uniquement pour les besoins techniques du Festival, les dépenses de luxe ayant été supportées par les organismes de l'industrie cinématographique étrangère participant aux compétitions.

Ces dernières dépenses peuvent être évaluées à plus de vingt millions de francs. A titre d'exemple, une seule Compagnie américaine, la R. K. O. Radio-Films, a déclaré avoir dépensé 60.000 dollars à Bruxelles pour travaux de laboratoire, publicité, propagande, réceptions et séjour de ses délégués et de ses vedettes de l'art cinématographique.

Er hebben negen Amerikaanse maatschappijen aan het Festival deelgenomen, buiten de Engelse, Italiaanse, Mexicaanse, enz., alle ook hun eigen kosten hebben gedragen.

Anderzijds, aarzelt het Commissariaat Generaal voor Toerisme niet in zijn officieel verslag te zeggen: « Wij zijn van mening dat de inspanningen van verschillende jaren op het gebied van toeristische propaganda met de gewone en kostelijke publiciteitsmiddelen geen ruimer doel zou hebben kunnen bereiken dan dit van het Festival ».

Ook de andere landen hebben ongetwijfeld diezelfde vaststelling gedaan. Want wij zien dat zij die reeds lange jaren Filmfestivals inrichten alles in 't werk stellen om ze te behouden of de voorrang op te eisen.

Het is weinig waarschijnlijk dat het in de huidige omstandigheden alleen om een prestigekwestie zou gaan.

Ondanks die mededinging hebben de vreemde maatschappijen verleden jaar de voorkeur gegeven aan België. Dit bewijst voldoende de waarde welke de wereldfilmnijverheid hecht aan het bestaan van het Festival te Brussel, en men kan slechts wensen dat al onze ondernemingen bij de vreemdelingen een even groot succes zouden kennen als dit van het Festival.

Van zuiver nationaal standpunt uit gezien blijkt, uit de lezing van de verslagen van de Belgische Syndicale Kamer van de Filmnijverheid enerzijds, en van de Vereniging van de Directeurs van Belgische Bioscoopzalen, anderzijds, dat het in omloop brengen van de op het Festival bekroonde films bijzonder renderend is geweest, wat een ernstige aansporing heeft betekend voor onze filmnijverheid onder al haar aspecten.

Aldus zien wij dat dit jaar een belangrijke Belgische filmproductie is van wal gestoken; dit is ongetwijfeld te danken aan het Festival.

De ontwikkeling van de paedagogische film werd in de hand gewerkt door de verzameling en de vertoning in België van school- en opvoedingsfilmen, en van technische en wetenschappelijke filmen van eerste rang. Die filmen hebben bij ons een beweging doen ontstaan ten gunste van de onderwijsfilm onder al zijn vormen. Zij hebben onder onze cineasten een grote wedijver doen ontstaan; aan mijn Departement werden verscheidene filmontwerpen voorgelegd; zij liggen ten grondslag aan waardevolle cinematografische werken.

Maar de gelukkige gevolgen van het Festival bleven daarbij niet beperkt. Er is sprake van de « Motion Picture Association of America » voor Europa, die thans te Parijs is gevestigd, naar Brussel over te brengen.

Dit brengt er ons toe te denken dat, indien het Belgisch Filmfestival een blijvend karakter kon verkrijgen, het in ruime mate er toe zou bijdragen om voor onze nationale economie belangwekkende nijverheden in ons land te behouden of er te doen vestigen.

Ten slotte dient opgemerkt dat talrijke Congressen en andere manifestaties van culturele aard, ter gelegenheid van het Filmfestival in Juni en Juli 1947 te Brussel werden gehouden. Dit is een voldoende bewijs voor het belang

Il y avait neuf compagnies américaines en compétition, sans compter les anglaises, les italiennes, les mexicaines, etc., qui ont supporté également leurs propres frais.

D'autre part, le Commissariat Général du Tourisme, dans le rapport officiel du Festival, n'hésite pas à dire: « Nous considérons que les efforts de plusieurs années de propagande touristique par les moyens ordinaires et coûteux de publicité n'auraient pu atteindre un plus large objectif que celui du Festival. »

Cette constatation doit certainement avoir été faite par les autres pays qui organisent de leur côté, et depuis de longues années, des Festivals du Film, si l'on considère l'énergie mise à les maintenir ou à en revendiquer la priorité.

Il est peu vraisemblable, dans les conditions actuelles, qu'il s'agisse uniquement, en l'occurrence, d'une question de prestige.

En dépit de cette concurrence, la préférence a été donnée l'an dernier à la Belgique par les Compagnies étrangères. Ce fait prouve à suffisance le prix attaché par l'industrie cinématographique mondiale à l'existence du Festival de Bruxelles, et l'on ne peut que souhaiter de voir rencontrer auprès des étrangers, pour toutes nos entreprises, un succès pareil à celui du Festival.

Sur le plan strictement national, de la lecture des rapports de la Chambre Syndicale Belge de la Cinématographie d'une part, et de l'Association des Directeurs des Théâtres Cinématographiques belges d'autre part, il appert que la mise en circuit des films primés au Festival a été particulièrement rentable, ce qui a donné une impulsion sérieuse à notre industrie cinématographique sous tous ses aspects.

C'est ainsi que nous voyons cette année débiter une production cinématographique belge importante, résultant incontestablement du Festival.

Le Cinéma d'enseignement a vu son essor facilité par le rassemblement et la présentation en Belgique d'œuvres cinématographiques scolaires, éducatives, techniques et scientifiques de premier ordre. Ces pellicules ont créé chez nous un mouvement en faveur du film d'enseignement sous toutes ses formes. Elles ont suscité chez nos cinéastes une émulation très vive, la présentation à mon Département de plusieurs scénarios, et l'entreprise de travaux cinématographiques de valeur.

Là ne se bornent pas les heureux effets du Festival. Il est question du transfert à Bruxelles de la « Motion Picture Association of America » pour l'Europe, actuellement établie à Paris.

Ceci porte à penser que la permanence du Festival du Film de Belgique contribuerait puissamment à maintenir ou à amener en notre pays des industries intéressantes pour notre économie nationale.

Enfin, il est à noter que de nombreux Congrès et autres manifestations d'ordre culturel ont eu leur siège à Bruxelles en juin et en juillet 1947 à l'occasion du Festival. Ce fait prouve tout l'intérêt accordé par le monde artis-

dat de kunst-, de intellectuele en de wetenschappelijke wereld aan die manifestatie hechte en waaruit ons land op verschillende gebieden voordeel heeft getrokken.

Volksopvoeding :

Een lid verklaart : Men dient niet alleen de kunst voor het volk aan te moedigen, maar ook de kunst door het volk.

De muziek- en zangverenigingen van liefhebbers worden niet aangemoedigd. Men zou de inrichting dienen te overwegen van een festival dat zou plaats hebben in het Paleis van Schone Kunsten te Brussel en waar men de beste verenigingen van het land zou kunnen beluisteren.

Antwoord. — De Dienst voor Volksopvoeding moedigt de kunst voor het volk en de kunst door het volk aan. Meer dan 3.000 toneelverenigingen worden, door bemiddeling van hun federaties, ondersteund.

Op het gebied van de volksmuziek, heeft het Ministerie, na de oprichting van de Belgische Muziekbond te hebben in de hand gewerkt, hem in 1947 een subsidie van 50.000 frank toegekend. De Staat neemt aldus al de bestuurskosten van de bond te zijnen laste, en stelt aldus de 2.000 zang- en muziekverenigingen van België in de mogelijkheid lid te worden zonder dat zij enige uitgave dienen te doen.

Buiten die 50.000 frank werden nog 81.000 frank verleend aan private werken, hetzij wegens de buitengewone inspanning die werd gedaan, hetzij wegens de buitengewone uitgaven voor de inrichting van feestelijkheden voor het vieren van een stichtingsverjaardag.

Om de inspanning van de Dienst volledig naar waarde te schatten, dient niet vergeten dat de toelagen slechts op aanvraag van de betrokken werken worden verleend. In 1947 kwamen slechts een dertigtal aanvragen binnen.

In principe is het Ministerie het eens om in 1948 een Festival in te richten. Maar opdat er geen nutteloze herhaling zou zijn, noch een versnippering van de inspanningen en van de subsidiën, dient dit Festival ingericht in samenwerking met de Belgische Muziekbond.

Dit Festival zou dienen gehouden onder de vorm van een vriendschappelijk steekspel tussen, enerzijds, de beste zangverenigingen en, anderzijds, de beste muziekverenigingen van België; en zowel de Vlaamse als Waalse verenigingen dienen er aan deel te nemen.

De Bond is reeds in het bezit van een ongeveer volledig uitgewerkt ontwerp (zich richten tot: de heer Fatzaum, Voorzitter, 73, rue Reynier, Luik en de heer Poot, Secretaris-generaal, 1, Géo Bernierlaan, Brussel).

Indien de inrichters van het Festival een volledig uitgewerkt ontwerp, in de zin door het Bestuur voorgesteld, samen met een zo nauwkeurig mogelijke begroting, aan het Ministerie voorleggen, zal dit laatste hun zo spoedig mogelijk laten weten welk bedrag het als bijdrage voor de inrichting van dit Festival kan ter beschikking stellen.

tique, intellectuel et scientifique à la manifestation dont notre pays a tiré profit dans divers domaines.

Education populaire.

Un membre déclare : Il ne faut pas seulement encourager l'art pour le peuple, mais l'art par le peuple.

Les sociétés instrumentales et chorales d'amateurs ne sont pas encouragées. On devrait permettre l'organisation d'un festival qui aurait lieu au Palais des Beaux-Arts à Bruxelles et où l'on entendrait les meilleures sociétés du pays.

Réponse. — Le Service de l'Education Populaire encourage et l'art pour le peuple et l'art par le peuple. Par l'intermédiaire de leurs fédérations, sont soutenus plus de 3.000 cercles dramatiques constitués par des amateurs.

Dans le domaine de la Musique populaire, le Ministère, après avoir provoqué la constitution de la Confédération Musicale de Belgique, lui a alloué en 1947 un subside de 50.000 francs. L'Etat prend ainsi à sa charge tous les frais administratifs de la Confédération et permet aux 2.000 sociétés chorales et instrumentales de Belgique de s'affilier sans qu'il leur en coûte le moindre débours.

En plus de ces 50.000 francs, 81.000 francs ont été accordés à des œuvres particulières, soit en raison de l'effort exceptionnel fourni, soit en raison de dépenses exceptionnelles provoquées par l'organisation de festivités destinées à célébrer un anniversaire de fondation.

Il conviendra de ne jamais oublier, pour apprécier avec exactitude l'effort du Service, que les subventions ne sont accordées que sur demande des œuvres intéressées. Le nombre de ces demandes n'a atteint qu'une trentaine en 1947.

Le Ministère est d'accord, en principe, pour qu'un Festival soit organisé en 1948. Mais, pour qu'il n'y ait ni double emploi, ni dispersion des efforts et des subsides, il importe que ce festival soit mis sur pied en collaboration avec la Confédération Musicale de Belgique.

Ce Festival devrait revêtir le caractère d'une joute amicale entre, d'une part, les meilleures sociétés chorales, d'autre part, les meilleures sociétés instrumentales de Belgique, tant flamandes que françaises.

Un projet assez avancé existe déjà à la Confédération (pour adresse : M. Fatzaum, Président, 73, rue Reynier, Liège, et M. Poot, Secrétaire général, 1, avenue Georges Bernier, Bruxelles).

Qu'un projet complet établi dans le sens préconisé par l'Administration et accompagné d'un budget aussi précis que possible lui soit soumis par les promoteurs du Festival et le Ministère fera connaître aussitôt quelle est la part d'intervention qu'il pourra consentir pour permettre l'organisation de ce Festival.

Vragen. — Een bedrag van 28.500.000 frank wordt verdeeld tussen de Belgische schouwburgen voor lyrisch toneel.

Een lid wenst te kennen :

1° de lijst van de schouwburgen die van die subsidie genieten, en voor elk van hen, de voorziene subsidie;

2° de criteria welke ten grondslag hebben gelegen aan de vaststelling van die geldelijke tegemoetkomingen.

Antwoord op de eerste vraag. — *Voorwerp:* Toelagen aan de lyrische schouwburgen.

Een globaal bedrag van 29.150.000 frank, uitgetrokken op artikel 18, alinea 35 van de Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs voor 1947, werd verdeeld :

a) Koninklijke Muntschouwburg te Brussel.	fr. 14.500.000
b) Vlaamse Opera te Antwerpen...	9.500.000
c) Théâtre royal te Luik...	3.525.000
d) Lyrische Schouwburg te Gent	1.125.000
e) Théâtre lyrique te Verviers	500.000
	fr. 29.150.000

Om de bedragen van de subsidiën vast te stellen werd rekening gehouden met de ontvangsten en uitgaven voorkomend in de balansen voor het seizoen 1946-1947, die mij door de directeurs van die schouwburgen werden voorgelegd, met de waarde van de opgevoerde opera's, komische opera's en balletten tijdens dit zelfde seizoen, en met de belangrijkheid en de waarde van de aangeworven gezelschappen, enz.

Een bedrag van 28.500.000 frank is ingeschreven onder artikel 13 van het ontwerp van begroting voor 1948 (blz. 132). De verdeling van dit bedrag zal slechts kunnen gebeuren wanneer ik in het bezit zal zijn van de balansen van de lyrische schouwburgen voor het seizoen 1947-1948, dit is in Augustus eerstkomend.

Een lid stelt voor :

Art. 14-2. — 300.000 frank voor Franse cursussen in geannexeerde gebieden. Tussen deze gemeenten zijn er welke taalkundig tot het Vlaamse landsgedeelte behoren. Dit artikel moet dus luiden :

« Franse en Nederlandse cursussen voor volwassenen... »

Antwoord. — 300.000 frank. Franse leergangen voor volwassenen in de gemeenten tijdens de oorlog opnieuw aan Duitsland gehecht.

Die cursussen bestaan slechts in de gemeenten waarvan de administratieve taal het Duits is. Het geldt uitsluitend Duitse gemeenten van de streken Eupen en St-Vith. Geen enkele behoort tot de Vlaamse taalstreek.

Questions. — Une somme de 28.500.000 francs est répartie entre les théâtres lyriques belges.

Un membre désire connaître :

1° la liste des théâtres bénéficiaires et, pour chacun d'eux, la subvention prévue;

2° les critères qui ont servi de base à la fixation de ces interventions pécuniaires.

Réponse à la question n° 1. — *Objet:* Subventions aux théâtres lyriques.

Une somme globale de 29.150.000 francs, prélevée sur l'article 18, alinéa 35 du budget du Ministère de l'Instruction publique, pour 1947, a été répartie comme suit :

a) Théâtre royal de la Monnaie, Bruxelles.	14.500.000
b) Opéra flamand d'Anvers	9.500.000
c) Théâtre royal de Liège	3.525.000
d) Théâtre lyrique de Gand	1.125.000
e) Théâtre lyrique de Verviers	500.000
	fr. 29.150.000

Pour établir les chiffres de ces subventions, j'ai tenu compte des dépenses et des recettes qui figurent aux bilans pour la saison 1946-1947 et qui m'ont été soumis par les directeurs des spectacles d'opéras, d'opéras-comiques et ballets donnés pendant la même saison, de l'importance et de la valeur des troupes engagées, etc.

Une somme de 28.500.000 francs est inscrite à l'article 13 du projet de budget pour 1948 (p. 132). La répartition de cette somme ne pourra être faite que lorsque je serai en possession des bilans des scènes lyriques pour la saison 1947-1948, c'est-à-dire en août prochain.

Un membre propose :

Art. 14-2. — 300.000 francs pour des cours de langue française dans des régions annexées. Parmi ces communes il y en a qui, du point de vue linguistique, appartiennent à la région flamande du pays. Cet article devrait donc être libellé comme suit :

« Cours de langues française et néerlandaise pour adultes... »

Réponse. — 300.000 francs. Cours de langue française pour adultes dans les communes rattachées à l'Allemagne pendant la guerre.

Ces cours ne sont donnés que dans les communes dont la langue administrative est l'allemand. Il s'agit exclusivement de communes allemandes des régions d'Eupen et de St-Vith. Aucune de ces communes n'appartient à la partie flamande du pays.

Het Frans onderricht voor volwassenen is ingericht met het enige doel de bevolking in de mogelijkheid te stellen betrekkingen te kunnen aanknopen met de naburige Franstalige streek.

Vraag. — Een lid vraagt uitleg over de toelagen aan de muziekscholen buiten de Koninklijke Conservatoria.

11.000.000 frank. De gemeentelijke muziekscholen hebben reeds hun subsidiën voor de dienstjaren 1946 en 1947 ontvangen of werden reeds bepaald op hun te dien tijde ingediende begrotingen.

Gezien ter gelegenheid van de herziening der barema's de gemeenten belangrijke sommen achterstel wedden uitbetalen zijn deze begrotingen fel overschreden geworden. De vraag is zal het mogelijk zijn voor het ministerie op deze verhoging van de begroting 46-47 der gemeentelijke muziekscholen ook de Staatssubsidie te verlenen. Kan dit krediet van 11.000.000 frank hiervoor aangewend worden, mogen de gemeenten aanvullende begrotingen indienen?

Antwoord. — *Betreft:* Toelagen aan de gesubsidieerde muziekscholen.

Indien de herziening der weddeschalen van het personeel der van Staatswege erkende muziek- en tekenscholen medebrengt dat de uitgaven, uit dien hoofde voorzien in de begrotingen voor de dienstjaren 1946 en 1947, overschreden worden, mogen aanvullende begrotingen worden ingediend.

De Staat zal in de daaruit voortvloeiende verhoging der uitgaven voor wedden eveneens bijdragen op de voet van de tot nogtoe in zwang zijnde berekening. Erkelescholen hebben reeds een aanvullende begroting ingezonden.

Het Staatsaandeel in de achterstand voor de dienstjaren 1946 en 1947 dient vereffend door middel van bijkredieten en kon geenszins aangerekend op het krediet van 11.000.000 frank voor het dienstjaar 1948.

Kulturele betrekkingen met het buitenland.

Vraag. — *Art. 19-1.* — Welke is de betekenis en de strekking van de « Ligue Internationale pour l'Education Nouvelle »?

De Internationale liga voor de nieuwe opvoeding.

Antwoord. — De « Internationale liga voor de nieuwe opvoeding » werd in 1921 met medewerking van Dr Decroly en Mej. Hamaide gesticht. De Belgische afdeling van deze liga werd in 1929 opgericht onder het voorzitterschap van Dr Decroly, die door de Heer Léon Jeunehomme, Ere-inspecteur-generaal van het Lager onderwijs, werd opgevolgd. Deze afdeling staat thans onder de leiding van de Heer Nicolas Smelten. Ze bestaat uit twee groepen, een Franse en een Vlaamse.

Les cours de langue française pour adultes ont été organisés dans le seul but de permettre à la population de nouer des relations avec la région voisine d'expression française.

Question. — Un membre demande des explications au sujet des *subsidies aux écoles de musique en dehors des Conservatoires royaux.*

11.000.000 de francs. — Les écoles de musique communales ont déjà reçu leurs *subsidies pour les exercices 1946 et 1947*, ou bien ces *subsidies* furent fixés sur la base de leurs budgets déposés en ce moment.

Mais ces budgets ont été considérablement dépassés, étant donné que les communes ont été obligées, lors de la révision des barèmes, de liquider d'importants arriérés de traitements. La question se pose si le Ministère sera à même d'accorder aux écoles de musique communales, pour cette augmentation, une subvention de l'Etat sur le budget 1946-1947. Est-il possible d'affecter le crédit de 11.000.000 de francs à cette fin, et les communes sont-elles autorisées à déposer des budgets complémentaires?

Réponse. — *Objet:* Subventions aux écoles de musique subsidiées.

Si la révision des barèmes du personnel des écoles de musique et de dessin agréées par l'Etat a entraîné des dépassements de crédits prévus à cette fin aux budgets pour les exercices 1946 et 1947, les communes sont autorisées à déposer des budgets complémentaires.

L'Etat contribuera aux dépenses résultant de cette augmentation des traitements sur la base des calculs appliqués jusqu'à présent. Certaines écoles ont déjà déposé un budget complémentaire.

La quote-part de l'Etat dans les arriérés pour les exercices 1946 et 1947 doit être liquidée au moyen de crédits supplémentaires, et ne pouvait être imputée au crédit de 11.000.000 de francs pour l'exercice 1948.

Les relations culturelles avec l'étranger.

Question. — *Art. 19-1.* — Quelles sont la signification et la portée de la « Ligue Internationale pour l'Education Nouvelle »?

La Ligue Internationale pour l'Education Nouvelle.

Réponse. — La « Ligue Internationale pour l'Education Nouvelle » a été fondée en 1921, avec la collaboration du Dr. Decroly et de Mlle Hamaide. La Section belge de cette Ligue fut créée en 1929, sous la présidence du Dr. Decroly, auquel succéda M. Léon Jeunehomme, Inspecteur général honoraire de l'Enseignement primaire. Cette Section est dirigée actuellement par M. Nicolas Smelten. Elle se compose de deux groupes: un groupe flamand et un groupe wallon.

Deze vereniging heeft tot doel de nieuwe paedagogie volgens de stellingen van Dr Decroly te bevorderen. Ze omvat nationale afdelingen in een veertigtal landen.

De Belgische afdeling werd belast, dit jaar te Brussel, een internationaal congres in te richten, dat als studiethema zal nemen: « De Nieuwe Opvoeding en de Wereldvrede ». Hierbij een rondschrĳven van het Ministerie van Openbaar Onderwijs betreffende dat congres.

Voorwerp: Internationaal Congres voor Opvoedkunde te Brussel (Augustus 1948).

Ou verzoek van de « New Education Fellowship », dat gevestigd is te Londen, zal de Belgische afdeling van de Internationale Liga voor de Nieuwe Opvoeding, te Brussel, van 7 tot 15 Augustus 1948, een Internationaal Congres voor Nieuwe Opvoeding inrichten met als motto: « De Nieuwe Opvoeding en de Wereldvrede ».

Dit Congres dat onder de hoge bescherming staat van de Heer Minister van Openbaar Onderwijs, zal zijn zittingen houden in de lokalen van de Brusselse Universiteit. Een aanzienlijke documentatie en voorbeelden van praktische verwezenlijkingen, die in België en in het buitenland werden verzameld, zullen worden ten toon gesteld.

Ik verzoek U, Mijnheer de Inspecteur, het leerpersoneel van uw gebied of kanton ter gelegenheid van de aanstaande onderwijzersvergaderingen op de hoogte te brengen van deze belangrijke paedagogische manifestatie. Ik ben er van overtuigd dat onze onderwijzers het hoge opvoedend en human karakter van dit Internationaal Congres voor Nieuwe Opvoeding wel zullen beseffen. In de « Revue pédagogique » van Januari 1948 (uitg. Labor, Koninklijke Straat, 192, Brussel) zullen ze het uitvoerig programma vinden van de werkzaamheden van het Congres.

**Nota betreffende zekere ontwerpen
tot inrichting van kunstmanifestaties
in het kader der Culturele Overeenkomsten.**

I. — Tentoonstelling van Oude Kunst te Rome.

Onze bijdrage tot het belangrijk overzicht van de schilderkunst in de vroegere Nederlanden van de XVIIe eeuw, die in April-Mei van dit jaar te Rome gehouden wordt, met de medewerking van Italiaanse musea en verzamelaars zal in het teken staan van de Belgisch-Nederlandse culturele overeenkomst.

Ten einde gevolg te geven aan de wens van de Regering van het schiereiland, enerzijds, en, anderzijds, rekening houdend met de weinig beschikbare lokalen, op dat tijdstip van het jaar te Rome, werd overeengekomen dat de tentoongestelde werken niet meer dan 100 doeken zullen omvatten (55 van Vlaamse en 45 van Hollandse meesters).

Minstens de helft van die werken zal ontleend worden aan het Italiaanse kunstpatrimonium. De rest zal komen

Cette association a pour but de favoriser la nouvelle pédagogie d'après les principes du Dr. Decroly. Elle compte des sections nationales dans une quarantaine de pays.

La Section belge a été chargée d'organiser cette année, à Bruxelles, un congrès international ayant pour thème: « L'Education nouvelle et la Paix du Monde ». Ci-après le texte d'une circulaire du Ministère de l'Instruction Publique au sujet de ce Congrès:

Objet: Congrès International d'Education à Bruxelles (août 1948).

A la demande de la « New Education Fellowship » siégeant à Londres, la Section belge de la Ligue Internationale pour l'Education nouvelle organisera à Bruxelles, du 7 au 15 août 1948, un Congrès international d'Education nouvelle ayant pour thème général: « L'Education nouvelle et la Paix du Monde ».

Ce Congrès, placé sous le haut patronage de M. le Ministre de l'Instruction Publique, tiendra ses assises dans les locaux de l'Université de Bruxelles. Une importante documentation et des exemples de réalisations pratiques, recueillis tant en Belgique qu'à l'étranger, seront exposés.

Je vous prie, Monsieur l'Inspecteur, de bien vouloir faire connaître cette importante manifestation pédagogique au personnel enseignant de votre circonscription à l'occasion des prochaines conférences. Je suis convaincu que le haut intérêt éducatif et humain du Congrès International d'Education nouvelle n'échappera pas à nos instituteurs. Ceux-ci trouveront dans la « Revue pédagogique », n° 1 de janvier 1948 (édit. Labor, 192, rue Royale, à Bruxelles), le programme détaillé des travaux du Congrès.

**Note relative à certains projets d'organisation
de manifestations artistiques
dans le cadre des Accords Culturels.**

I. — Exposition d'Art ancien à Rome.

C'est sous le signe de l'accord culturel belgo-néerlandais que sera placée notre contribution à l'important ensemble de peinture dans les anciens Pays-Bas au XVIIe siècle, qui sera organisé à Rome, en avril-mai de cette année, avec le concours de musées et de collectionneurs italiens.

Pour répondre au désir du Gouvernement de la Péninsule d'une part, et tenant compte d'autre part de la relative exiguité des locaux qui seront disponibles à Rome à cette époque de l'année, il a été entendu que l'ensemble exposé ne comprendrait pas plus de 100 tableaux (55 de maîtres flamands et 45 de maîtres hollandais).

La moitié au moins de ces œuvres sera prélevée sur le patrimoine artistique italien. Le reste proviendra des col-

uit Nederlandse en Belgische verzamelingen. In die omstandigheden, zal België zijn medewerking beperken tot het sturen van enkele belangrijke schilderijen, ten einde de eventuele gapingen te vullen.

Die taak is zeer eenvoudig en zal geen aanstelling van een Regeringscommissaris vergen. Dit zou des te minder begrijpelijk zijn daar wij in dit geval samenwerken met de Regering van Nederland en met de Italiaanse Regering.

De leiding der werkzaamheden zal ter plaatse van Belgische zijde worden waargenomen door de heer Fernand De Visscher, Directeur van de Academia Belgica, en van Nederlandse zijde, door de heer Hoogewerff, Directeur van het Nederlands Instituut te Rome.

De heer Emile Langui, adviseur voor de tentoonstellingen in het buitenland bij mijn Departement, zal tot opdracht hebben onze deelname aan dit gemeenschappelijk werk te verzamelen en naar Rome te sturen.

II. — *Tentoonstelling van de Belgische Hedendaagse Schilderkunst te Rome.*

De heer Piérard had voorgesteld te Rome een tentoonstelling van de hedendaagse Belgische schilderkunst in te richten. In de huidige omstandigheden, zou het voorbarig zijn er dit jaar gevolg aan te geven. Wij zullen reeds te Rome een grote tentoonstelling van oude kunst hebben. Het schijnt mij dan ook moeilijk toe in de loop van éénzelfde seizoen een programma van artistieke samenwerking te bezwaren dat over talrijke jaren zal lopen, op het ogenblik dat een Belgisch-Italiaans cultureel accord wordt gesloten dat naar verwacht wordt zeer spoedig zal worden ondertekend.

Het is dus slechts in het begin van het jaar 1949 dat een dergelijk initiatief zal dienen te worden ter studie gelegd.

III. — *Tentoonstelling van Waalse Kunst in Nederland.*

De Bestendige Gemengde Commissie, belast met de toepassing van het Belgisch-Nederlands cultureel akkoord, heeft haar instemming met dit ontwerp betuigd. Zij heeft evenwel gemeend er volgende vorm te moeten aan geven:

De tentoonstelling zou worden verdeeld in drie cyclussen:

- de eerste zou een verzameling van Luikse schilderwerken omvatten;
- de tweede zou worden gewijd aan de schilders van de Ardennen en van het Naamse;
- de derde aan de Henegouwse en Brabantse schilders.

Op verzoek van de Nederlandse Regering, zal de eerste

lections néerlandaises et belges. Dans ces conditions, la Belgique limitera sa participation à l'envoi de quelques tableaux importants, pour combler des lacunes éventuelles.

Cette tâche très simple ne nécessitera pas la désignation d'un Commissaire du Gouvernement. Cela se comprendrait d'autant moins qu'en l'occurrence, nous opérons conjointement avec le Gouvernement des Pays-Bas et le Gouvernement italien.

La direction des travaux sera assurée sur place du côté belge, par M. Fernand De Visscher, Directeur de l'Academia Belgica, et du côté hollandais, par M. Hoogewerff, Directeur de l'Institut néerlandais à Rome.

C'est M. Emile Langui, conseiller aux expositions à l'étranger auprès de mon Département, qui aura mission de réunir et d'expédier à Rome notre participation à cette œuvre commune.

II. — *Exposition de peinture belge contemporaine à Rome.*

M. Piérard avait suggéré d'organiser une exposition de peinture belge contemporaine à Rome. Dans les conditions actuelles, il serait prématuré d'y donner suite cette année. Nous allons avoir déjà à Rome, une grande exposition d'art ancien. Il me semble difficile dès lors de surcharger au cours d'une même saison, un programme de coopération artistique, qui va s'échelonner sur de nombreuses années, au moment où se conclut un accord culturel belgo-italien, dont la signature peut être considérée comme très prochaine.

Ce n'est donc qu'au début de l'année 1949 qu'il faudra mettre à l'étude pareille initiative.

III. — *Exposition d'art wallon aux Pays-Bas.*

La Commission Mixte Permanente, chargée de l'application de l'accord culturel belgo-néerlandais, a marqué son adhésion à ce projet. Toutefois, elle a cru devoir lui donner la forme suivante:

L'exposition se diviserait en trois cycles:

- le premier comportant un ensemble de peintures néo-gétoises;
- le deuxième consacré aux peintres de l'Ardenne et du Namurois;
- et le troisième aux peintres hennuyers et brabançons.

A la demande du Gouvernement néerlandais, la pre-

van die drie tentoonstellingen gehouden worden in de steden Maastricht, Heerlen en Eindhoven.

De door de Gemengde Nederlands-Belgische Commissie aangenomen formule biedt het voordeel dat zij, in drie opeenvolgende stadia, een volledig overzicht verstrekt van de hedendaagse Waalse kunst, zonder te vallen in de ernstige bezwaren van één enkel salon.

De inrichting van die drie tentoonstellingen, zal, zoals dit het geval is voor al deze die wij in het kader van de culturele akkoorden inrichten, worden toevertrouwd aan de zorgen van de Gemengde Belgisch-Nederlandse Commissie, bijgestaan door de Dienst der Tentoonstellingen van mijn Departement.

IV. — *Tentoonstelling van de Belgische Gravures en Boeken van Breughel tot op heden.*

Er werd voorgesteld een tentoonstelling van de Belgische gravures en boeken in te richten. De uitvoering van dit ontwerp doet talrijke vraagstukken van technische aard rijzen die dienen te worden opgelost.

V. — *Keuze der Belgische Kunstenaars met het oog op de tentoonstelling in het buitenland.*

De Dienst der Kunstpropaganda is belast met de inrichting van onze tentoonstellingen in het buitenland.

In beginsel, geeft hij gevolg aan de wensen die door de buitenlandse overheden en instellingen worden tot uit-
ing gebracht om een Belgische tentoonstelling te ontvangen.

Die aanvragen bereiken ons, hetzij rechtstreeks door toedoen van de Regeringen, hetzij langs de weg der Gemengde commissiën voor de toepassing der culturele akkoorden of van de directies der grote Internationale Musea.

Mijn Diensten vermijden aan het buitenland tentoonstellingen op te dringen die niet beantwoorden aan de belangstelling die door de aanvragende landen wordt aan de dag gelegd. Daarom verzoeken wij hen telkens de keuze der kunstenaars die hen belang inboezemen nader te bepalen.

Het gebeurt dat de landen waarmede wij tentoonstellingen uitwisselen een voorkeur laten blijken voor zekere kunstenaarsgroepen die thans een internationale faam genieten.

Het is nooit gebeurd dat wij het werk van een schilder of van een beeldhouwer hebben geweerd, waarvoor het buitenland enige belangstelling aan de dag legde.

In één enkel geval heeft de Minister van Openbaar Onderwijs zijn bescherming verleend aan een door particulieren ingerichte tentoonstelling, nl. te Rio de Janeiro. In die bescherming is de financiële verantwoordelijkheid van het Departement geenszins betrokken. De Minister van Openbaar Onderwijs heeft er zich toe bepaald zijn

mière de ces trois expositions aura lieu dans les villes de Maastricht, Heerlen et Eindhoven.

La formule adoptée par la Commission Mixte Belgo-Néerlandaise présente l'avantage de donner en trois étapes successives un panorama complet de l'art wallon contemporain, sans tomber dans les graves inconvénients que présente un salon unique.

L'organisation de ces trois expositions sera confiée, comme c'est le cas pour toutes celles que nous organisons dans le cadre des accords culturels, aux soins de la Commission Mixte Belgo-Néerlandaise, secondée par le Service des Expositions de mon Département.

IV. — *Exposition de la gravure et du livre belges de Breughel à nos jours.*

Une autre idée s'est fait jour, notamment l'organisation d'une exposition de la gravure et du livre belges. La mise en œuvre de ce projet soulève de nombreux problèmes d'ordre technique qu'il faudra élucider.

V. — *Choix des artistes belges en vue des expositions à l'étranger.*

Le Service de la Propagande Artistique est chargé de l'organisation de nos expositions à l'étranger.

En principe il répond aux désirs exprimés par les autorités et les institutions étrangères, souhaitant recevoir une exposition belge.

Ces demandes nous parviennent soit directement par l'intermédiaire des Gouvernements, soit par le canal des Commissions mixtes pour l'application des accords culturels ou par les directions des grands Musées internationaux.

Mes services évitent d'imposer à l'étranger des expositions qui ne répondent pas à l'intérêt marqué par les pays demandeurs. C'est pourquoi nous les prions chaque fois de préciser le choix des artistes qui les intéressent.

Il arrive que les pays avec lesquels nous échangeons des expositions marquent souvent une prédilection pour certains groupes d'artistes qui jouissent actuellement d'une réputation internationale.

Jamais il ne nous est arrivé d'écarter l'œuvre d'un peintre ou d'un sculpteur pour lesquels l'étranger marquait quelque intérêt.

Le seul cas où le Ministre de l'Instruction Publique a accordé son patronage à une exposition organisée par des particuliers, était celle à Rio-de-Janeiro. Ce patronage n'engageait nullement la responsabilité financière du Département. Le Ministre de l'Instruction Publique s'est borné à ajouter son nom à celui des 17 personnalités mar-

naam te voegen bij deze van de 17 vooraanstaande personaliteiten die reeds deel uitmaakten van het Beschermingscomité.

VI. — *Het vrije verkeer van het boek.*

In overeenstemming met het Syndicaat der Belgische Uitgevers en met de « Cercle belge de la Librairie », zijn onze afgevaardigden in de schoot van de diverse met de toepassing van de culturele akkoorden belaste Gemengde Commissiën herhaaldelijk met succes bij de buitenlandse overheden tussenbeide gekomen, ten einde de moeilijkheden, die men in verband met het vrije verkeer van het Belgische boek ondervond, uit de weg te ruimen.

VII. — *Oprichting in België van een Nationale Unesco-Commissie.*

Het Departement van Openbaar Onderwijs, tot welks bevoegdheid de deelneming van België aan de werkzaamheden van de Uno-organisatie voor Opvoeding, Wetenschap en Kultuur behoort, heeft niets onverlet gelaten om zijn medewerking op het peil te brengen van de door de U.N.E.S.C.O. nagestreefde doeleinden, of het ging om opvoeding, wetenschap, cultuur of wederopbouw.

Het aanstaande driejaarlijks verslag van het Departement zal in dit opzicht volledige inlichtingen verstrekken.

Wat de *Oprichting van de Nationale Commissie* betreft, die door het Handvest wordt aanbevolen, moet worden opgemerkt dat het Departement, alhoewel het de kwestie grondig onderzoekt, er de voorkeur heeft aan gegeven te wachten om na te gaan hoe de Nationale Commissiën van die aard in het buitenland worden opgericht en werken, veeleer dan zich te wagen aan een improvisatie.

Aldus kon het dienaangaande een zeer belangwekkende documentatie verzamelen. Deze heeft toegelaten de doeltreffendheid van de in het buitenland aangenomen methoden te vergelijken. Op deze wijze, ingelicht door de proefnemingen, die o.m. werden gedaan in de Verenigde Staten, Nederland, Groot-Brittannië en Frankrijk, was het Departement in staat een ontwerp uit te werken dat beantwoordt aan de hoofdvereisten van de Organisatie, doch dat tevens werd aangepast aan de specifieke omstandigheden van België.

Het Belgisch ontwerp, met zuiver democratische inslag, zal eerlang ter kennis van het land worden gebracht; de culturele instellingen en groeperingen die er bij betrokken zijn, zullen weldra verzocht worden mede te werken aan de verwezenlijking er van.

HOOFDSTUK IV.

Vraag. — 17-2 Welke zijn de plannen van het departement inzake inrichting van internationale of nationale studiedagen of -weken?

quantas qui faisaient déjà partie du Comité de patronage.

VI. — *Libre circulation du livre.*

D'accord avec le Syndicat des Editeurs Belges et le Cercle Belge de la Librairie, nos délégations au sein des diverses Commissions Mixtes chargées de l'application des Accords Culturels sont intervenues avec succès, à diverses reprises, auprès des autorités étrangères, pour aplanir les difficultés rencontrées dans la libre circulation du livre belge.

VII. — *Constitution en Belgique d'une Commission nationale de l'Unesco.*

Le Département de l'Instruction Publique, qui a dans ses attributions la participation de la Belgique aux travaux de l'Organisation des Nations-Unies, pour l'Education, la Science et la Culture, n'a ménagé aucun effort pour mettre sa contribution à la hauteur des buts poursuivis par l'U. N. E. S. C. O., qu'il s'agisse d'éducation, de science, de culture ou de reconstruction.

Le prochain rapport triennal du Département fournira à cet égard des renseignements complets.

En ce qui concerne la *Constitution de la Commission Nationale* recommandée par la Charte constitutive, il faut signaler que le Département, tout en étudiant à fond la question, a préféré attendre de voir se créer et fonctionner à l'étranger les Commissions nationales de l'espèce, plutôt que de se lancer dans l'improvisation.

Il a pu ainsi rassembler sur le sujet une documentation fort intéressante. Celle-ci lui a permis de comparer l'efficacité des méthodes adoptées à l'étranger. De cette manière, instruit par l'expérience effectuée notamment aux Etats-Unis, aux Pays-Bas, en Grande-Bretagne et en France, il s'est trouvé en mesure de mettre au point un projet qui répondît aux exigences fondamentales de l'Organisation, mais qui fût en même temps adapté aux conditions spécifiques de la Belgique.

Le projet belge, d'inspiration nettement démocratique, sera porté prochainement à la connaissance du pays; les institutions et les groupements culturels qu'il concerne, seront appelés à bref délai à participer à sa réalisation.

CHAPITRE IV.

Question. — 17-2. Quels sont les projets du Département en matière d'organisation de journées ou de semaines d'études internationales ou nationales?

Antwoord. — I. — Pedagogische tentoonstellingen.

1) Tentoonstelling van Rekenen in de lokalen van de Rijksnormaalschool te Brussel ter gelegenheid van de Pedagogische week voor het Lager Onderwijs (Maart).

2) Tentoonstelling voor boeken, materiaal en voorwerpen in verband met de nieuwe leer- en opvoedingsmethodes ter gelegenheid van het Internationaal Congres voor de Nieuwe Opvoeding (Augustus).

3) Rondreizende tentoonstelling voor het toepassen van het leerplan met passende voordrachten in verschillende centra van het Land (September tot December).

4) Rondreizende tentoonstelling voor de onderwijsinstellingen met de geschiedenis van de Belgische Luchtvaart ter gelegenheid van de 25^e verjaring van de Sabena — Voordrachten — Filmen (einde September tot December).

5) Wandelvoordrachten met demonstraties in de Normaalscholen om personeel en leerlingen vertrouwd te maken met het hanteren van filmtoestellen (Maart tot December).

II. — Studiereizen en internationale vergaderingen.

1) Paedagogische week voor leerkrachten middelbaar, normaal en technisch onderwijs in Nederland (19-24 April).

2) Paedagogische week in Nederland voor onderwijzers (essen) (12 tot 17 April).

3) Paedagogische week voor Belgische leerkrachten in Engeland (Juli 1948).

4) Studiereis voor Nederlandse leerkrachten in België (bezoek aan het Vlaams gedeelte).

5) Contact tussen Nederlandse en Belgische afgevaardigden voor het schriftelijk onderwijs (Januari-Juni).

6) Contact tussen Nederlandse en Belgische afgevaardigden voor de school-cinema en film (April).

III. — Kunstleergangen.

1) Belgische Kunstweek — met voordrachten en reizen voor leerkrachten en belangstellenden in de Kunstgeschiedenis. Deelneming voor Belgische leerkrachten aan de

Réponse. — I. — Expositions pédagogiques.

1) Exposition de Calcul dans les locaux de l'Ecole Normale de l'Etat à Bruxelles, à l'occasion de la Semaine pédagogique (mars).

2) Exposition de livres, de matériel et d'objets se rapportant aux nouvelles méthodes d'enseignement et de pédagogie, à l'occasion du Congrès International de l'Education nouvelle (août).

3) Exposition ambulante pour l'application du programme d'enseignement, accompagnée de conférences adéquates dans les centres les plus importants du pays (septembre à décembre).

4) Exposition ambulante de l'histoire de l'Aéronautique belge, à l'intention des établissements d'enseignement et à l'occasion du 25e anniversaire de la Sabena. — Conférences — Films (fin septembre à décembre).

5) Conférences-promenades avec démonstrations dans les Ecoles normales en vue de familiariser le personnel et les élèves avec le maniement d'appareils photographiques (mars à décembre).

II. — Voyages d'études et réunions internationales.

1) Semaine pédagogique aux Pays-Bas pour les professeurs de l'enseignement moyen, normal et technique (19-24 avril).

2) Semaine pédagogique aux Pays-Bas pour instituteurs (institutrices) (12-17 avril).

3) Semaine pédagogique pour le personnel enseignant en Angleterre (juillet 1948).

4) Voyage d'études en Belgique pour les membres du corps enseignant néerlandais (Visite de la partie flamande).

5) Contact entre les délégués néerlandais et belges pour l'enseignement écrit (janvier-juin).

6) Contact entre les délégués néerlandais et belges pour le cinéma et le film scolaire (avril).

III. — Cours artistiques.

1) Semaine de l'Art belge — conférences et voyages pour professeurs et amateurs de l'histoire de l'Art. Participation de professeurs belges à la Semaine de l'Art, orga-

Kunstweek, ingericht door Nederland, Tsjechoslowakije, en Zwitserland (Juli tot einde Augustus).

2) Zomercursussen over kunst voor vreemde studenten te Brussel (Juli-Augustus — 6 weken) onder de bescherming van de Universitaire Stichting en de leiding van de Heer Rolland.

Vacantiecurssussen.

1) Vacantiecurssussen voor vreemde studenten ingericht door de stichting: « De Belgische Jeugd in het Buitenland » onder de leiding van Professor Closset (Zomerverlof).

2) Gemengde studie- en vacantiegroepen in Frankrijk, Engeland en Nederland, ingericht in samenwerking met « De Belgische Jeugd in het Buitenland » en de « Belgisch-Luxemburgse schoolreizen » (Zomerverlof).

IV. — Medisch toezicht en Beroepsonderwijs.

1) Studiedag voor het personeel van de psycho-medico-sociale centra van de Staat (einde Maart-einde Juni-einde November).

2) Studiedagen voor leiders van de aangenomen centra voor beroepsonderwijs: voor de Vlaamse centra: begin Juni; voor de Waalse centra: midden Juni.

Betreft: Inrichting van nationale studiedagen of van manifestaties van internationale aard.

Ingevolge uw nota van 23 Februari, vindt U hieronder de opsomming van de ontwerpen van nationale studierondreizen of van manifestaties van internationale aard, waarvan mijn diensten de inrichting of de bescherming overwegen:

1° Nationale dagen:

a) *Week van pedagogische informatie en verbetering.*

Het betreft een week van pedagogische studiën, die van 22 tot 26 Maart e. k. in de Rijksnormaalschool te Laken wordt ingericht ten behoeve van de leden van de Inspectie en van de onderwijzers en onderwijzeressen van het lager onderwijs.

De werkzaamheden zullen omvatten: uiteenzettingen die gegeven worden door inspecteurs en zullen handelen over het thema: « Het rekenonderwijs », geleide bezoeken (Koloniaal Museum en Natuurhistorisch Museum), alsmede ontspanningsvergaderingen voor algemene ontwikkeling. Een pedagogische tentoonstelling zal dienen als aanvulling van de werkzaamheden van deze « Week ».

Het Departement heeft meer dan 450 inschrijvingen ge-

nisée par les Pays-Bas, la Tchécoslovaquie et la Suisse (juillet à fin août).

2) Cours d'été d'art pour les étudiants étrangers à Bruxelles (juillet-août, 6 semaines), sous le patronage de la Fondation Universitaire et sous la direction de M. Rolland.

Cours de vacances.

1) Cours de vacances pour étudiants étrangers, organisés par la Fondation « La Jeunesse belge à l'Etranger », sous la direction du Professeur Closset (Vacances d'été).

2) Groupes d'études et de vacances mixtes en France, en Angleterre et aux Pays-Bas, organisés en collaboration avec « La Jeunesse belge à l'Etranger » et « Les Voyages scolaires Belgo-Luxembourgeois (Vacances d'Eté).

IV. — Contrôle médical et Enseignement professionnel.

1) Journées d'études pour le personnel des centres psycho-médico-sociaux de l'Etat (fin mars - fin juin - fin novembre).

2) Journées d'études pour les dirigeants des centres agréés d'enseignement professionnel: pour les centres flamands: début juin; pour les centres wallons: mi-juin.

Objet: Organisation de journées d'études nationales ou de manifestations à caractère international.

Comme suite à votre note du 23 février, je vous prie de trouver ci-après l'énumération des projets de journées d'études nationales ou des manifestations à caractère international dont mes services envisagent l'organisation ou le patronage:

1° Journées nationales:

a) *Semaine d'information et de perfectionnement pédagogique.*

Il s'agit d'une Semaine d'études pédagogiques organisée à l'Ecole normale de l'Etat à Laeken, du 22 au 26 mars prochain à l'intention des membres de l'Inspection et des instituteurs et institutrices de l'enseignement primaire.

Les travaux comporteront des exposés donnés par des inspecteurs et portant sur le thème: « l'enseignement du calcul »; des visites guidées (Musée Colonial et Musée d'Histoire naturelle) ainsi que des séances récréatives de culture générale. Une exposition pédagogique servira de complément aux travaux de cette « Semaine ».

Le Département a recueilli plus de 450 adhésions. Plu-

boek. Verscheidene honderden aanvragen tot deelneming konden, ingevolge plaatsgebrek, niet in aanmerking worden genomen.

De werkzaamheden zullen worden bijgewoond door een tiental Franse en Nederlandse meesters, die door de Regering in het kader van de culturele akkoorden werden uitgenodigd.

b) Studiezittijd van het muziekonderwijs.

Die zittijd zal van 30 Maart tot 3 April worden ingericht in de lokalen van de Normaalschool te Lier, ten behoeve van de muzikelaars van het middelbaar en het normaalonderwijs.

De werkzaamheden zullen handelen over de methoden van het muziekonderwijs.

c) Dagen tot inwijding in de praktijk van het kamperen.

Die dagen zullen tijdens het week-end van Pinksteren worden ingericht in de Staatsnormaalschool te Virton, ten behoeve van de leeraars in de lichamelijke opvoeding van het middelbaar en normaalonderwijs.

In verband met het kamperen worden verscheidene activiteiten voorzien: oefeningen betreffende het opslaan van tenten — kampvuren — zang — enz...

2° Manifestaties van internationale aard:

Van 7 tot 15 Augustus, wordt te Brussel het *Internationaal Congres voor de Nieuwe Opvoeding* gehouden, ingericht door de Belgische afdeling van de Internationale Liga voor de Nieuwe Opvoeding (New Education Fellowship).

Dit Congres staat onder de bescherming van de heer Minister van Openbaar Onderwijs en zal worden gehouden in de lokalen van de Vrije Universiteit te Brussel. Het algemeen thema van de werkzaamheden luidt: « *De Opvoeding en de Wereldvrede* ».

Het programma voorziet verscheidene studiën in verband met dit algemeen thema, o. m. de studie van de pedagogische hervormingen die geschikt zijn om het gevoel van solidariteit en internationaal begrip in de hand te werken en de studie van de jeugdbewegingen.

Inrichting van Pedagogische Opvoedingsdagen voor de Jeugdgroeperingen.

Die manifestaties zullen worden gehouden in samenwerking met het normaalonderwijs, op het nationaal, provinciaal of zelfs gewestelijk plan.

In beginsel, zullen het voorzitterschap en de materiële inrichting van die dagen aan de inspecteurs van het normaal- en middelbaar onderwijs worden toevertrouwd.

sieurs centaines de demandes de participation n'ont pu, par suite du manque de place, être prises en considération.

Les travaux seront suivis par une dizaine de maîtres français et de maîtres hollandais invités par le Gouvernement belge dans le cadre des accords culturels.

b) Session d'étude de l'enseignement de la musique.

Cette session sera organisée du 30 mars au 3 avril dans les locaux de l'Ecole normale de Lierre, à l'intention des professeurs de musique de l'enseignement moyen et de l'enseignement normal.

Les travaux porteront sur les méthodes d'enseignement de la musique.

c) Journées d'initiation à la pratique du Camping.

Ces journées seront organisées pendant le week-end de la Pentecôte à l'Ecole normale de l'Etat à Virton, à l'intention des professeurs d'éducation physique de l'enseignement moyen et de l'enseignement normal.

Différentes activités sont prévues en rapport avec le camping: exercices de montage des tentes — feux de camp — chants, etc...

2° Manifestations à caractère international.

Du 7 au 15 août se tiendra à Bruxelles, le *Congrès international de l'Education nouvelle*, organisé par la Section belge de la Ligue internationale de l'Education nouvelle (New Education Fellowship).

Ce Congrès placé sous le patronage de M. le Ministre de l'Instruction publique, se tiendra dans les locaux de l'Université Libre de Bruxelles et aura pour thème général de ses travaux: « *L'Education et la Paix du Monde* ».

Le programme prévoit différentes études en rapport avec ce thème général, notamment: l'étude des réformes pédagogiques de nature à favoriser le sentiment de solidarité et de compréhension internationale et l'étude des mouvements de jeunesse.

Organisation de Journées pédagogiques éducatives aux Groupements de Jeunesse.

Ces manifestations se feront en collaboration avec l'enseignement normal à l'échelon national, provincial ou même régional.

En principe, la présidence et l'organisation matérielle de ces journées seront confiées aux inspecteurs de l'enseignement moyen et normal.

Voorziene manifestaties :

1) inrichting van een kamp tot inwijding in het kamperen, bestemd voor de leraars van het normaal- en middelbaar onderwijs;

2) pedagogische dagen voor de leraars in de muziek;

3) dagen van de jeugdgroeperingen in de normaalschool te Laken, enz...

Andere manifestaties zullen waarschijnlijk in de loop van het schooljaar ingericht worden; het programma er van zal in gemeen overleg met de inspectie worden vastgesteld.

Manifestations prévues :

1) Organisation d'un camp d'initiation au camping destiné aux professeurs de l'enseignement normal et moyen;

2) Journées pédagogiques pour les professeurs de musique;

3) Journées des groupements de jeunesse à l'Ecole normale de Laeken, etc.

D'autres manifestations seront organisées vraisemblablement dans le courant de l'année scolaire; le programme en sera arrêté de commun accord avec l'Inspection.

Voorlopig kalender der kunsttentoonstellingen : 1948-1949.

1. Henri de Toulouse-Lautrec.	Brussel. Paleis voor Schone Kunsten.	20 September-9 November 1947.	Onder de bescherming van het departement.
2. Belgian lace.	Wildenstein Gallery, London.	3 October-1 November 1947.	Ingericht door het departement.
3. Henri de Toulouse-Lautrec (steendrukken).	Verviers. Soc. royale des Beaux-Arts.	23 November-30 November 1947.	Onder de bescherming van het departement.
4. Van David tot Cézanne.	Brussel. Paleis voor Schone Kunsten.	15 November 1947-4 Januari 1948.	Ingericht door het Frans-Belgisch Fonds.
5. G. H. Breitner.	Antwerpen. Museum Schone Kunsten.	15 November-14 December 1947.	Ingericht door het Belgisch-Nederlands Fonds.
6. Het Belgisch Kantwerk.	Lausanne. Musée Arts décoratifs.	29 November 1947-4 Januari 1948.	Onder de bescherming van het departement.
7. C. Permeke.	Parijs. Musée d'Art moderne.	26 December 1947-25 Januari 1948.	Ingericht door het departement.
8. Belgisch Kantwerk.	Praag. Museum der Sierkunsten.	29 Januari-29 Februari 1948.	Ingericht door het departement.
9. G. H. Breitner.	Luik. Musée Beaux-Arts.	21 Februari-21 Maart 1948.	Ingericht door het Belgisch-Nederlands Fonds.
10. William Turner.	Brussel. Paleis voor Schone Kunsten.	20 Maart-20 April 1948.	Ingericht door het departement en de British Council.
11. Meesterwerken der Pinacothek.	Brussel. Paleis voor Schone Kunsten.	30 April-30 Juni 1948.	Ingericht door het departement.
12. William Turner.	Luik. Musée Beaux-Arts.	Mei 1948.	Ingericht door het departement en de British Council.
13. Belgische schilderkunst van de XIX ^e en XX ^e eeuw.	Helsinki. Musée Beaux-Arts.	Einde Maart 1948-April 1948.	Ingericht door het departement.
14. Meesterwerken van Van Dyck.	London. National Gallery.	20 September-einde October 1948.	Ingericht door het departement en the Arts Council of Great Britain.

Calendrier provisoire des expositions d'art : 1948-1949.

1. Henri de Toulouse-Lautrec.	Bruxelles. Palais des Beaux-Arts.	20 septembre- 9 novembre 1947.	Patronnée par le département.
2. Belgian lace.	Wildenstein Gallery, London.	3 octobre- 1 novembre 1947.	Organisée par le département.
3. Henri de Toulouse-Lautrec (lithographies).	Verviers. Soc. royale des Beaux-Arts.	23 novembre- 30 novembre 1947.	Patronnée par le département.
4. De David à Cézanne.	Bruxelles. Palais des Beaux-Arts.	15 novembre 1947- 4 janvier 1948.	Organisée par le Fonds franco-belge.
5. G. H. Breitner.	Anvers. Mus. Sch. Kunsten.	15 novembre- 14 décembre 1947.	Organisée par le Fonds belgo-néerlandais.
6. La Dentelle belge.	Lausanne. Musée Arts décoratifs.	29 novembre 1947- 4 janvier 1948.	Patronnée par le département.
7. C. Permeke.	Paris. Musée d'Art moderne.	26 décembre 1947- 25 janvier 1948.	Organisée par le département.
8. La Dentelle belge.	Prague. Musée d'Arts décoratifs.	29 janvier- 29 février 1948.	Organisée par le département.
9. G. H. Breitner.	Liège. Musée Beaux-Arts.	21 février- 21 mars 1948.	Organisée par le Fonds belgo-néerlandais.
10. William Turner.	Bruxelles. Palais des Beaux-Arts.	20 mars- 20 avril 1948.	Organisée par le département et le British Council.
11. Les chefs-d'œuvre de la Pinacothèque.	Bruxelles. Palais des Beaux-Arts.	30 avril- 30 juin 1948.	Organisée par le département.
12. William Turner.	Liège. Musée Beaux-Arts.	Mai 1948.	Organisée par le département et le British Council.
13. La peinture belge du XIX ^e et du XX ^e siècles.	Helsinki. Musée Beaux-Arts.	Fin mars 1948- avril 1948.	Organisée par le département.
14. Les chefs-d'œuvre de Van Dyck.	Londres. National Gallery.	20 septembre- fin octobre 1948.	Organisée par le département et the Arts Council of Great Britain.

15. Meesterwerken, van Van Dyck.	Manchester. Cardiff. Birmingham.	November-December 1948-Januari 1949.	Ingericht door het departement en the Arts Council of Great Britain.
16. De 48 tekeningen van Rubens in de Albertina, te Wenen.	Brussel of Antwerpen.	Lente 1949.	Ingericht door het departement.
17. Internationale Jaarbeurs te Lyon.	Lyon.	2-11 April 1948.	Stand van departement in het Belgisch paviljoen.
18. Internationale Jaarbeurs te Milaan.	Milaan.	12-27 April 1948.	Id.
19. De schilderkunst uit de XVII ^e eeuw in de vroegere Nederlanden.	Rome.	April-Mei 1948.	In samenwerking met de Nederlandse Regering.
20. De hedendaagse Tsjechoslowaakse schilderkunst.	Brussel. Paleis voor Schone Kunsten.	29 October-28 November 1948.	Ingericht door het Belgisch-Tsjechoslowaaks Fonds.
21. Luikse schilders.	Heerlen - Eindhoven. (Bosch-Maastricht).		Ingericht door het Belgisch-Nederlands Fonds.
22. Het werk van P. P. Rubens.	Rotterdam (eventueel Amsterdam).	Lente 1949.	Id.
23. De tekenkunst van Van Eyck tot Rubens.	Rotterdam.	Augustus-September 1948.	Id.
24. Een eeuw Belgische graveerkunst.	Warschau-Posen. Lodz-Krakau.	Herfst 1948.	
25. Belgische Schilderkunst in Zuid-Afrika.	Kaapstad. Johannesburg.	Lente 1949.	
25. De hedendaagse Poolse graveerkunst.	Brussel. Antwerpen. Luik.	Herfst 1948.	
26. Stedebouw en Volkshuisvesting.	Brussel. Paleis voor Schone Kunsten.	6 Maart 1948.
21 dito.	Ingericht door het Belgisch-Nederlands Fonds.
26. De kunst in de Maasvallei.	Namen. Rotterdam.	Zomer 1950.	
27. Belgisch Kantwerk.	Bratislava.		
28. Stedebouw en Volkshuisvesting.	Gent: Museum.	27 Maart-11 April 1948.	
29. Stedebouw en Volkshuisvesting.	Luik.	10 April-2 Mei 1948.	

15. Les chefs-d'œuvre de Van Dyck.	Manchester. Cardiff. Birmingham.	Novembre - décembre 1948-janvier 1949.	Organisée par le département et the Arts Council of Great Britain.
16. Les 48 dessins de Rubens à l'Albertine de Vienne.	Bruxelles ou Anvers.	Printemps 1949.	Organisée par le département.
17. Foire internationale de Lyon.	Lyon.	2-11 avril 1948.	Stand du département dans le pavillon belge.
18. Foire internationale de Milan.	Milan.	12-27 avril 1948.	Id.
19. La peinture du XVII ^e siècle dans les anciens Pays-Bas.	Rome.	Avril-mai 1948.	En collaboration avec le Gouvernement hollandais.
20. La peinture tchécoslovaque contemporaine.	Bruxelles. Palais des Beaux-Arts.	29 octobre-28 novembre 1948.	Organisée par le Fonds belgo-tchécoslovaque.
21. Peintres liégeois.	Heerlen-Eindhoven. Bosch-Maastricht.		Organisée par le Fonds belgo-néerlandais.
22. L'œuvre de P. P. Rubens.	Rotterdam. (éventuellement Amsterdam).	Printemps 1949.	Id.
23. Le dessin de Van Eyck à Rubens.	Rotterdam.	Août-septembre 1948.	Id.
24. Un siècle de Gravure belge.	Varsovie-Poznan. Lodz-Cracovie	Automne 1948.	
25. Peinture belge en Afrique du Sud.	Capetown. Johannesburg.	Printemps 1949.	
25. La Gravure polonaise contemporaine.	Bruxelles. Anvers. Liège.	Automne 1948.	
26. Urbanisme et habitation.	Palais des Beaux-Arts. Bruxelles.	6 mars 1948-21 dito.	Organisée par le Fonds belgo-néerlandais.
26. L'Art de la Vallée mosane.	Namur. Rotterdam.	Été 1950.	
27. La Dentelle belge.	Bratislava.		
28. Urbanisme et habitation.	Gand : Musée.	27 mars-11 avril 1948.	
29. Urbanisme et habitation.	Liège.	10 avril-2 mai 1948.	

NATIONALE OUDHEIDKUNDE.

Een lid deelt mede :

Onze Nationale Oudheidkunde verkeert in een verwaarloosde toestand. Er is vooreerst een gemis aan coördinatie tussen de verschillende musea waar archeologische overblijfselen zijn bewaard. Vervolgens is 's Rijks Opgravingsdienst niet in staat zich op een behoorlijke wijze van zijn taak te kwijten. Wel zijn op de begroting kredieten uitgetrokken tot een bedrag van 500.000 frank, wat echter ontbreekt is het hoogstnodige personeel om opgravingen te doen.

Binnen het kader van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis dient de afdeling « Oud België » en 's Rijks Opgravingsdienst in een nauw verband gehouden. Om dit uitgestrekt domein uit ons verleden te beheren zijn voor het ogenblik slechts twee ambtenaren aangesteld: een conservator bij de afdeling Oud-België, die tevens directeur is van 's Rijks Opgravingsdienst en verder een attaché bij de afdeling Oud-België. De Minister van Begroting heeft onlangs aanvaard het personeelskader van 's Rijks Opgravingsdienst op vijf eenheden te brengen, de directeur inbegrepen. De aanstelling van dit kader kan dadelijk uitgevoerd worden; het is een eerste stap om onze nationale oudheidkunde uit haar achterlijke positie te doen treden.

Opdat de archeologie haar taak zou kunnen vervullen in 's lands wetenschappelijk en cultureel leven, dient, behalve de uitwerking van een kader binnen het raam van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, ook een wetgeving voorzien voor de opgravingen. Zij moet de oudheidkundige overblijfselen beschermen tegen onbevoegde opspoorders, tegen plundering en verstrooiing met inachtneming van de belangen der nationale, provinciale en plaatselijke musea, alsook van het Natuurhistorisch Museum, wat de praehistorie aangaat.

Antwoord vanwege het Departement :

Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis; Kader van de Dienst voor opgravingen; Benoeming van het personeel; Wetgeving betreffende de opgravingen.

Het kader van de Dienst voor opgravingen, door het Comité der Begroting onlangs tot 31 Maart 1948 tijdelijk toegestaan, omvat :

1 Directeur — deze betrekking werd reeds toegekend (dhr. Breuer),	
1 Wetenschappelijk assistent (V D),	} nog te benoemen.
1 Technisch assistent (II A),	
1 Schrijver (II A),	
1 Werkplaatsbaas (105 C).	

Deze toestand heeft het voorwerp uitgemaakt van een onderzoek vanwege het consultatief comité der opgravingen, op zijn laatste vergadering van 9 Februari 1948. In

ARCHEOLOGIE NATIONALE.

Un membre communique :

Notre archéologie nationale est négligée. Il y a d'abord un manque de coordination entre les différents musées où sont conservés les vestiges archéologiques. Ensuite, le Service des fouilles de l'Etat n'est pas à même de remplir convenablement sa tâche. Des crédits jusqu'à concurrence de 500.000 francs sont prévus au budget, mais il manque le personnel indispensable pour effectuer les fouilles.

Des rapports étroits devraient être établis, dans le cadre des Musées royaux d'Art et d'Histoire, entre la section « Belgique Ancienne » et le Service des fouilles de l'Etat. Seuls deux fonctionnaires sont actuellement préposés à la gestion de ce vaste domaine de notre passé: un conservateur à la section « Belgique Ancienne », qui est en même temps directeur du Service des fouilles de l'Etat, et un attaché à la section « Belgique Ancienne ». Le Ministre du Budget a consenti récemment à porter l'effectif du personnel du Service des fouilles de l'Etat à cinq unités, y compris le directeur. Il est possible de procéder immédiatement à la nomination de ce cadre; c'est un premier pas pour sortir notre archéologie nationale de son état d'infériorité.

Pour que notre archéologie puisse remplir convenablement sa tâche dans la vie scientifique et culturelle du pays, il faut, en plus de l'élaboration d'un cadre du personnel dans le cadre des Musées Royaux d'Art et d'Histoire, prévoir également une législation relative aux fouilles. Il y a lieu de protéger les vestiges archéologiques contre les fouilleurs incompetents, contre le pillage et la dispersion, et de faire respecter les intérêts des musées nationaux, provinciaux et locaux, ainsi que les intérêts, en ce qui concerne la préhistoire, du Musée d'Histoire naturelle.

Réponse du Département :

Musées royaux d'Art et d'Histoire. Cadre du Service des fouilles. Nomination du personnel. Législation relative aux fouilles.

Le cadre du Service des fouilles admis temporairement par le Comité du Budget jusqu'au 31 mars 1948, comprend :

1 Directeur — emploi déjà conféré (M. Breuer).	
1 Assistant scientifique (VD),	} emplois encore à conférer.
1 Assistant technique (II A),	
1 Commis aux écritures (II A),	
1 Chef d'atelier,	

Le Comité consultatif des fouilles a examiné cette situation au cours de sa dernière réunion du 9 février 1948. De concert avec le chef de service intéressé, il a été décidé

overleg met het hoofd van de betrokken dienst, werd beslist naar een betere aanpassing te zoeken van zekere weddeschalen aan de voorziene functies en tevens een zekere aanpassing tussen het nieuwe kader voorzien voor de dienst voor opgravingen en het bestaande kader van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

Wat betreft het opmaken van een wetgeving op het gebied van de archeologische opgravingen, is op te merken dat het consultatief comité der opgravingen de voorbereidende studie zou kunnen doen wanneer de problemen van het kader en van het huishoudelijk reglement van de dienst voor opgravingen hun oplossing zullen hebben.

Vraag. — Een lid verlangt te vernemen of de heer Van den Dungen, hoog commissaris voor wetenschappelijk onderzoek, besloten heeft neergelegd.

Welke zijn de voornaamste punten er van?

Wat heeft men er kunnen van toepassen?

Welke zijn in dat opzicht de vooruitzichten?

Antwoord. — De heer Van den Dungen, hoog commissaris voor wetenschappelijk onderzoek, heeft inderdaad een verslag ingediend dat een financieel program bevat voor de uitrusting van al de hogere onderwijsinstellingen van het land, alsmede van de wetenschappelijke instellingen en diensten.

Hij voorzag voor die wederuitrusting een globaal bedrag van ongeveer 400 miljoen frank te verdelen over vier jaar.

Tot dusver werd dit programma niet toegepast.

Mijn departement had op zijn begroting voor het dienstjaar 1948 een bedrag ingeschreven van 25 miljoen, te verdelen tussen de twee rijksuniversiteiten. Een beperkt begrotingscomité heeft dit bedrag verminderd tot 15 miljoen.

De Raad tot verbetering van het hoger onderwijs houdt zich met dit vraagstuk bezig.

Hij heeft enige van zijn leden afgevaardigd bij de heer Eerste-Minister, de heren Ministers van Begroting, van Economische coördinatie en 's Lands wederuitrusting en van Openbaar Onderwijs, met de opdracht de aandacht van die hoge overheden te vestigen op de onzekere toestand van de universiteitslaboratoria en op de noodzakelijkheid belangrijker kredieten toe te kennen voor hun wederuitrusting.

De rectoren van de vier universiteiten hadden zich bij de afvaardiging van de Verbeteringsraad gevoegd. Indien hogere kredieten werden toegekend (er werd honderd miljoen gevraagd), zouden ook de vrije universiteiten daarvan kunnen genieten. Mijn departement wacht op de uitslag van die stappen.

De begroting werd goedgekeurd met 14 stemmen en 3 onthoudingen.

Het verslag werd, op 1 onthouding na, eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,

De Voorzitter,

A. VANDEN BERGHE. F. VAN CAUWELAERT.

de rechercher une meilleure adaptation des barèmes aux fonctions prévues, ainsi qu'une certaine adaptation entre le nouveau cadre prévu pour le service des fouilles et le cadre existant des Musées royaux d'Art et d'Histoire.

Quant à l'élaboration d'une législation relative aux fouilles archéologiques, il y a lieu de remarquer que le comité consultatif des fouilles pourrait procéder à l'étude préliminaire de la question, dès que les problèmes du cadre du personnel et du règlement d'ordre intérieur du service des fouilles auront été résolus.

Question. — Un membre désire savoir si M. Van den Dungen, haut commissaire à la Recherche Scientifique, a déposé des conclusions.

Quel en est l'essentiel?

Qu'a-t-on pu en appliquer?

Quelles sont, à cet égard, les perspectives d'avenir?

Réponse. — M. Van den Dungen, haut commissaire à la Recherche scientifique, a effectivement déposé un rapport comportant un programme financier de rééquipement de tous les établissements d'enseignement supérieur du pays ainsi que des établissements et services scientifiques.

Il prévoyait, pour ce rééquipement, une somme globale d'environ quatre cents millions, à répartir sur quatre années.

Jusqu'ici, ce programme n'a pas été appliqué.

Mon département avait inscrit à son budget, pour l'exercice 1948, une somme de 25 millions, à partager entre les deux universités de l'Etat. Le Comité du Budget restreint a réduit cette somme à 15 millions.

Le Conseil de perfectionnement de l'enseignement supérieur s'est occupé de cette question.

Il a délégué quelques-uns de ses membres auprès de M. le Premier Ministre, de MM. les Ministres du Budget, de la Coördination Economique et du Rééquipement national ainsi que de M. le Ministre de l'Instruction Publique, avec mission d'attirer l'attention de ces hautes autorités sur la situation précaire des laboratoires universitaires et la nécessité d'allouer des crédits plus importants pour leur rééquipement.

Les recteurs des quatre universités s'étaient joints à la délégation du Conseil de perfectionnement. Si des crédits plus élevés étaient accordés (cent millions ont été demandés), les Universités libres pourraient également en bénéficier. Mon département attend le résultat de ces démarches.

Le budget a été adopté par 14 voix et 3 abstentions.

Le rapport a été adopté à l'unanimité moins 1 abstention.

Le Rapporteur,

Le Président,

A. VANDEN BERGHE. F. VAN CAUWELAERT.

(60)

BIJLAGEN

ANNEXES

(62)

TABEL III.

LAGER ONDERWIJS.
(1ste afdeling).

Statistiek.

BEWAARSCHOLEN. — ÉCOLES GARDIENNES.

Aantal scholen, klassen, leerlingen en subsidiën op 1 October 1947.

Nombre des écoles, classes, élèves et subsides au 1er octobre 1947.

TABLEAU III.

ENSEIGNEMENT PRIMAIRE.
(1re division).

Statistique.

PROVINCIEËN	Aantal scholen bezocht door Nombre des écoles fréquentées par les				Aantal klassen bezocht door Nombre des classes fréquentées par les				Aantal leerlingen Nombre des élèves			Aantal subsidiën Klassen en Dir. z./kl.	PROVINCES	
	jongens garçons	meisjes filles	jongens en meis. g. et fil.	Totaal Total	jongens garçons	meisjes filles	jongens en meisjes gar. et filles	Totaal Total	jongens garçons	meisjes filles	Totaal Total	Nombre des subsides Classes et Dir. s./cl.		
Gemeentescholen. — Ecoles communales.														
Antwerpen...	1	1	114	116	3	3	255	261	4.436	4.078	8.514	216	Anvers.	
Westvlaanderen ...	2	2	48	52	3	2	76	81	1.435	1.186	2.621	83	Flandre occidentale.	
Oostvlaanderen ...	3	1	113	117	6	4	170	180	3.120	2.815	5.935	152	Flandre orientale.	
Limburg ...	1	—	22	23	2	1	30	33	517	518	1.035	33	Limbourg.	
Brabant...	2	1	250	253	4	3	488	495	7.902	7.310	15.272	419	Brabant.	
Henegouwen ...	—	—	548	548	4	5	645	654	9.851	9.161	19.015	645	Hainaut.	
Luik...	—	—	266	266	1	1	361	363	5.022	4.888	9.860	357	Liège.	
Luxemburg ...	—	—	60	60	—	—	65	65	712	674	1.386	65	Luxembourg.	
Namen ...	1	1	134	136	3	3	142	148	1.798	1.714	3.512	147	Namur.	
											67.148			
Aangenomen scholen. — Ecoles adoptées.														
Antwerpen...	—	—	293	293	71	70	579	720	14.886	14.837	29.723	715	Anvers.	
Westvlaanderen ...	1	—	399	400	58	59	715	832	15.387	14.926	30.313	833	Flandre occidentale.	
Oostvlaanderen ...	1	2	440	443	81	83	838	1.002	18.506	17.929	36.435	1.001	Flandre orientale.	
Limburg ...	—	—	187	189	31	31	283	345	7.083	7.174	14.257	342	Limbourg.	
Brabant...	—	—	207	207	13	13	364	390	7.337	7.447	14.784	380	Brabant.	
Henegouwen ...	—	—	66	66	—	—	78	78	1.205	1.174	2.379	79	Hainaut.	
Luik...	—	—	25	25	1	1	30	32	412	449	861	32	Liège.	
Luxemburg ...	—	—	52	52	—	—	61	61	843	857	1.700	61	Luxembourg.	
Namen ...	1	1	79	81	6	6	88	100	1.348	1.355	2.703	100	Namur.	
											133.155			
Gesubsidieerde scholen. — Ecoles subsidiées.														
Antwerpen...	—	1	35	36	11	12	71	94	1.786	1.759	3.545	93	Anvers.	
Westvlaanderen ...	1	—	43	44	4	4	68	76	1.352	1.256	2.608	75	Flandre occidentale.	
Oostvlaanderen ...	2	—	38	40	3	1	73	77	1.401	1.386	2.787	77	Flandre orientale.	
Limburg ...	—	—	37	37	11	11	51	73	1.486	1.479	2.965	71	Limbourg.	
Brabant...	—	—	189	189	4	6	346	356	6.008	6.105	12.113	350	Brabant.	
Henegouwen ...	1	2	302	305	12	12	391	415	5.958	6.020	11.978	413	Hainaut.	
Luik...	3	1	152	156	10	7	217	234	3.296	3.381	6.677	236	Liège.	
Luxemburg ...	—	—	31	31	—	—	35	35	454	465	919	35	Luxembourg.	
Namen ...	—	—	40	40	4	6	43	53	600	724	1.324	52	Namur.	
											44.916			

TABEL I.

LAGER ONDERWIJS.
(1ste afdeling).

Statistiek.

LAGERE SCHOLEN. — ECOLES PRIMAIRES.

Aantal scholen, klassen, leerlingen en subsidiën op 1 October 1947.

Nombre des écoles, classes, élèves et subsides au 1er octobre 1947.

TABLEAU I.

ENSEIGNEMENT PRIMAIRE.
(1re division).

Statistique.

PROVINCIE	Aantal scholen bezocht door				Aantal klassen bezocht door				Aantal leerlingen — Nombre des élèves						Aantal subsidiën — Nombre des subsides				PROVINCES				
	Nombre des écoles fréquentées par les				Nombre des classes fréquentées par les				Eerste drie graden — 3 premiers degrés			4 ^{de} graad — 4 ^{me} degré			Samen — Ensemble			per betrek. Dir. z. kl. en kl.		pr. enpl. Dr. s. kl. et. cl. volledig — complet — gedeeltelijk — partiel	per bijzondere meester — par maître spécial	Total	
	jongens — garçons	meisjes — filles	jongens en meisjes — garçons et filles	Totaal — Total	jongens — garçons	meisjes — filles	jongens en meisjes — garçons et filles	Totaal — Total	jongens — garçons	meisjes — filles	Totaal — Total	jongens — garçons	meisjes — filles	Totaal — Total	jongens — garçons	meisjes — filles	Totaal — Total						
Antwerpen...	250	85	36	374	1.480	533	97	2.110	36.103	12.543	48.646	5.663	2.563	8.226	41.766	15.106	56.872	2.111	40	64	2.224	Anvers.	
Westvlaanderen...	181	34	43	258	789	147	70	1.015	18.755	3.538	22.293	3.158	1.186	3.814	21.913	4.194	26.107	1.023	1	10	1.034	Flandre occidentale.	
Oostvlaanderen...	270	50	54	374	1.173	257	141	1.571	27.067	6.214	33.281	4.692	1.186	6.078	31.959	7.400	39.359	1.520	3	7	1.530	Flandre orientale.	
Limburg...	88	23	64	175	278	82	112	472	8.241	3.012	11.253	5.834	353	1.187	9.075	3.365	12.440	470	—	21	491	Limbourg.	
Brabant...	386	193	214	793	1.760	1.097	384	3.247	40.292	23.559	63.851	5.076	3.535	8.611	45.368	27.094	72.462	2.906	42	111	3.059	Brabant.	
Henegouwen...	466	351	246	1.063	1.231	992	291	2.514	28.828	23.170	51.998	1.462	1.234	2.700	30.290	24.408	54.698	2.400	28	43	2.507	Hainaut.	
Luik...	262	212	142	616	784	726	688	2.194	25.156	21.450	46.615	710	1.539	2.249	25.866	22.908	48.864	2.080	4	138	2.218	Liège.	
Luxemburg...	186	118	254	558	266	173	255	694	7.798	5.943	13.741	450	403	853	8.248	6.346	14.594	700	—	208	908	Luxembourg.	
Namen...	258	172	177	607	414	209	179	802	10.045	7.490	17.535	581	729	1.310	10.626	8.219	18.845	897	5	95	997	Namur.	
																	399.281						
Gemeentescholen. — Ecoles communales.																							
Antwerpen...	79	227	60	366	539	1.514	96	2.149	14.163	36.194	50.357	2.475	8.235	10.710	16.638	44.429	61.067	2.243	40	132	2.415	Anvers.	
Westvlaanderen...	143	212	188	543	932	1.469	302	2.763	25.823	38.221	64.104	5.162	7.605	12.767	30.385	45.586	76.871	2.847	1	2	2.850	Flandre occidentale.	
Oostvlaanderen...	112	223	172	507	699	1.569	254	2.522	19.097	38.821	57.918	3.491	8.154	11.645	22.538	46.975	69.503	2.631	6	4	2.641	Flandre orientale.	
Limburg...	109	121	86	316	641	777	141	1.559	18.021	21.673	40.294	2.724	4.272	6.996	21.345	25.945	47.290	1.614	11	15	1.640	Limbourg.	
Brabant...	17	151	46	214	86	731	42	859	2.612	16.270	18.882	272	3.254	3.526	2.884	10.524	22.408	807	4	9	890	Brabant.	
Henegouwen...	14	50	31	95	52	145	36	233	1.524	3.560	5.090	154	243	397	1.678	3.809	5.487	2.629	105	—	2	107	Liège.
Luik...	4	15	23	42	15	71	18	104	543	1.784	2.327	42	253	295	585	2.037	4.797	203	—	—	210	Luxembourg.	
Luxemburg...	14	61	32	107	49	129	21	190	1.263	2.863	4.156	210	431	641	1.503	3.294	4.797	203	—	—	210	Luxembourg.	
Namen...	22	83	27	132	95	191	29	315	2.397	4.473	6.870	377	730	1.113	2.774	5.209	7.983	291	—	—	291	Namur.	
																	288.088						
Aangenomen scholen. — Ecoles adoptées.																							
Antwerpen...	23	15	21	59	204	177	32	413	5.579	4.617	10.196	712	785	1.497	6.291	5.402	11.693	427	2	11	460	Anvers.	
Westvlaanderen...	22	17	16	55	142	92	25	259	3.618	2.486	6.104	921	436	1.357	4.539	2.922	7.461	253	—	1	254	Flandre occidentale.	
Oostvlaanderen...	24	17	24	65	188	151	43	382	5.446	3.829	9.275	863	709	1.572	6.309	4.538	10.847	386	—	1	387	Flandre orientale.	
Limburg...	9	17	13	39	81	124	24	229	2.311	3.293	5.604	241	514	755	2.552	3.807	6.359	238	9	2	249	Limbourg.	
Brabant...	98	76	94	268	641	669	206	1.516	15.714	16.156	31.870	2.470	3.388	5.758	18.184	19.444	37.628	1.532	17	45	1.594	Brabant.	
Henegouwen...	138	127	127	392	664	664	165	1.328	12.559	16.517	29.076	906	1.909	2.815	13.465	18.426	31.891	1.346	5	71	1.419	Hainaut.	
Luik...	90	94	76	260	381	477	111	969	10.121	12.416	21.537	895	1.827	2.722	11.016	13.243	24.259	948	—	41	904	Liège.	
Luxemburg...	11	22	14	47	49	53	14	116	1.149	1.352	2.501	266	161	427	1.415	1.513	2.928	119	2	3	124	Luxembourg.	
Namen...	20	34	21	75	79	95	22	196	1.906	2.458	4.364	256	206	462	2.162	2.664	4.826	197	—	7	204	Namur.	
																	137.892						
Gesubsidieerde scholen. — Ecoles subsidiées.																							

TABEL II.

LAGER ONDERWIJS.
(1ste afdeling).

Statistiek.

Aantal scholen, klassen, leerlingen en bijzondere meesters
in de scholen met bijzondere klassen van de 4de graad.
Toestand op 31 December 1946.

Nombre des écoles, classes, élèves et maîtres spéciaux
dans les écoles comprenant des classes spéciales du 4e degré.
Situation au 31 décembre 1946.

TABLEAU II.

ENSEIGNEMENT PRIMAIRE.
(1re division).

Statistique.

PROVINCIEËN	Aantal scholen met bijzondere klassen van de 4 ^{de} graad voor				Aantal bijzondere klassen van de 4 ^{de} graad voor				Aantal leerlingen			Aantal bijzondere meesters			PROVINCES
	Nombre des écoles comprenant des classes spéciales du 4 ^e degré pour				Nombre des classes spéciales du 4 ^e degré pour				Nombre des élèves			Nombre des maîtres spéciaux			
	jongens garçons	meisjes filles	jongens en meis. g. et fil.	Totaal Total	jongens garçons	meisjes filles	gemeng. mixte	Totaal Total	jongens garçons	meisjes filles	Totaal Total	mannen hommes	vrouwen femmes	Totaal Total	
Gemeentescholen. — Ecoles communales.															
Antwerpen...	173	69	15	257	278	127	6	411	5.344	2.504	7.848	37	43	80	Anvers.
Westvlaanderen...	93	18	13	124	144	28	6	178	2.735	474	3.209	1	4	5	Flandre occidentale.
Oostvlaanderen...	156	38	19	213	219	60	11	290	4.069	1.048	5.117	24	54	78	Flandre orientale.
Limburg...	26	5	4	35	30	7	1	38	508	170	678	—	1	1	Limbourg.
Brabant...	130	88	17	235	250	191	2	443	4.400	3.163	7.563	95	128	223	Brabant.
Henegouwen...	66	59	10	135	98	71	9	178	4.462	1.238	2.700	11	27	38	Hainaut.
Luik...	23	26	11	60	32	65	5	102	501	1.200	1.701	7	30	37	Liège.
Luxemburg...	7	7	—	14	8	9	—	17	152	148	300	—	1	1	Luxembourg.
Namen...	14	13	—	27	17	16	—	33	265	294	559	1	7	8	Namur.
								1.690			29.675				
Aangenomen scholen. — Ecoles adoptées.															
Antwerpen...	66	214	19	299	116	378	2	496	2.274	7.763	10.037	28	122	150	Anvers.
Westvlaanderen...	110	172	70	352	216	323	8	547	4.727	6.544	11.271	2	1	3	Flandre occidentale.
Oostvlaanderen...	66	167	61	294	115	312	6	433	2.631	6.536	9.167	1	—	1	Flandre orientale.
Limburg...	64	85	20	169	105	147	—	252	2.350	3.514	5.864	—	13	13	Limbourg.
Brabant...	9	103	8	120	13	141	—	154	217	2.728	2.945	—	14	14	Brabant.
Henegouwen...	5	11	2	18	8	16	—	24	154	243	397	—	2	2	Hainaut.
Luik...	1	8	3	12	1	10	—	11	15	183	198	—	3	3	Liège.
Luxemburg...	7	10	—	17	10	11	—	21	201	227	428	—	2	2	Luxembourg.
Namen...	7	18	—	25	16	21	—	37	424	402	826	5	10	15	Namur.
								1.975			41.133				
Gesubsidieerde scholen. — Ecoles subsidiées.															
Antwerpen...	18	17	3	38	33	39	—	72	059	798	1.457	—	13	13	Anvers.
Westvlaanderen...	17	13	7	37	28	21	2	51	786	485	1.271	—	—	—	Flandre occidentale.
Oostvlaanderen...	30	20	30	80	59	66	3	128	1.579	1.314	2.893	5	7	12	Flandre orientale.
Limburg...	6	9	4	19	10	18	—	28	210	388	598	—	3	3	Limbourg.
Brabant...	62	59	36	157	134	168	8	310	2.763	3.274	6.037	13	49	62	Brabant.
Henegouwen...	30	65	30	125	46	109	6	161	906	1.909	2.815	3	53	56	Hainaut.
Luik...	14	31	8	53	42	81	—	123	870	1.549	2.419	7	43	50	Liège.
Luxemburg...	6	3	—	9	11	5	—	16	257	110	367	1	3	4	Luxembourg.
Namen...	8	8	—	16	11	11	—	22	225	213	438	1	5	6	Namur.
								911			18.295				

1. — VOORBEREIDEND ONDERWIJS.
1. — ENSEIGNEMENT PREPARATOIRE.

PROVINCIEËN	a) Rijksinstellingen — a) Etablissements de l'État				b) Provinciale instellingen	Gemeentelijke instellingen		Totaal jongens per provincie	Totaal meisjes per provincie	PROVINCES
	1) Athenaça — Athénées		2) Middelbare scholen — Écoles moyennes		b) Établiss ^{em} . provinciaux	Établissements communaux		Total garçons par province	Total filles par province	
	jongens — garçons	meisjes — filles	jongens — garçons	meisjes — filles		jongens — garçons	meisjes — filles			
West-Vlaanderen :										Flandre occidentale :
1. Aantal scholen	4	—	11	5	—	—	—	15	5	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	22	—	88	41	—	—	—	110	41	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	686	—	2.130	1.151	—	—	—	2.806	1.151	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	22	—	88	41	—	—	—	110	41	4. Nombre d'instituteurs.
Oost-Vlaanderen :										Flandre orientale :
1. Aantal scholen	8	1	9	6	geen	—	—	17	7	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	68	—	75	52	—	—	—	143	52	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	1.914	—	1.905	1.336	néant	—	—	3.819	1.336	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	68	—	75	52	—	—	—	143	52	4. Nombre d'instituteurs.
Antwerpen :										Anvers :
1. Aantal scholen	7	1	10	2	enkele	1	1	18	4	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	18	13	96	18	—	7	—	121	31	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	548	369	2.757	480	quelques	119	—	3.424	849	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	18	13	96	18	—	7	—	121	31	4. Nombre d'instituteurs.
Limburg :										Limbourg :
1. Aantal scholen	6	11	2	2	—	1	—	9	2	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	45	—	8	10	—	—	—	53	10	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	1.272	—	176	253	—	—	—	1.448	253	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	45	—	8	10	—	—	—	53	10	4. Nombre d'instituteurs.
Brabant :										Brabant :
1. Aantal scholen	7	3	8	4	—	—	—	15	7	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	31	12	59	36	—	—	—	90	48	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	726	297	1.416	711	—	—	—	2.142	1.008	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	31	12	59	36	—	—	—	90	48	4. Nombre d'instituteurs.

P. S. België.	jongens	Aantal scholen . . .	74	P. S. Belgique	garçons	Nombre d'écoles . . .	74
		» klassen . . .	517			» de classes . . .	517
		» leerlingen . . .	13.639			» d'élèves . . .	13.639
		» onderwijzers . . .	517			» d'instituteurs . . .	517
	meisjes	Aantal scholen . . .	25		filles	Nombre d'écoles . . .	25
		» klassen . . .	699			» de classes . . .	699
		» leerlingen . . .	4.697			» d'élèves . . .	4.697
		» onderwijzers . . .	699			» d'instituteurs . . .	699

1. — VOORBEREIDEND ONDERWIJS. — 1. — ENSEIGNEMENT PREPARATOIRE.

PROVINCIEËN	a) Athenaea Athénées		Middelb. scholen Staat Écoles moyennes Etat		b) Provinc. instelling Etabliss. provinc.		c) Gemeent. instelling Etabliss. communal.		TOTALEN — TOTAUX				PROVINCES
	jongens garçons	meisjes filles	jongens garçons	meisjes filles	jongens garçons	meisjes filles	jongens garçons	meisjes filles	scholen écoles	klassen classes	leerlingen élèves	onderw. z. institut.	
Brabant :													Brabant :
1. Aantal scholen	5	2	5	7	—	—	8	2	29	—	—	—	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	24	24	41	48	—	—	37	17	—	191	—	—	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	660	633	1.103	1.238	—	—	935	377	—	—	4.946	—	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	24	24	41	48	—	—	37	17	—	—	—	191	4. Nombre d'instituteurs.
Henegouwen :													Hainaut :
1. Aantal scholen	8	2	24	13	1	—	—	—	48	—	—	—	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	28	17	110	45	1	—	—	—	—	201	—	—	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	687	417	2.554	978	25	—	—	—	—	—	4.661	—	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	25	17	110	45	—	—	—	—	—	—	—	197	4. Nombre d'instituteurs.
Luik :													Liège :
1. Aantal scholen	4	1	8	3	—	1	—	—	17	—	—	—	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	21	7	31	14	—	8	—	—	—	81	—	—	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	499	186	691	343	—	190	—	—	—	—	1.909	—	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	21	7	31	14	—	8	—	—	—	—	—	81	4. Nombre d'instituteurs.
Luxemburg :													Luxembourg :
1. Aantal scholen	4	—	4	—	—	—	—	—	8	—	—	—	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	11	—	12	—	—	—	—	—	—	23	—	—	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	204	—	213	—	—	—	—	—	—	—	417	—	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	11	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	23	4. Nombre d'instituteurs.
Namen :													Namur :
1. Aantal scholen	2	—	10	3	—	—	—	—	15	—	—	—	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	2	—	52	14	—	—	—	—	—	68	—	—	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	29	—	1.440	331	—	—	—	—	—	—	1.800	—	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	2	—	52	14	—	—	—	—	—	—	—	68	4. Nombre d'instituteurs.
West-Vlaanderen :													Flandre occidentale :
1. Aantal scholen	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1. Nombre d'écoles.
2. Aantal klassen	—	—	13	—	—	—	—	—	—	13	—	—	2. Nombre de classes.
3. Aantal leerlingen	—	—	277	—	—	—	—	—	—	—	277	—	3. Nombre d'élèves.
4. Aantal onderwijzers	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	12	4. Nombre d'instituteurs.
	—	—	—	—	—	—	—	—	419	577	14.010	573	

II. — MIDDELBAAR ONDERWIJS — LAGERE GRAAD.

Aantal eigenlijke middelbare klassen + aantal leerlingen per studiejaar.

II. — ENSEIGNEMENT MOYEN — DEGRE INFERIEUR.

Nombre de classes moyennes proprement dites — nombre d'élèves par année d'études.

a) Rijksinstellingen.
Etablissements de l'Etat.

PROVINCIE PROVINCES	Aantal scholen Nombre d'écoles	Oude humaniora Humanités anciennes						Nieuwe humaniora of middelbare afdelingen Humanités modernes ou section moyenne						Bijzondere afdeling — Section particulière																Hand. afd. M. O. Sect. commerc. E. M.				Administr. of M. O. Administr. ou E. M.			
		6de		5de		4de		6de/1ste		5de/2de		4de/3de		Toegepast M. O. E. M. appliquée						Familiaal M. O. E. M. familial										1ste		2de		1ste		2de	
		kl.		kl.		kl.		kl.		kl.		kl.		1ste		2de		3de		4de		1ste		2de		3de		4de		1ste		2de		1ste		2de	
		cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.	cl.	él.		
		1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de	3de	4de	1re	2de		
Jongens — Garçons :																																					
West-Vl. — Fl. occidentale.	15	13	174	12	135	10	101	30	780	20	500	15	312	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oost-Vl. — Fl. orientale ...	17	15	264	14	184	13	101	40	1.184	27	724	18	424	3	80	2	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Antwerpen. — Anvers ...	17	12	276	11	186	9	149	42	1.150	36	836	25	515	1	16	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Limburg. — Limbourg...	8	7	202	6	63	6	78	17	461	14	330	10	227	2	24	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brabant. — Brabant...	15	18	296	14	234	13	185	32	817	25	556	19	358	3	51	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal jong. — Total garç.	72	65	1.212	57	802	51	674	161	4.455	122	2.952	87	1.836	9	171	5	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meisjes — Filles :																																					
West-Vl. — Fl. occidentale.	5	1	10	1	9	1	40	8	179	8	158	5	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oost-Vl. — Fl. orientale ...	7	3	63	3	51	2	48	9	236	9	156	8	126	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Antwerpen. — Anvers ...	3	3	30	3	16	2	15	5	110	4	121	3	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Limburg. — Limbourg...	2	—	—	—	—	—	—	4	78	3	52	2	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Brabant. — Brabant...	7	4	60	4	47	3	22	11	204	4	193	9	141	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal meisj. — Total filles.	24	11	163	11	123	10	95	37	897	32	687	27	421	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Provinciale instellingen... Etablisse ^{ment} s provinciaux.	geen enkele — néant																																				
c) Gemeentelijke instellingen Etablisse ^{ment} s communaux.																																					
Jongens — Garçons :																																					
Limburg. — Limbourg ...	1	1	20	1	21	1	11	1	13	1	9	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Meisjes — Filles :																																					
Antwerpen. — Anvers ...	2	3	89	4	100	3	60	3	63	3	78	3	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal — Total ...	3	4	109	5	121	4	71	4	76	4	87	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

II. — MIDDELBAAR ONDERWIJS — LAGERE GRAAD.

Eigenlijke middelbare klassen.

II. — ENSEIGNEMENT MOYEN — DEGRE INFERIEUR.

Classes moyennes proprement dites.

a) Rijksmiddelbare scholen.
Ecoles moyennes de l'Etat.

PROVINCIE — PROVINCES	Aantal instellingen — Nombre d'établissements	Oude humaniora — Humanités anciennes						Moderne humaniora — Humanités modernes						Handelsafdeling — Commerciales				Administratieve — Administratives				Toegepaste afdelingen — Sections appliquées			
		6 ^{de} — 6 ^{me}		5 ^{de} — 5 ^{me}		4 ^{de} — 4 ^{me}		1 ^{ste} M. — 1 ^{ste} M.		2 ^{de} M. — 2 ^{me} M.		3 ^{de} M. — 3 ^{me} M.		1 ^{ste} — 1 ^{re}		2 ^{de} — 2 ^{me}		1 ^{ste} — 1 ^{re}		2 ^{de} — 2 ^{me}		1 ^{ste} — 1 ^{re}		2 ^{de} — 2 ^{me}	
		kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.
Jongens — Garçons :																									
Brabant — Brabant :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	7	16	382	13	286	16	265	21	698	18	561	15	331	4	68	2	20	—	—	—	—	1	6	1	6
West-Vl. — Fl. occidentale :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	2	2	19	2	15	2	9	2	67	2	61	2	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Henegouwen — Hainaut :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	37	24	447	24	360	30	303	36	1.458	36	1.173	33	785	4	55	24	19	1	20	1	12	3	50	1	18
Luik — Liège :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	19	21	410	20	374	24	357	21	508	22	478	21	408	1	9	—	—	2	15	2	12	1	11	—	—
Luxemburg — Luxembourg :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	9	7	101	7	82	7	66	8	271	8	208	7	120	—	—	—	—	—	—	—	—	2	23	—	—
Namen — Namur :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	15	12	199	11	136	12	121	14	547	14	430	14	266	2	29	2	9	—	—	—	—	2	34	—	—
	89	82	1.558	77	1.253	91	1.121	102	3.609	100	2.911	92	1.949	11	161	8	48	3	35	3	24	9	124	2	24
Meisjes — Filles :																									
Brabant — Brabant :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	9	8	147	7	120	9	103	12	317	12	321	11	250	2	44	2	25	—	—	—	—	4	51	—	—
Henegouwen — Hainaut :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	15	16	198	14	148	14	161	28	543	18	440	19	305	7	72	10	78	—	—	—	—	10	145	5	56
Luik — Liège :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	7	5	84	4	61	6	90	8	265	8	219	8	179	2	21	2	13	—	—	—	—	2	32	2	22
Luxemburg — Luxembourg :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	1	—	—	—	—	—	—	2	52	1	26	1	22	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Namen — Namur :																									
Rijkscholen — Ecoles de l'Etat	3	2	26	1	30	2	22	3	78	3	57	3	48	1	3	1	4	—	—	—	—	3	23	1	11
	35	31	455	26	359	31	376	53	1.255	42	1.063	42	804	12	140	16	124	—	—	—	—	19	251	8	80

II. — MIDDELBAAR ONDERWIJS — LAGERE GRAAD.

Eigenlijke middelbare klassen.

II. — ENSEIGNEMENT MOYEN — DEGRE INFÉRIEUR.

Classes moyennes proprement dites.

a) Gemeentelijke middelbare scholen.
Ecoles moyennes communales

PROVINCIEËN — PROVINCES	Aantal instellingen — Nombre d'établissements	Oude Humaniora — Humanités anciennes						Moderne Humaniora — Humanités modernes						Handelsafdeling — Commerciales				Administratieve — Administratives				Toegepaste afdelingen — Sections appliquées					
		6de — 6me		5de — 5me		4de — 4me		1ste M. — 1re M.		2de M. — 2me M.		3de M. — 3me M.		1ste — 1re		2de — 2me		1ste — 1re		2de — 2me		1ste — 1re		2de — 2me			
		kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.	kl. — cl.	ll. — él.		
Jongens — Garçons :																											
Brabant — Brabant :																											
Gemeentescholen... .. Ecoles communales.	8	15	434	12	316	17	286	5	192	9	236	9	190	4	68	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Henegouwen — Hainaut :																											
Provinciale scholen Ecole provinciale.	1	3	84	3	55	3	47	1	45	1	29	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Luik — Liège :																											
Gemeentescholen... .. Ecoles communales.	2	4	27	1	15	1	16	7	228	6	202	5	186	2	16	2	17	1	3	1	9	—	—	—	—	—	
	11	19	542	16	386	21	349	13	465	16	467	15	407	6	84	4	37	1	3	1	9	—	—	—	—	—	
Meisjes — Filles :																											
Brabant — Brabant :																											
Gemeentescholen... .. Ecoles communales.	7	7	207	6	126	9	141	9	189	9	182	6	131	4	89	3	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Henegouwen — Hainaut :																											
Provinciale scholen Ecole provinciale.	1	1	19	1	21	1	15	1	34	1	32	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Luik — Liège :																											
Gemeentescholen... .. Ecoles communales.	2	4	105	5	101	5	97	5	135	5	108	4	95	1	15	1	14	—	—	—	—	3	50	3	43	43	
	10	12	331	12	248	15	253	15	358	15	322	11	245	5	104	4	46	—	—	—	—	3	50	3	43	43	

III. — MIDDELBAAR ONDERWIJS — HOGERE GRAAD.

Aantal middelbare klassen van de hogere graad + aantal leerlingen, per studiejaar.

III. — ENSEIGNEMENT MOYEN — DEGRÉ SUPERIEUR.

Nombre de classes moyennes du degré supérieur + nombre d'élèves par année d'études.

a) Rijksinstellingen.
Etablissements de l'Etat.

PROVINCIEËN — PROVINCES	Aantal scholen — Nombre d'écoles	Oude humaniora — Humanités anciennes												Nieuwe humaniora — Humanités modernes																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
		Grieks-latijnse — Gréco-latine						Latijns-wiskundige — Latin-mathématique						Wetenschap:afdeling — Scientifiques						Handelsafdeling — Commerciales																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
														3de — 3me			2de — 2me			1ste — 1re			3de — 3me			2de — 2me			1ste — 1re			3de — 3me			2de — 2me			1ste — 1re																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.	ll. — él.		kl. — cl.

III. — MIDDELBAAR ONDERWIJS — HOGERE GRAAD.

III. — ENSEIGNEMENT MOYEN — DEGRE SUPERIEUR.

a) Staatsinstellingen. — Etablissements de l'Etat.

PROVINCIE PROVINCES	Aantal instellingen Nombre d'établis.	Grieks-latijnse Grec-latin						Latijns-wiskundige Latin-mathématiques						Lat. Wet. Lat. Sc.		Wetenschappelijke afd. Scientifiques						Handelsafdeling Commerciales						Diverse Diverses					
		3de 3me		2de 2me		1ste 1re		3de 3me		2de 2me		1ste 1re		3de 3me		3de 3me		2de 2me		1ste 1re		3de 3me		2de 2me		1ste 1re		3de 3me		1ste 1re		2de 2me	
		kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.	kl. cl.	ll. él.
Jongens — Garçons :																																	
Brabant — Brabant	7	9	134	9	140	8	137	7	67	6	39	5	49	1	16	8	85	7	83	7	43	7	77	7	42	7	42	—	—	—	—	—	—
Henegouwen — Hainaut	12	11	192	12	160	12	177	9	54	8	29	6	18	1	6	12	134	12	119	11	103	12	113	10	67	9	47	—	—	—	—	—	—
Luik — Liège	11	14	197	15	228	15	201	12	124	9	57	7	46	1	11	12	102	11	79	11	78	11	103	11	83	11	74	—	—	—	—	—	—
Luxemburg — Luxembourg	4	4	33	4	57	4	30	2	11	1	4	1	1	—	—	4	28	4	20	4	27	3	32	3	18	2	8	—	—	—	—	—	—
Namen — Namur	5	5	55	4	43	3	35	3	15	2	7	2	6	—	—	5	51	4	41	5	57	3	24	2	18	2	11	—	—	—	—	—	—
	39	43	611	44	628	42	580	33	271	26	136	21	120	3	33	41	400	38	342	38	308	36	349	33	228	31	182	—	—	—	—	—	—
Meisjes — Filles :																																	
Brabant — Brabant	5	5	70	4	40	5	71	4	21	4	14	2	4	—	—	3	15	4	10	2	4	6	81	6	68	5	49	—	—	—	—	—	—
Henegouwen — Hainaut	4	5	99	5	78	5	67	2	6	1	4	2	3	—	—	2	10	2	9	2	11	2	30	2	30	2	30	—	—	—	—	—	—
Luik — Liège	3	3	27	3	37	3	37	3	11	3	11	—	—	—	—	3	7	2	2	—	—	3	27	3	15	3	16	—	—	—	—	—	—
Namen — Namur	1	1	22	1	15	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	1	4	1	6	—	—	—	—	—	—	—
	13	14	218	13	170	14	185	9	38	8	16	4	7	—	—	8	32	8	21	4	15	12	152	12	117	11	101	—	—	—	—	—	—

b) Provinciale instellingen. — Etablissements provinciaux.

Jongens — Garçons :																																	
Henegouwen — Hainaut	1	2	33	1	19	1	19	1	11	1	7	1	3	—	—	1	4	1	9	1	6	1	9	1	7	1	7	—	—	—	—	—	—
Meisjes — Filles :																																	
Henegouwen — Hainaut	1	1	18	1	13	1	10	—	—	1	4	—	—	—	—	1	4	1	1	1	1	1	8	1	2	1	4	1	6	1	5	1	6

c) Gemeentelijke instellingen. — Etablissements communaux.

Jongens — Garçons :																																	
Brabant — Brabant	5	7	135	7	111	8	116	6	93	5	60	5	41	1	8	3	50	3	27	3	38	3	37	3	24	3	14	—	—	—	—	—	—
Meisjes — Filles :																																	
Brabant — Brabant	6	5	79	5	75	4	84	3	30	2	17	2	2	—	—	3	12	3	13	2	3	3	37	3	35	3	32	5	49	5	31	5	41
Luik — Liège	2	3	74	4	85	3	47	1	6	1	5	1	1	—	—	1	5	1	1	1	4	1	13	1	4	1	8	1	14	1	8	1	9

Er dient een verschillende tabel voor iedere graad van het Technisch Onderwijs te worden voorgelegd.

Il y a lieu de présenter un tableau différent pour chaque degré d'Enseignement Technique.

Enseignement technique.

Technisch Onderwijs.

		AANTAL — NOMBRE				Belangrijkheid der toelagen — Importance des subventions
		technische scholen d'écoles techniques		leerlingen d'élèves		
		Jongens Garçons	Meisjes Filles	Jongens Garçons	Meisjes Filles	
Staat vb: 1947 — Etat ex: 1947.		14	1	3.409	228	48.572.000
		1 (gemengde - mixte)				
Provincie - Province	vb. - ex. 1935	46	16	10.785	528	18.910.482
Gemeenten - Communes		264	172	30.897	15.945	48.487.110
Vrije - Libres		414	580	67.949	54.466	167.418.218

Het schijnt dat er, wat de belangrijkheid der toelagen betreft, alleen zal om gaan de subsidiën in zake personeel aan te duiden.

Il semble qu'en ce qui concerne l'importance des subventions, il s'agira uniquement d'indiquer les subsides en matière de personnel.

**Lijst der Commissies die onder het Departement van Openbaar Onderwijs ressorteren
en tijdens het Dienstjaar 1947 vergaderden.**

I. Welke zijn de verschillende Commissiën die bij het Departement van Openbaar Onderwijs werden opgericht?

Lijst der Commissiën	Werkingsstatuut	Aantal in 1947 gehouden vergaderingen
Raad van Beroep der Meestbegaafden ...	Wet van 20 Juni 1947. (Art. 14 en 15.)	Geen
Hoge Raad voor Openbaar Onderwijs ...	K. B. van 31 Januari 1920.	Geen
Raad voor Voorlichting bij Beroepskeuze ...	K. B. van 22 October 1936.	1
Interministeriële Commissie voor de reglementatie van het beroep van meetkundige-schatter van onroerende goederen.	1934.	1
Commissie voor het examen van meetkundige-schatter van onroerende goederen.	K. B. van 18 Mei 1936.	
Commissie voor de titel van meetkundige-schatter van onroer- ende goederen.	K. B. van 18 Mei 1936.	2
Comité van advies inzake auteursrechten ...	K. B. van 10 April 1946.	
Hoge Raad voor Volksopleiding ...	K. B. van 26 Juli 1938.	3
Hoge Raad voor de Openbare Bibliotheken ...	R. B. van 6 Juli 1946.	7
Verbeteringsraad voor het Lager- en Normaalonderwijs ...	K. B. van 21 Augustus 1884.	4
Nationale Raad voor de Jeugd ...	M. B. van 11 December 1945.	7
Bijzondere psycho-paedagogische zending voor de oostelijke gebieden van België.	K. B. van 30 September 1945.	
Universitaire commissie inzake paedagogie ...	K. B. van 21 Maart 1947.	
Commissie van Toezicht (Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel).	K. B. van 15 Februari 1832.	7
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Koninklijk Muziek- conservatorium te Brussel).	K. B. van 2 Juli 1932.	3
Commissie van Toezicht (Koninklijk Muziekconservatorium te Luik).	K. B. van 1 Juli 1839.	6
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Koninklijk Muziek- conservatorium te Luik).	K. B. van 2 Juli 1932.	4
Commissie van Toezicht (Nationale Hogere School voor Bouw- kunst en Sierkunsten te Brussel).	K. B. van 17 Februari 1927.	1
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Nationale Hogere School voor Bouwkunst en Sierkunsten te Brussel).	K. B. van 21 September 1931.	Geen
Commissie voor het oude Volkslied ...	M. B. van 22 December 1932.	9
Verbeteringsraad voor het Muziekonderwijs ...	K. B. van 27 Januari 1881.	2
Comité voor de Toonkunst ...	K. B. van 22 Juni 1920.	
Commissie tot Wedersamenstelling van het cultureel patrimo- nium.	K. B. van 12 September 1945.	Geen
Klokkencommissie.	M. B. van 30 September 1947. K. B. van 1 December 1945.	7
Commissie tot Beheer van het Domein van Mariemont ...	K. B. van 15 April 1920.	1
Commissie tot Beheer van het Vermogen van het Kasteel te Mariemont.	K. B. van 6 Augustus 1931.	
Commissie van Toezicht (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis).	K. B. van 16 Juni 1911.	1

**Liste des Commissions relevant du Ministère de l'Instruction Publique
ayant siégé au cours de l'exercice 1947.**

1. Quelles sont les diverses Commissions créées au Département de l'Instruction Publique ?

Liste des Commissions	Statut du Fonctionnement	Nombre de séances tenues au cours de 1947
Conseil d'Appel des Mieux-Doués	Loi du 20 juin 1927. (Art. 14 et 15.)	Aucune
Conseil Supérieur de l'Instruction Publique	A. R. du 31 janvier 1920.	Aucune
Conseil de l'Orientation Professionnelle	A. R. du 22 octobre 1936.	1
Commission Interministérielle pour la réglementation de la profession de géomètre-expert immobilier.	1934.	1
Commission pour l'examen de géomètre-expert immobilier ...	A. R. du 18 mai 1936.	
Commission du titre de géomètre expert immobilier	A. R. du 18 mai 1936.	2
Commission consultative du droit d'auteur	A. R. du 10 avril 1946.	
Conseil Supérieur de l'Éducation Populaire	A. R. du 26 juillet 1938.	3
Conseil Supérieur des Bibliothèques Publiques	A. Régent du 6 juillet 1946.	7
Conseil de Perfectionnement de l'Enseignement Normal et Primaire.	A. R. du 21 août 1884.	4
Conseil National de la Jeunesse	A. M. du 11 décembre 1945.	7
Mission pédagogique des Régimes de l'Est	A. R. du 30 septembre 1945.	
Commission consultative universitaire de Pédagogie	A. R. du 21 mars 1947.	
Commission de Surveillance (Conservatoire Royal de Musique de Bruxelles).	A. R. du 15 février 1832.	7
Commission administrative du Patrimoine (Conservatoire Royal de Musique de Bruxelles).	A. R. du 2 juillet 1932.	3
Commission de Surveillance (Conservatoire Royal de Musique de Liège).	A. R. du 1 ^{er} juillet 1839.	6
Commission administrative du Patrimoine (Conservatoire Royal de Musique de Liège).	A. R. 2 juillet 1932.	4
Commission de Surveillance (Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et des Arts décoratifs à Bruxelles).	A. R. du 17 février 1927.	
Commission administrative du Patrimoine (Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et des Arts décoratifs à Bruxelles).	A. R. du 21 septembre 1931.	Aucune
Commission de la vieille chanson populaire	A. M. du 22 décembre 1932.	9
Conseil de Perfectionnement de l'Enseignement Musical	A. R. du 27 janvier 1881.	2
Comité de l'Art Musical	A. R. du 22 juin 1920.	
Commission de Reconstitution du patrimoine culturel	A. R. du 12 septembre 1945.	Aucune
Commission des Clochès	A. M. du 30 septembre 1947. A. R. du 1 ^{er} décembre 1945.	7
Commission administrative des Domaines de Mariemont	A. R. du 15 avril 1920.	1
Commission du Patrimoine du Château de Mariemont	A. R. du 6 août 1931.	
Commission de Surveillance (Musées Royaux d'Art et d'Histoire).	A. R. du 16 juin 1911.	1

Lijst der Commissiën	Werkingsstatuut	Aantal in 1947 gehouden vergaderingen
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis).	K. B. van 24 Juni 1931.	1
Commissie voor de Oudheid (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis).	K. B. van 16 Juni 1911. K. B. van 24 Mei 1912. K. B. van 27 September 1937.	2
Comité voor de Kunstnijverheid (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis).	Idem.	10
Comité voor de Ethnographie, de Folklore en het Verre-Oosten (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis).	Idem.	6
Beschermingscomité (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten)	K. B. van 7 October 1927.	1
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten).	K. B. van 24 Juni 1931.	1
Commissie voor Moderne Schilderkunst (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten).	Idem.	2
Commissie voor Oude Schilderkunst	Idem.	1
Commissie voor Beeldhouwkunst (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten).	K. B. van 23 Augustus 1935.	1
Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen	K. B. van 7 Januari 1836. K. B. van 29 Mei 1913.	
Technische Commissie van Advies in zake Circulatie van Kunstwerken.	K. B. van 15 Februari 1946.	22
Commissie voor de Uitgeverij	B. S. G. van 5 October 1943.	
Nationale Commissie voor Folklore	K. B. van 30 September 1937.	
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen).	K. B. van 22 September 1931.	1
Bijzondere Commissie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.	Idem.	
Commissie van Beheer (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen).	Idem.	
Commissie tot Beheer van het Vermogen (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen).	Idem.	
Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen (Commissie van Beheer).	Idem.	
Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen (Commissie tot Beheer van het Vermogen).	K. B. van 22 September 1931.	
Domein te Gaasbeek, Commissie tot Beheer van het Vermogen)	K. B. van 23 September 1921.	
Koninklijk Muziekconservatorium te Gent (Commissie tot Beheer van het Vermogen).	K. B. van 9 Februari 1933.	
Koninklijk Muziekconservatorium te Gent (Commissie van Toezicht).	Idem.	6
Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen (Commissie tot Beheer van het Vermogen).	K. B. van 21 November 1932.	1
Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen (Commissie van Toezicht).	K. B. van 20 Juni 1938.	6
Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie	K. B. van 7 April 1926.	1
Comité belast met de inrichting van de interuniversitaire sportwedstrijden.	K. B. van 3 Maart 1910.	Geen

Liste des Commissions	Statut du Fonctionnement	Nombre de séances tenues au cours de 1947
Commission administrative du Patrimoine (Musées Royaux d'Art et d'Histoire).	A. R. du 24 juin 1931.	1
Comité de l'Antiquité (Musées Royaux d'Art et d'Histoire) ...	A. R. du 16 juin 1911. A. R. du 24 mai 1912. A. R. du 27 septembre 1937.	2
Comité des Industries d'Art (Musées Royaux d'Art et d'Histoire)	Idem.	10
Comité d'Ethnographie, Folklore, Extrême-Orient (Musées Royaux d'Art et d'Histoire).	Idem.	6
Comité de Patronage (Musées Royaux des Beaux-Arts) ...	A. R. du 7 octobre 1927.	1
Commission du Patrimoine (Musées Royaux des Beaux-Arts)...	A. R. du 24 juin 1931.	1
Commission de Peinture Moderne (Musées Royaux des Beaux-Arts).	Idem.	2
Commission de Peinture Ancienne (Musées Royaux des Beaux-Arts).	Idem.	1
Commission de Sculpture (Musées Royaux des Beaux-Arts) ...	A. R. du 23 août 1935.	1
Commission Royale des Monuments et des Sites... ..	A. R. du 7 janvier 1836. A. R. du 29 mai 1913.	
Commission technique consultative de la Circulation des Œuvres d'Art.	A. R. du 15 février 1946.	22
Commission de l'Édition	A. S. G. du 5 octobre 1943.	
Commission Nationale de Folklore	A. R. du 30 septembre 1937.	
Commission administrative du Patrimoine (Musée Royal des Beaux-Arts d'Anvers).	A. R. du 22 septembre 1931.	1
Commission Particulière du Musée Royal des Beaux-Arts d'Anvers.	Idem.	
Commission d'Administration (Académie Royale des Beaux-Arts d'Anvers).	Idem.	
Commission administrative du Patrimoine (Académie Royale des Beaux-Arts d'Anvers).	Idem.	
Institut National Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers (Commission d'Administration).	Idem.	
Institut National Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers (Commission d'Administration du Patrimoine).	A. R. du 22 septembre 1931.	
Domaine de Gaesbeek (Commission administrative du Patrimoine).	A. R. du 23 septembre 1931.	
Conservatoire Royal de Musique de Gand (Commission administrative du Patrimoine).	A. R. du 9 février 1933.	
Conservatoire Royal de Musique de Gand (Commission de Surveillance).	Idem.	6
Conservatoire Royal flamand de Musique d'Anvers (Commission administrative du Patrimoine).	A. R. du 21 novembre 1932.	1
Conservatoire Royal flamand de Musique d'Anvers	A. R. du 20 juin 1938.	6
Patrimoine du Conservatoire		1
Commission Royale de Toponymie et de Dialectique	A. R. du 7 avril 1926.	
Comité chargé de l'Organisation des Réunions sportives inter-universitaires,	A. R. du 3 mars 1910.	Aucune

Lijst der Commissiën	Werkingsstatuut	Aantal in 1947 gehouden vergaderingen
Bestuurscomité van het Belgisch Historisch Instituut te Rome.	K. B. van 21 Juni 1922.	
Commissie van Advies voor het Onderwijs in Groot-Brittannië.	B. W. van 5 September 1944.	3
Homologatiecommissies, Aanvaardingscommissies of Commissies door de Regering aangesteld voor het toekennen van de academische graden.	Verschillende.	Zetelen periodiek
Commissie tot bekrachtiging van de academische diploma's ...	Wet van 20 April 1890. Wet van 3 Juli 1891. Wet van 31 mai 1929.	18
Commissies belast met het beoordelen van de universitaire wedstrijd.		54
Commissies belast met het beoordelen van de wedstrijden voor de reisbeurzen voorbehouden voor de houders van wettelijke en wetenschappelijke diploma's.		Geen
Gemengde Commissie voor het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord.	15 Februari 1940.	5
Gemengde Commissie voor het Belgisch-Engels Akkoord ...	Mei 1946.	1
Koninklijke Commissie voor Geschiedenis ...	K. B. van 22 Juli 1864.	4
Commissie voor de Nationale Biographie ...	K. B. van 1 December 1845.	6
Raad van de Koninklijke Bibliotheek ...	K. B. van 24 September 1869. K. B. van 4 Juli 1878. K. B. van 1 September 1920.	2
Commissies voor het examen van bibliothecaris-bibliograaf ...	K. B. van 30 December 1912. M. B. van 23 October 1913.	
Commissie voor het examen van candidaat-archivaris ...	K. B. van 14 Juni 1895.	2
Raad van Toezicht op het Koninklijk Natuurhistorisch Museum.	K. B. van 10 Juli 1869.	12
Wetenschappelijke Raad van de Koninklijke Sterrenwacht ...	K. B. van 21 Juli 1913.	4
Wetenschappelijke Raad van het Koninklijk Weerkundig Instituut.	K. B. van 31 Juli 1913.	2
Jury's voor de vijf- en tienjaarlijkse wedstrijden.	Verschillende.	Geen
Raad van Beheer van het Belgisch Museum van de Wereldoorlog.	Wet van 18 Mei 1945.	2
Hoge Raad voor het Technisch Onderwijs ...	B. W. van 10 Juli 1938.	4
Verbeteringsraad voor het Technisch Onderwijs ...	K. B. van 19 November 1936.	
Ministeriële Commissie voor het onderzoek van de bekwaamheidsbewijzen der architecten.	20 Februari 1939.	3
Commissie voor de hervorming van het onderwijs in de bouwkunst.		8
Commissie van Beroep ...		2
Bijzondere Commissie ...		1
Faciliteiten commissie ...	K. B. van 7 November 1945.	
Coördinatieraad voor het Technisch Onderwijs ...	K. B. van 27 Juni 1946.	8
Studiecommissie voor de Organieke Regeling van het Onderwijs.	R. B. van 10 December 1945. R. B. van 7 Februari 1946.	

Liste des Commissions	Statut du Fonctionnement	Nombre de séances tenues au cours de 1947
Comité directeur de l'Institut historique belge de Rome	A. R. du 21 juin 1922.	.
Commission consultative de l'Enseignement en Grande-Bretagne	A. L. du 5 septembre 1944.	3
Jurys d'homologation, d'agrération ou Commissions désignés par le Gouvernement pour l'octroi des grades académiques.	Divers.	Siègent périodiquement.
Commission d'Entérinement des Diplômes académiques	Loi du 20 avril 1890. Loi du 3 juillet 1891. Loi du 31 mai 1929.	18
Jurys chargés de juger le concours universitaire		54
Jurys chargés de juger le concours des bourses de voyage réservées aux porteurs de diplômes légaux et scientifiques.		Aucune
Commission mixte de l'Accord culturel hollando-belge	15 février 1940.	5
Commission mixte de l'Accord anglo-belge	Mai 1946.	1
Commission Royale d'Histoire... ..	A. R. du 22 juillet 1864.	4
Commission de Biographie Nationale	A. R. du 1 ^{er} décembre 1845.	6
Conseil de la Bibliothèque Royale	A. R. du 24 septembre 1869. A. R. du 4 juillet 1878. A. R. du 1 ^{er} septembre 1920.	2
Jurys de l'examen de bibliothécaire-bibliographe	A. R. du 30 décembre 1912. A. M. du 23 octobre 1913.	
Jury de l'examen de candidat archiviste	A. R. du 14 juin 1895.	2
Conseil de Surveillance du Musée Royal d'Histoire Naturelle...	A. R. du 10 juillet 1869.	12
Conseil Scientifique de l'Observatoire Royal	A. R. du 21 juillet 1913.	4
Conseil Scientifique de l'Institut Royal Météorologique	A. R. du 31 juillet 1913.	2
Jury des concours quinquennaux et décennaux	Divers.	Aucune
Conseil d'Administration du Musée Belge de la Guerre Mondiale	Loi du 18 mai 1945.	2
Conseil Supérieur de l'Enseignement Technique	A. L. du 10 juillet 1938.	4
Conseil de Perfectionnement de l'Enseignement Technique ...	A. R. du 19 novembre 1936.	
Commission ministérielle d'examen des titres d'architectes ...	20 février 1939.	3
Commission de réforme de l'Enseignement de l'Architecture ...		8
Commission d'Appel... ..		2
Commission particulière		1
Commission des facilités	A. R. du 7 novembre 1945.	
Conseil de Coordination de l'Enseignement Technique	A. R. du 27 juin 1946.	8
Commission pour l'Etude du Régime organique de l'Enseignement.	A. Régent du 10 déc. 1945. A. Régent du 7 février 1946.	